

Miesięcznik Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej • nr 2/202 • luty 2014

Wiadomości Uniwersyteckie

LAT
UMCS

Noc Biologów 2014

NOC BIOLOGÓW 2014

Fot. Małgorzata Pac, Robert Frączek

Wydawca: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Adres redakcji:
pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5,
p. 1313, 20-031 Lublin
tel. 81 537 54 19

Redakcja: Ewa Kawalko-Marczuk
(redaktor naczelny), Aneta
Adamska, Agnieszka Gałczyńska,
Magdalena Kozak-Siemńska

Współpracownicy: Monika
Gabrys-Sławińska, Jolanta
Jarzyńska, Jerzy Kasprzak, Eliza
Kosieradzka, Wacław Kostko,
Beata Kozłowska, Piotr Majewski,

Monika Mielko-Remiszewska,
Maria Młynarska, Aneta Okuń,
Przemysław Mroczek, Monika
Pańczyk, Sylwia Skotnicka,
Sylwester Spasiewicz, Krzysztof
Trojnar, Iwona Wieleba

Okladka: Noc Biologów,
fot. Małgorzata Pac

Druk: Petit

Nakład: 600 egz.

Projekt graficzny i skład:
Idealit & Grzegorz Zychowicz,
info@idealit.pl, www.idealit.pl

**Redakcja zastrzega sobie prawo
do skracania i korekty nadesłanych
tekstów. Ma również prawo do
wyboru tekstów do publikacji.**

SPIS TREŚCI

Wydarzenia

Z życia Uczelni.....	4
Na Wydziałach.....	11

70-lecie UMCS

Bieszczadzka Stacja Naukowa. Instytutu Nauk o Ziemi UMCS w Równi (1959–1995).....	16
Z myślą o przyszłości. Uczelniana oficyna wydawnicza w okresie 1946–1955. Cz. 2.	20
Pierwsze „Wiadomości Uniwersyteckie”. Wspomnienia ...	23

Kartka z kalendarza

Odeszła dr Krystyna Marczak	27
----------------------------------	----

Nauka i ludzie

Jarosław Hrycak z Nagrodą im. Jerzego Giedroycia	29
Rower rektora T. Baszyńskiego w Muzeum UMCS.....	30
Spotkania archeologiczne	30
Lubelscy naukowcy w Dolinie Krzemowej	32
Pagóry Chełmskie – kraina krzemieniem usiana	34
Projekt badawczy BCAMEND sposobem na ograniczenie zanieczyszczenia gleb.....	35
Program Absolwent UMCS – nowa inicjatywa Uczelni ruszyła z sukcesem	37
Zachować historię lubelskiego sportu.....	38

Archeolodzy UMCS górą, czyli rzecz o kolejnym projekcie... ..	40
Kampania społeczna „Zauważ nasze słowa” na UMCS.....	41
Rodzina szkół karpackich	42

Sprawy studenckie

Dziesiąta – jubileuszowa studencka debata „Gospodarka przestrzenna w teorii i praktyce”	46
IV edycja Debat politologicznych dla uczniów.....	48
Wizyta studentów w MPK.....	49
Zagraniczne wyjazdy rekrutacyjne... ..	50
Robert Stępień – stypendysta Fundacji Kerstenów	51
Rozporządzenie i dyrektywa jako źródło prawa unijnego.....	51
Sport Telegram	52

W świecie książek

Chełmskie akta sejmikowe	53
„Bułgarsko-polski słownik leksyki potocznej”, t. II.....	53
Nowości wydawnicze Wydawnictwa UMCS	54
„Teka Lubelska”	56

Życie kulturalne

Koncerty „Ponad Granicami”	57
Anna Marta Żukowska. Anioły z Reims i inne tematy malarskie.....	57

Fot. Aneta Adamska

SPOTKANIE NOWOROCZNE NA UMCS

8 stycznia w sali Senatu UMCS odbyło się tradycyjne spotkanie noworoczne, w którym udział wzięły władze Uczelni, pracownicy i studenci oraz zaproszeni goście, m.in. wojewoda lubelski Jolanta Szolno-Koguc, prezydent Krzysztof Żuk, zastępca prezydenta Lublina Katarzyna Mieczkowska-Czeriak, prezes Związku Pracodawców Ziemi Lubelskiej Zbigniew Kmicic, prezes Zarządu Pracodawców Lubelszczyzny „Lewiatan” Dariusz Jodłowski, prezes Lubelskiej Izby Rzemieślniczej Jerzy Miszczak.

Podczas spotkania p. Andrzej Zdunek otrzymał z rąk rektora Medal Amicis Universitatis Mariae Curie-Skłodowska.

Fot. Aneta Adamska

Od lewej: Andrzej Zdunek i rektor Stanisław Michałowski

Z ŻYCIA UCZELNI

Opracowała Ewa Kawałko-Marczuk

Obchody jubileuszu 70-lecia UMCS

W 2014 r. mija 70 lat od powołania do życia Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Z okazji jubileuszu zostało zaplanowanych wiele wydarzeń, które mają na celu zaprezentowanie historii Uczelni, osiągnięć naukowych, kulturalnych i sportowych pracowników i studentów, jak też roli i znaczenia Uniwersytetu w Lublinie i na Lubelszczyźnie. Ich odbiorcami będą zarówno obecni studenci, pracownicy, absolwenci, mieszkańcy Lublina, jak również partnerzy naukowcy i biznesowi. 10 stycznia na konferencji prasowej władz Uczelni został przedstawiony program obchodów jubileuszu UMCS. Wśród zaplanowanych przedsięwzięć warto wymienić:

Noc Uniwersytetów (maj 2014 r.) – imprezę popularnonaukową organizowaną wspólnie z dwoma Uczelniami wywodzącymi się UMCS – Uniwersytetem Przyrodniczym i Uniwersytetem Medycznym. W ramach wydarzenia przewidujemy przeprowadzenie szeregu prezentacji, pokazów naukowych, występów artystycznych oraz zawodów sportowych. Liczymy, że wspólna inicjatywa spotka się z szerokim odzewem ze strony mieszkańców Lublina.

Dzień UMCS we Lwowie (29 kwietnia 2014 r.). Wydarzenie ma na celu promocję oferty edukacyjnej oraz wszechstronnej działalności Uniwersytetu, a przy tej okazji także Lublina i Lubelszczyzny jako atrakcyjnego miejsca do studiowania i pracy oraz jako atrakcyjnego celu turystycznego dla mieszkańców Lwowa i okolic.

• **szereg publikacji** wydawanych w związku z obchodami 70-lecia Uczelni: elektroniczny *Słownik*

Biograficzny Absolwentów UMCS, w którym przedstawione zostaną sylwetki, osiągnięcia, życiorysy absolwentów, pozyskane za pomocą specjalnego systemu elektronicznego; publikacja *UMCS we wspomnieniach pracowników i studentów*, zawierająca wspomnienia pracowników i studentów UMCS z pierwszych lat funkcjonowania Uczelni (red. prof. Ryszard Szczygieł); monografia historyczna, zbierająca dzieje Uniwersytetu od początków jego istnienia do czasów współczesnych (autorstwa prof. Janusza Wróny i prof. Zbigniewa Zaporowskiego) oraz *Fraszki* Sergiusza Riabinina i *W poszukiwaniu wartości. Fraszki refleksyjne* Jana Fiedurka.

• **konkurs wiedzy o UMCS dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych;**

• **Twarze UMCS** – prezentacja w TVP Lublin oraz Radiu Centrum sylwetek osób związanych z UMCS, poprzez przedstawienie ich osiągnięć i sukcesów zawodowych. Projekt ma na celu zainspirowanie studentów do większej aktywności społecznej i naukowej w trakcie studiów.

• **I Zjazd Absolwentów UMCS, połączony z Piknikiem Absolwentów** (14 czerwca 2014 r.). Wydarzenie będzie doskonałą okazją do spotkania się absolwentów po latach i integracji. Głównym punktem organizowanego na terenie Targów Lubelskich S.A. Pikniku Absolwentów UMCS będzie koncert Zespołu Bajm, którego artyści wywodzą się z Chatki Żaka.

• **inauguracja roku akademickiego** (23 października 2014 r.), połączona z koncertem „Vivat UMCS, Vivat Lublin” w wykonaniu Chóru Akademickiego im. J. Czerwińskiej i Orkiestry Trybunału Koronnego. Inauguracji towarzyszyć będzie

Konferencja Rektorów Uniwersytetów Polskich – ogólnopolskie spotkanie władz uniwersyteckich, organizowane w naszej Uczelni.

Ponadto, od stycznia trwa akcja „**Absolwenci UMCS swojej Chatce**” – zbiórka publiczna na rzecz remontu sali widowiskowej Akademickiego Centrum Kultury UMCS „Chatka Żaka”, zorganizowana przez Fundację Absolwentów UMCS, Stowarzyszenie Absolwentów UMCS i ACK „Chatka Żaka”. Zbiórka prowadzona jest poprzez sprzedaż cegiełek wartościowych o nominałach 20 zł, 50 zł, 100 zł i 500 zł, zarówno w punktach stacjonarnych (w „Chatce Żaka” – kasa biletowa, Rektoracie UMCS – VIII piętro, pokój 801 oraz w Księgarni Uniwersyteckiej), jak również za pośrednictwem aplikacji internetowej dostępnej na stronie www.faumcs.pl. Ponadto, osoby zainteresowane wsparciem finansowym akcji mogą przekazać dobrowolną darowiznę na konto bankowe (nr 20 1910 1048 2788 3463 5107 0001), którą można odliczyć od podstawy opodatkowania.

Wszystkie uroczystości związane z jubileuszem promowane są za pośrednictwem lubelskich i ogólnopolskich mediów. Wspaniałą okazją do zaprezentowania historii Uniwersytetu, osiągnięć naszych pracowników i studentów oraz roli i znaczenia Uczelni dla Lubelszczyzny są również artykuły o UMCS, ukazujące się co dwa tygodnie od stycznia br. w piątkowym wydaniu „Kuriera Lubelskiego”.

Szczegółowe informacje o wydarzeniach zaplanowanych w ramach obchodów 70-lecia UMCS: www.70lat.umcs.pl.

Noc Biologów 2014

10 stycznia na Wydziale Biologii i Biotechnologii oraz w Ogrodzie Botanicznym odbyła się trzecia edycja cieszącej się wielkim zainteresowaniem Nocy Biologów.

W programie wydarzenia znalazły się warsztaty, pokazy i ćwiczenia laboratoryjne, dowodzące, że biologia jest ciekawa nie tylko dla wtajemniczonych. Do udziału

w Nocy Biologów zaproszono całe rodziny i młodzież szkolną (indywidualnie oraz w grupach zorganizowanych). Uczestnicy mogli zgłębić wiedzę na takie tematy jak m.in.: Mikrobiologiczna gra kolorów, Rośliny, które smakują, pachną i leczą, Tajna broń owadów, Kolorowy świat bakterii czy Mikroorganizmy – przyjaciele i wrogowie.

W tym roku Nocy Biologów towarzyszył konkurs fotograficzny pt. „Oblicza przyrody”, którego zwieńczeniem był wernisaż wystawy prac uczestników. Nagrody laureatom wręczył rektor Stanisław Michałowski, który wraz z władzami Wydziału Biologii i Biotechnologii UMCS, oficjalnie zainaugurował wydarzenie.

Spotkanie lubelskich rektorów

Rektor Stanisław Michałowski wziął udział w Środowiskowym Kolegium Rektorów Szkół Wyższych Lublina, które odbyło się 13 stycznia w Uniwersytecie Medycznym.

Wykłady nt. Brazylii

14 stycznia prorektor Barbara Hlibowicka-Węglarz spotkała się w Centrum Camoesa z dr. José Carlosa Lázaro z Universidade Federal do Ceara w Fortaleza (Brazylia), który wygłosił wykłady dla studentów i pracowników nt. współczesnej Brazylii.

Budowa Ośrodka Medycyny Doświadczalnej

15 stycznia odbyła się uroczysta ceremonia wmurowania kamienia węgielnego pod budowę Ośrodka Medycyny Doświadczalnej Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, w której udział wziął rektor Stanisław Michałowski.

Uniwersytecka Komisja Nauki

16 stycznia w Uniwersytecie im. A. Mickiewicza w Poznaniu odbyło się posiedzenie Uniwersyteckiej Komisji Nauki, któremu przewodniczył prorektor Ryszard Dębicki. Podczas spotkania rozmawiano m.in. nt. od-

Fot. Wiesław Kosko

Marcin Meller

SPOTKANIE Z MARCINEM MELLEREM

9 stycznia w Centrum Języka i Kultury Polskiej UMCS odbył się Wieczór Literacki, poprowadzony przez Annę Nasalską, którego gościem był Marcin Meller – dziennikarz, podróżnik i prezenter telewizyjny. Okazją do spotkania z tym wieloletnim reporterem „Polityki”, felietonistą „Wprost” i „Nesweeka” oraz redaktorem naczelnym „Playboya” (2003–2012) stała się promocja jego najnowszej książki *Między wariatami. Opowieści terenowo-przygodowe*. Podczas spotkania nawiązywano także do doświadczeń z pobytu Marcina Mellera w Gruzji, opisanych wspólnie z jego żoną, Anną Dziewit-Meller, w książce *Gaumarzdos. Opowieści z Gruzji*.

Licznie zgromadzona w auli CJKP UMCS publiczność dała się wciągnąć w pełną humoru i refleksji rozmowę, która kontynuowano indywidualnie podczas wpisywania dedykacji w książkach autorstwa Mellera.

Cieszy fakt, że spotkanie, oprócz stałych bywalców, przyciągnęło wielu młodych czytelników, w tym również przygotowujących się do studiów w Polsce studentów CJKP UMCS.

Jacek Brzeziński

Fot. Wiesław Kosko

NOWY SERWIS INTERNETOWY

Od 14 stycznia dostępna jest nowa, bardziej rozbudowana i funkcjonalna strona internetowa UMCS. Uniwersytet, wspólnie z wykonawcą strony – agencją Veneo z Krakowa, podjął się zadania stworzenia profesjonalnego oraz przyjaznego dla użytkowników serwisu internetowego. Sposób prezentacji treści ma zapewnić lepszy dostęp do informacji o UMCS, organizowanych wydarzeniach, ofercie dydaktycznej, ofercie skierowanej do biznesu, sukcesach i osiągnięciach naszych pracowników, studentów oraz absolwentów.

Nowa strona internetowa wyróżnia się nowoczesnym, prostym wyglądem. Jest dostosowana do potrzeb osób z dysfunkcjami wzroku oraz przystosowana do wyświetlania na urządzeniach mobilnych (smartfonach, tabletach). Jest też w pełni zintegrowana z popularnymi portalami społecznościowymi (Facebook, Twitter). Szata graficzna stanowi kontynuację działań mających na celu ujednolicenie systemu identyfikacji wizualnej Uniwersytetu.

Nowy serwis to także rozbudowana platforma o zaawansowanych narzędziach prezentacji treści, które zostały rozdzielone na sześć grup docelowych: Kandydatów, Studentów, Absolwentów, Pracowników, Partnerów biznesowych, Społeczność lokalną i władze Lublina. Z myślą o rozszerzeniu procesu umiędzynarodowienia Uczelni zostały uruchomione dwie wersje językowe: angielska oraz ukraińska. W planach jest wersja rosyjska.

Strona będzie funkcjonowała pod adresami www.umcs.pl i www.umcs.eu, wskazującymi na międzynarodowe oblicze UMCS. Do momentu pełnego wypełnienia nowego serwisu treściami i podjęcia ostatecznej decyzji o wyłączeniu starych szablonów, prowadzona będzie także dotychczasowa wersja strony.

powiedzialności kierowników grantów i projektów, praktycznych i prawnych aspektów realizacji projektów NCN, oceny parametrycznej oraz finansowania infrastruktury.

Wizyta we Lwowie

W dniach 21–22 stycznia prorektor Urszula Bobryk złożyła wizytę we Lwowie, podczas której uczestniczyła w konferencji prasowej dotyczącej rekrutacji, a zorganizowanej dla lwowskiej telewizji. Prorektor Urszula Bobryk spotkała się także z władzami Miasta Lwów oraz z dyrektorami szkół licealnych.

Zagraniczni studenci w Lublinie

Lublin znajduje się na trzecim miejscu w Polsce pod względem liczby zagranicznych studentów. Szczegółowe informacje na ten temat przedstawił lubelski Urząd Miasta na konferencji prasowej prezydenta Krzysztofa Żuka, która odbyła się 21 stycznia w Ratuszu. Uczestniczył w niej także rektor Stanisław Michałowski oraz przedstawiciele innych lubelskich uczelni.

Jak wynika z danych projektu *Study in Poland*, pod względem liczby zagranicznych studentów nasze miasto wyprzedza już Wrocław i Poznań. W tym roku akademickim w Lublinie studiuje 3037 obcokrajowców, co oznacza wzrost o 31% w stosunku do roku ubiegłego. Zagraniczni studenci najchętniej wybierają Uniwersytet Medyczny – studiuje tam ponad 30% wszystkich uczących się w Lublinie cudzoziemców. Na drugim miejscu jest UMCS. Wśród obcokrajowców studiujących w w naszej Uczelni najwięcej jest obywateli Ukrainy. Zdaniem rektora Stanisława Michałowskiego, znaczny wzrost liczby zagranicznych studentów to efekt skutecznych działań promocyjnych, zwłaszcza za wschodnią granicą.

Podczas konferencji prasowej prezydent Krzysztof Żuk oraz rektor Uniwersytetu Medycznego Andrzej Drop zawarli umowę partnerstwa, powołując Klaster Usług Medycznych i Prozdrowotnych – Lubelska Medycyna.

Fot. Konrad Nózka

151. rocznica powstania styczniowego

22 stycznia rektor Stanisław Michałowski wraz z przedstawicielami Wydziału Humanistycznego, Zarządu Uczelnianego Samorządu Studentów oraz gronem studentów i pracowników UMCS uczcił 151. rocznicę wybuchu powstania styczniowego. W miejscu straceń powstańców, pod Krzyżem i Pomnikiem przy ul. Langiewicza złożono kwiaty i zapalono znicze.

Fot. Anna Danilo

Koncert Piotra Selima „Bez parasola”

23 stycznia w sali widowiskowej „Chatki Żaka” odbył się koncert Piotra Selima „Bez parasola” z udziałem studentów i absolwentów Wydziału Artystycznego UMCS oraz zaproszonych gości. Utworów w wykonaniu lubelskich artystów wysłuchali rektor Stanisław Michałowski i prorektor Ryszard Dębicki.

W programie znalazły się kompozycje Piotra Selima napisane do tekstów Hanny Lewandowskiej, ks. Jana Twardowskiego i Edwarda Stachury. W koncercie „Bez parasola” wystąpili także: Aleksandra Dąbrowska (śpiew), Magdalena Celińska (śpiew), Katarzyna Wasilewska (skrzypce), Piotr Bogutyn (gitary), Tomasz Piątek (saksofon) oraz artyści z Lubelskiej Federacji Bardów – Tomasz Deutryk (perkusja) i Krzysztof Nowak (gitarra basowa). Dwa utwory zaśpiewał zaprzyjaźniony z Piotrem Selimem dziennikarz lubelskiego Oddziału TVP – Kamil Smerdel.

Koncert w ramach cyklu „Mistrz i Uczniowie” odbył się z inicjatywy prorektora Urszuli Bobryk, w ramach jubileuszu 70-lecia UMCS. Wydarzeniu towarzyszyła zbiórka funduszy „Absolwenci UMCS swojej Chatce” na remont sali widowiskowej „Chatki Żaka”.

Spotkanie z kuratorem oświaty

24 stycznia prorektor Barbara Hlibowicka-Węglarz spotkała się z wicekuratorem oświaty w Lublinie Anną Szczepińską, podczas którego rozmawiano nt. współpracy między Uczelnią a lubelskim Kuratorium, uruchomienia nowych kierunków studiów, w tym podyplomowych, odpowiadających potrzebom rynku pracy.

Posiedzenie Senatu – 29 stycznia

Obradom Senatu przewodniczył rektor S. Michałowski, który wręczył prof. J. Hrycakowi Nagrodę im. Jerzego Giedroycia za książkę pt. *Prorok we własnym kraju. Iwan Franko i jego Ukraina (1856–1886)*.

Następnie zebrani uczcili chwilą ciszy pamięć zmarłych: dr K. Marczak oraz studenta T. Kasperowycha.

W dalszej kolejności rektor pogratulował prof. dr. hab. W. Balukowi z okazji nadania przez Prezydenta RP tytułu naukowego profesora oraz z okazji jubileuszu pracy zawodowej: dr hab. M. Grabarczyk, prof. nadzw., prof. dr. hab. W. Kłaczewskiemu, dr. hab. M. Szymańskiemu i dr. hab. T. Woźniakowi, prof. nadzw.

Rektor S. Michałowski przedstawił także informację nt. działalności Kolegium Rectorskiego od ostatniego posiedzenia Senatu oraz kalendarz obchodów 70-lecia UMCS.

Następnie Senat UMCS jednogłośnie przyjął uchwałę w sprawie prowdziorium budżetowego na rok 2014. W dalszej kolejności Senat zgodził się na realizację II etapu remontu sal sportowych w obiekcie AOS UMCS wraz z adaptacją pawilonu szatniowego na cele sportowe AZS UMCS. Senat UMCS przyjął także uchwałę w sprawie realizacji termomodernizacji budynków Biblioteki

Główniej przy ul. Radziszewskiego 11. Senatorzy wyrazili pozytywną opinię w sprawie powołania dr. T. Bieleckiego na stanowisko dyrektora Centrum Kultury Fizycznej.

Senat UMCS przyjął także wnioski i uchwały Rad Wydziałów: Biologii i Biotechnologii ws. zatrudnienia dr. hab. M. Cytryńskiej na stanowisku profesora nadzwyczajnego; Matematyki, Fizyki i Informatyki ws. zatrudnienia dr. hab. A. Wiśnickiego na stanowisku profesora nadzwyczajnego; Chemii ws. zatrudnienia prof. dr. hab. M. Majdana na stanowisku profesora zwyczajnego oraz dr. hab. D. Kołodyńskiej na stanowisku profesora nadzwyczajnego; Humanistycznego ws. zatrudnienia prof. dr. hab. W. Bryły na stanowisku profesora zwyczajnego oraz dr. hab. I. N. Khrapunova, dr. hab. M. Korzeniowskiego, dr. hab. W. Kozyry, dr. hab. M. Mazura, dr. hab. A. Timofiejewa, dr. hab. L. Tymiakina, dr. hab. M. Woźniaka na stanowisku profesora nadzwyczajnego; Filozofii i Socjologii ws. zatrudnienia dr. hab. M. Kowalewskiej oraz dr. hab. W. Piątkowskiego na stanowisku profesora nadzwyczajnego; Politologii ws. zatrudnienia prof. dr. hab. E. Maj oraz prof. dr. hab. G. Janusza na stanowisku profesora zwyczajnego; Artystycznego ws. zatrudnienia ad. II st. K. Bartnika na stanowisku profesora nadzwyczajnego.

Magdalena Kozak-Siemńska
Rzecznik Prasowy UMCS

Prośba o zdjęcia archiwalne dot. życia studenckiego

Zarząd Uczelniany Samorządu Studentów UMCS, Uczelniany Samorząd Doktorantów UMCS oraz Lubelskie Centrum Dokumentacji Historii Sportu, włączając się w obchody 70-lecia UMCS, planują zorganizowanie wystawy poświęconej życiu studenckiemu w naszej Uczelni w latach 1944–2014. Organizatorzy zwracają się do osób, które w okresie studiów prowadziły dokumentację fotograficzną i chciałyby przekazać zdjęcia Muzeum UMCS, z prośbą o kontakt z p. Sylwią Szyc, doktorantką w Zakładzie Historii Społecznej XX w. (sylwia_szyc@wp.pl).

Fot. Robert Frączek

Wspólne wykonanie kolędy *Bóg się rodzi* pod dyr. prorektor U. Bobryk

KONCERT „KOLĘDY ŚWIATA”

16 stycznia w „Chatce Żaka” odbył się koncert z cyklu „Kolędy Świata”, zorganizowany przez nasz Uniwersytet, Chatkę Żaka i Chór Akademicki UMCS im. J. Czerwińskiej.

Fot. Robert Frączek

Rektor wręcza pamiątkowe dyplomy

Gospodarzem spotkania był Chór Akademicki UMCS, który zaprosił do wspólnego kolędowania chóry działające w ramach ogólnopolskiego programu rozwoju chórów szkolnych „Śpiewająca Polska”, ogłoszonego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w 2006 r. W koncercie wystąpili: Chór Kantylena III LO im. Unii Lubelskiej w Lublinie, dyr. Małgorzata Nowak; Chór Amabile Zespołu Szkół nr 1 im. W. Grabskiego w Lublinie, dyr. Karolina Pietrzak; Chór Copernicus IX LO im. M. Kopernika w Lublinie, dyr. Anna Bielecka; Chór Sensorium Zespołu Szkół nr 5 im. Jana Pawła II w Lublinie, dyr. Maria Korycińska; Chór Canto Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Świdniku, dyr. Ewa Bieniek; Chór Akademicki UMCS im. J. Czerwińskiej w Lublinie, dyr. Urszula Bobryk, Izabela Urban.

Gościem specjalnym koncertu był Piotr Selim. Po wspólnym wykonaniu kolędy *Bóg się rodzi* pod dyr. prorektor Urszuli Bobryk, rektor Stanisław Michałowski wręczył pamiątkowe dyplomy wszystkim występującym tego wieczoru chóróm.

Fot. Robert Frączek

Gość specjalny Piotr Selim

Fot. Szymon Dziubicki, Piotr Gutowski

Prorektor Urszula Bobryk

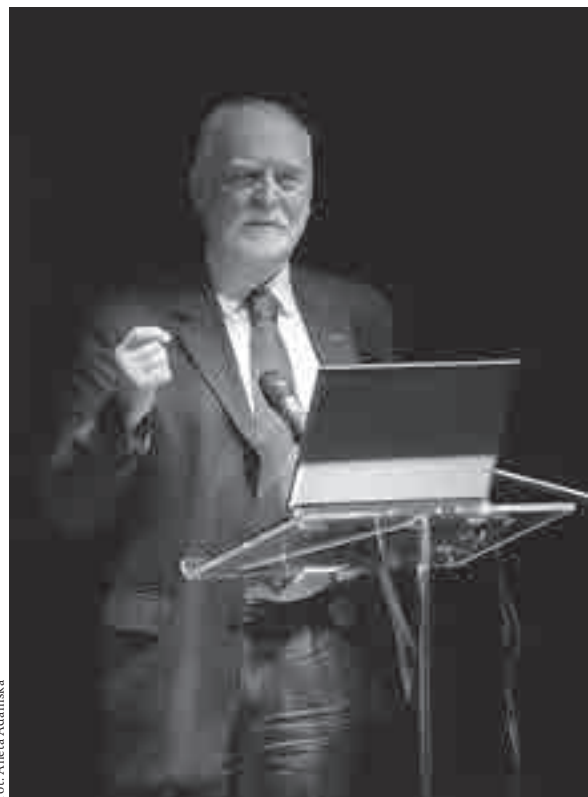
ZJAZD FORUM UNIwersYTETÓW POLSKICH

W dniach 17–19 stycznia UMCS był gospodarzem Zjazdu Forum Uniwersytetów Polskich, w którym udział wzięli przedstawiciele 15 polskich uniwersytetów zrzeszonych w organizacji. Zjazd uroczystie otworzyła prorektor Urszula Bobryk.

Tematem obrad Forum, oprócz projektu nowelizacji ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, były również sposoby dysponowania środkami na działalność studencką oraz procedury organizacji przetargów i zamówień publicznych. Przewodniczący Samorządów Studenckich zostali również przeszkoleni z zakresu współpracy w zespołach o wysokich kwalifikacjach oraz z pozyskiwania środków na działalność studencką ze źródeł zewnętrznych. Mieli możliwość zwiedzenia Inkubatora Medialno-Artystycznego oraz uczestniczenia w wystawach poświęconych Marii Curie-Skłodowskiej.

Uczestnicy Forum

Fot. Aneta Adamska

Dr Andrzej
Siemaszko

KONFERENCJA HORYZONT 2020

28 stycznia w Inkubatorze Medialno-Artystycznym odbyła się konferencja „Program Horyzont 2020 – nowy program ramowy dla badań naukowych i innowacji na lata 2014–2020”, zorganizowana przez nasz Uniwersytet i Regionalny Punkt Kontaktowy Programów Badawczych UE w Lublinie. Adresowana była do przedstawicieli uczelni wyższych, instytutów badawczych oraz przedsiębiorców z województwa lubelskiego. Gościem specjalnym spotkania, które uroczystie otworzył rektor Stanisław Michałowski, był dr Andrzej Siemaszko, dyrektor Krajowego Punktu Kontaktowego Programów Badawczych UE w Warszawie. Prelegentami byli przedstawiciele Punktów Kontaktowych Programów Badawczych UE w Warszawie oraz Lublinie.

Celem konferencji było przedstawienie struktury Programu, za-

sad uczestnictwa oraz omówienie wybranych priorytetów tematycznych, a także możliwości wsparcia ze strony KPK oraz RPK w procesie nawiązywania konsorcjów naukowo-przemysłowych oraz przygotowywania wniosków do Programu.

Nowy unijny Program Horyzont 2020 to największe tego typu przedsięwzięcie na świecie, z bu-

Panel dyskusyjny

Fot. Aneta Adamska

Wystąpienie prorektora Ryszarda
Dębickiego

dżetem ponad 77 mld euro. Charakteryzuje się m.in. uproszczonym modelem finansowym przy zachowaniu równowagi pomiędzy małymi i dużymi projektami. Wprowadza także instrumenty wychodzące naprzeciw potrzebom regionów o niższym potencjale naukowym i innowacyjnym. Program wyróżnia spójny system finansowania innowacji: od koncepcji naukowej, przez etap badań, aż po wdrożenie nowych rozwiązań, produktów czy technologii.

Przed konferencją, 27 stycznia odbyło się spotkanie dr. Andrzeja Siemaszko z władzami lubelskich uczelni, naukowcami, przedstawicielami władz miasta i regionu oraz przedsiębiorcami. Nasz Uniwersytet reprezentowali rektor Stanisław Michałowski i prorektor Ryszard Dębicki.

Fot. A. Rożek

PRZEDSIĘBIORCY I SAMORZĄDOWCY NA WBIB

20 stycznia odbyło się kolejne spotkanie naukowców UMCS z przedstawicielami biznesu i samorządu, tym razem na Wydziale Biologii i Biotechnologii UMCS. Celem wizyty przedsiębiorców było przedstawienie oferty badawczo-wdrożeniowej Wydziału oraz wybranych laboratoriów. W spotkaniu udział wzięli rektor Stanisław Michałowski, prorektor Ryszard Dębicki i dziekan Wydziału Biologii i Biotechnologii Kazimierz Trębacz.

Wydział odwiedzili m.in. przedstawiciele branży biotechnologicznej, energetyki odnawialnej, stowarzyszeń ekologicznych oraz prezes Lubelskiego Klubu Biznesu, a także pracownicy Urzędów: Miasta oraz Marszałkowskiego, Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej, Wojewódzkiego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Lublinie, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Zapraszając zebranych do współpracy, rektor Stanisław Michałowski podkreślił, że potencjał Uczelni wzrasta, a nowa perspektywa finansowa UE sprzyja zacieśnianiu kontaktów nauki z biznesem poprzez realizację wspólnych przedsięwzięć. Aby działania te uwieńczone zostały sukcesem, bardzo istotne jest wsparcie władz samorządowych i instytucji otoczenia biznesu.

Na spotkaniu została zaprezentowana oferta badawcza sześciu Zakładów. Zakład Mikrobiologii Przemysłowej reprezentował prof. Janusz Szczodrak, który

Fot. A. Rożek

mówił o potencjale aplikacyjnym enzymu mutanazy oraz związków terpenów. Ofertę Zakładu Genetyki i Mikrobiologii prezentowała prof. Anna Skorupska. Prof. Marek Tchórzewski, kierownik Zakładu Biologii Molekularnej mówił o pracach nad szczepionką przeciwko malarii. Zakład Biochemii reprezentował prof. Jerzy Rogalski, który zaprezentował prace nad zastosowaniem procesu rozkładu celulozy w bioenergetyce. Dr inż. Sławomir Dresler i dr Małgorzata Wójcik z Zakładu Fizjologii Roślin omówili zagadnienia związane z analizą metali ciężkich w roślinach. Prof. Mariusz Gagoś, kierownik Zakładu Biologii Komórki zapoznał zebranych z wynikami prac nad amfoterycyną B, lekiem na grzybicę organów wewnętrznych. Następnie została przedstawiona oferta laboratoriów: Zakładu Biochemii, Zakładu Biologii Molekularnej oraz Zakładu Mikrobiologii Przemysłowej.

Wydarzenie ma charakter cykliczny i jest organizowane przez Centrum Innowacji i Komercjalizacji Badań UMCS.

Wirginia Gieryng-Cieplak

Fot. A. Rożek

NASZE SUKCESY

AZS UMCS nagrodzony na Gali Mistrzów Sportu

17 stycznia odbyła się 8. Gala Mistrzów Sportu Województwa Lubelskiego 2013 połączona z 52. Plebiscytem „Kuriera Lubelskiego”. Podczas imprezy podsumowującej zmagania sportowców z naszego województwa rektor Stanisław Michałowski i prezes AZS UMCS Dariusz Gawęł odebrali z rąk prezydenta Lublina Krzysztofa Żuka wyróżnienie dla AZS UMCS za zajęcie II miejsca w rankingu Ministerstwa Sportu i Turystyki w kategorii Współzawodnictwo Sportowe Dzieci i Młodzieży. Jak podkreślił prowadzący galę Tomasz Jasina, Klub Uczelniany AZS UMCS Lublin coraz mocniej zaznacza swoją pozycję w rozgrywkach sportowych. Wiodącymi zespołami ligowymi klubu są sekcje: koszykówki kobiet, lekkiej atletyki, futsalu mężczyzn czy sekcji tenisa stołowego, której zawodniczki występują w ekstraklasie.

Rektor Stanisław Michałowski i prezes AZS UMCS Dariusz Gawęł odebrali także wyróżnienie dla AZS UMCS Lublin za zwycięstwo w Wojewódzkiej Lidze Akademickiej. Klub w końcowej klasyfikacji zdobył 641 punktów, pozostawiając w tyle AZS UP Lublin, który z 555,5 pkt. uplasował się na drugim miejscu. Nasi akademicy zebrali komplet punktów za: badminton mężczyzn oraz drużynowo, biegi przełajowe kobiet, brydż, ergometr wioślarski mężczyzn, futsal mężczyzn, koszykówkę kobiet i mężczyzn, kolarstwo górskie mężczyzn, lekką atletykę kobiet, narciarstwo alpejskie kobiet i mężczyzn, pływanie kobiet, piłkę nożną mężczyzn, siatkówkę oraz siatkówkę plażową kobiet, snowboard, street basket, szachy indywidualnie i drużynowo, tenis stołowy kobiet indywidualnie i drużynowo mężczyzn, tenis kobiet i mężczyzn oraz żeglarstwo. Wśród pozostałych dyscyplin zawodnicy AZS UMCS Lublin zajmowali najczęściej drugie miejsca. W obecnym sezonie, na półmetku Ligi Akademickiej AZS UMCS, również utrzymuje pierwszą pozycję z wynikiem 328 punktów.

Anna Skóra

„Zasłużeni dla Ziemi Lubelskiej”. Od lewej: prof. Janusz Szczodrak, dr hab. Małgorzata Pleszczyńska, przedstawiciel firmy Pol-Inovex, dr hab. Adrian Wiater, prof. Jerzy Święch i prof. Józef Fert

Naukowcy z UMCS – „Zasłużeni dla Ziemi Lubelskiej”

14 stycznia podczas uroczystej gali w Centrum Kultury w Lublinie wręczono prestiżowe tytuły „Bene Meritus Terrae Lublinensi”. Wyróżnienie przyznano w trzech dziedzinach: Nauka, Kultura i Biznes. Listę zwycięzców wskazała kapituła złożona z przedstawicieli wiodących mediów lubelskich.

W kategorii Nauka tytuł otrzymał zespół naukowców z Wydziału Biologii i Biotechnologii UMCS – prof. Janusz Szczodrak, dr hab. Małgorzata Pleszczyńska i dr hab. Adrian Wiater za opracowanie przemysłowej technologii produkcji mutanazy – unikatowego enzymu skutecznego w walce z próchnicą zębów.

Wyróżnienie w kategorii Kultura otrzymali prof. Jerzy Święch z UMCS oraz prof. Józef Fert z KUL za współpracę z zespołem wydawniczym, który wydał wszystkie dzieła i pisma Józefa Czechowicza.

W kategorii Biznes wyróżniono firmę Pol-Inovex, prowadzącą unikalną działalność na europejskim rynku, polegającą na demontażu, transporcie i ponownym składaniu urządzeń przemysłowych oraz całych fabryk.

Tytuł „Bene Meritus Terrae Lublinensi” to ukłon wobec codziennej pracy nagrodzonych, która przyczynia się do rozwijania i promowania naszego regionu.

Srebrny Certyfikat Wiarygodności Biznesowej dla UMCS

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie otrzymał Srebrny Certyfikat Wiarygodności Biznesowej za rok 2012. Wyróżnienie certyfikatem świadczy o tym, że: firma ma dobrą kondycję, ryzyko transakcji z nią jest mniejsze od przeciętnego na rynku oraz, że systematycznie realizuje zobowiązania.

NA WYDZIAŁACH

WYDZIAŁ BIOLOGII I BIOTECHNOLOGII

Habilitacje

Rada Wydziału Biologii i Biotechnologii na posiedzeniu 22 stycznia podjęła uchwałę o nadaniu stopnia doktora habilitowanego nauk biologicznych w dyscyplinie biologia dr Joannie Czarneckiej, zatrudnionej na stanowisku adiunkta w Zakładzie Ekologii Instytutu Biologii i Biochemii UMCS. Dr Joanna Czarnecka przedłożyła w postępowaniu habilitacyjnym cykl dziewięciu oryginalnych prac eksperymentalnych nt. „Niestandardowych mechanizmów dyspersji nasion z udziałem ptaków w mozaikowym krajobrazie oraz ich roli w zachowaniu różnorodności florystycznej”. Uchwałę popierającą wniosek o nadanie stopnia doktora habilitowanego dr Joannie Czarneckiej przedłożyła Komisja Habilitacyjna, powołana przez Centralną Komisję do Spraw Stopni i Tytułów, w składzie: prof. dr hab. Zofia Szwejkowska-Kulińska – przewodnicząca komisji, dr hab. Ewa Szczuka – sekretarz komisji, recenzenci: dr hab. Adrian Surmacki, prof. dr hab. Tadeusz Stawarczyk, dr hab. Bogdan Lorens, dr hab. Piotr Rutkowski, prof. dr hab. Wiesław Mułenko.

Doktoraty

Rada Wydziału Biologii i Biotechnologii na posiedzeniu 22 stycznia nadała stopień doktora nauk biologicznych w dyscyplinie biologia mgr Kindze Stanisławek, absolwentce studiów doktoranckich z biologii. Temat pracy: „Morfologia porównawcza drugiego stadium larw wciornastków z ro-

dzaju *Haplothrips* (Amyot & Serville, 1843) (*Thysanoptera*, *Phlaeothripidae*) występujących w Polsce”. Promotor: dr hab. Lech Lechowski, prof. nadzw. Recenzenci: prof. dr hab. Bożena Łagowska (UP Lublin), prof. dr hab. Wacław Wojciechowski (UŚ w Katowicach).

Dr Paweł Mergo z Pracowni Technologii Światłowodów w dniach 20–22 stycznia uczestniczył w spotkaniu naukowym w Vrije Universiteit Brussels, Belgia.

WYDZIAŁ EKONOMICZNY

Goście

W dniach 9–13 grudnia 2013 r. na zaproszenie Wydziału Ekonomicznego UMCS w Lublinie przebywał Walter Andert z Uniwersytetu w Kassel (Niemcy). Była to kolejna wizyta realizowana przez tego naukowca w ramach programu Erasmus, w części dotyczącej wymiany pracowników naukowo-dydaktycznych. Grudniowa wizyta była efektem współpracy, która rozwija się między Wydziałem Ekonomicznym UMCS oraz Uni Kassel. W czasie swojego pobytu Walter Andert przeprowadził zajęcia z prawa korporacyjnego (*Introduction to Corporate Law*), a także warsztaty, podczas których można było uczestniczyć w grze symulacyjnej. Walter Andert zaangażował się również w rozwijanie współpracy w innych obszarach, m.in. przeprowadził zajęcia w Instytucie Germanistyki i Lingwistyki Stosowanej UMCS.

WYDZIAŁ CHEMII

Powołanie do UKA

Uniwersytecka Komisja Akredytacyjna na posiedzeniu 19 grudnia 2013 r. powołała prof. Janusza Ryczkowskiego w skład zespołu oceniającego kierunek chemia. Prof. Ryczkowski będzie uczestniczyć w pracach zespołu I, pod przewodnictwem prof. dr hab. Piotra Kirszensztejny.

Wyjazdy zagraniczne

Prof. dr hab. Stefan Sokołowski z Zakładu Modelowania Procesów Fizykochemicznych w dniach 8–11 stycznia uczestniczył w konferencji naukowej „Dynamic Systems: From Statistical Mechanics to Engineering Application”, IFB ETH Zurich, Szwajcaria, na której wygłosił wykład pt. „Simple models for confined Janus particles: theory and simulations”.

Prof. dr hab. Małgorzata Borówko oraz prof. dr hab. Stefan Sokołowski z Zakładu Modelowania Procesów Fizykochemicznych w dniach 15 stycznia – 14 marca uczestniczą w konsultacjach naukowych i wymianie stypendialnej w ramach projektu STCSCMB, zgodnie z kontraktem PIRSES-GA-2010-268498 we Lwowie, Ukraina.

Wyjazd do Universidad de Malaga (Hiszpania)

W dniach 23–30 listopada 2013 r. dr Paweł Pasierbiak, w ramach programu Erasmus, przebywał w Hiszpanii na Universidad de Malaga (Faculty of Economics and Business Sciences). Pobyt ten miał na celu podtrzymanie i rozwój kontaktów

naukowo-dydaktycznych z uniwersytetem partnerskim z Hiszpanii. W celu realizacji wymiaru dydaktycznego wyjazdu, przygotowane zostały zajęcia z obszaru handlu zagranicznego i inwestycji pt. *Position of Japan in the International Division of Labor*. Ponadto, dr Paweł Pasierbiak, jako wydziałowy koordynator programów międzynarodowych spotkał się z przedstawicielami Wydziału Ekonomicznego hiszpańskiego uniwersytetu, co dało możliwość omówienia bieżących i przyszłych możliwości współpracy. Warto nadmienić, iż w ramach programu Erasmus na Wydziale Ekonomicznym UMCS studiuje w bieżącym roku akademickim dwójka studentów z Universidad de Malaga.

Konferencja „Zagraniczni studenci w Polsce 2014”

W dniach 17–18 stycznia w odbyła się konferencja pt. „Zagraniczni studenci w Polsce 2014”, zorganizowana wspólnie przez Konferencję Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu i Fundację Edukacyjną Perspektywy w ramach programu *Study in Poland*. Każdego roku konferencja ma miejsce w innym ośrodku akademickim. W tegorocznej edycji uczestniczyło 215 osób z 73 uczelni oraz 25 instytucji. Wydział Ekonomiczny UMCS reprezentował dr Paweł Pasierbiak – wydziałowy koordynator programów międzynarodowych. Obszerą relację z konferencji można znaleźć na stronach internetowych programu *Study in Poland*. Warto podkreślić, iż kolejna edycja Konferencji odbędzie się w przyszłym roku w Lublinie.

Studenci UMCS w Konkursie BANRISK – Liga Akademicka

W sesji szkoleniowej Konkursu BANRISK – Liga Akademicka, który organizuje Warszawski Instytut Bankowości w ramach projektu realizowanego z Narodowym Bankiem Polskim, UMCS reprezentują trzy zespoły:

- Pastuszaki, w składzie: Iwona Serafin, Michał Żukowski, Iryna Voloshyn, Iwona Tomaszewska, Kamila Binkowska,
- Ster Bank, w składzie: Przemysław Machaj, Olga Niezgoda, Łukasz Werema, Marlena Joniec, Anna Byra,
- Light Bank Junior, w składzie: Jarosław Mazur, Rafał Rogoz, Ewelina Berlińska, Łukasz Flak, Łukasz Mleczko.

Zespoły rywalizują o zwycięstwo w poszczególnych etapach gry. Każdy zarządza odrębnym, wirtualnym bankiem, zgodnie z przyjętą strategią i misją. W ramach dziesięciu decyzji stawia czoła zmieniającemu się (wspólnemu dla wszystkich banków) środowisku makroekonomicznemu. Dzięki temu uczestnicy odbywają intensywne ćwiczenie z zakresu analizy wskaźnikowej i oceny efektywności poszczególnych produktów oraz działalności banku jako całości. Konkurs wygrywa zespół, którego bank uzyska najwyższą cenę akcji na wirtualnej giełdzie.

Zakończenie konkursu i wręczenie nagród dla Ligi Centrum – Warszawa przewidziane jest na 12 czerwca 2014 r.

WYDZIAŁ FILOZOFII I SOCJOLOGII

Wyróżnienia

Dr hab. Honorata Jakuszko, prof. nadzw. UMCS została wyróżniona Odznaczeniem Honorowym – Zasłużony dla Lubelskiego Środowiska Naukowego.

Doktoraty

8 stycznia odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr Agaty Szubert pt. „Buddhist Bioethics. Foundations and Issues”. Recenzenci: dr hab. Anna I. Wójcik (UMK), dr hab. Krzysztof Polit (UMCS). Pro-

motorem pracy był dr hab. Krzysztof Kosior, prof. nadzw. UMCS.

Konferencje

W dniach 27–28 stycznia odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa „Od idei postępu do idei kryzysu”, którą zorganizował Zakład Historii Filozofii Nowożytnej oraz kwartalnik „Kultura i Wartości” wydawany przez Instytut Filozofii UMCS. W pracach nad przygotowaniem spotkania uczestniczyli: dr hab. Leszek Kopciuch (przewodniczący), dr hab. Honorata Jakuszko, prof. nadzw., dr Paweł Sikora, dr Tomasz Stefaniuk. W konferencji wzięli udział przedstawiciele kilkunastu polskich ośrodków naukowych. Wygłoszone referaty dotyczyły zarówno ogólnych problemów związanych z kategorią kryzysu i postępu, jak i szczegółowych zagadnień, które pojawiają się w kontekście postępu i kryzysu w poszczególnych dziedzinach kultury. Jeden z referatów został wygłoszony za pomocą łączy internetowych – z Akademii Electronica Instytutu Filozofii UJ. W ramach spotkania referaty wygłosili m.in.: dr hab. Andrzej Niemczuk (Zakład Filozofii Współczesnej UMCS) „Analiza krytyczna idei postępu”; dr hab. Leszek Kopciuch (Zakład Historii Filozofii Nowożytnej UMCS) „Optymizm, pesymizm i outsiderzy”; mgr Krzysztof Rojek (doktorant w Instytucie Filozofii UMCS) „Wolność woli w kryzysie? Analiza wybranych teorii”. Artykuły powstałe na kanwie referatów będą publikowane w tematycznym numerze kwartalnika „Kultura i Wartości”.

WYDZIAŁ HUMANISTYCZNY

Doktoraty

8 stycznia odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr Agniesz-

ki Trześniewskiej. Temat: „Obraz Kazimierza Dolnego w literaturze XX wieku”. Promotor: prof. dr hab. Eugeniusz Łoch (UMC). Recenzenci: prof. dr hab. Tadeusz Linkner (UG), prof. dr hab. Sławomir Bobowski (UW).

14 stycznia odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr. Jarosława Serafina. Temat: „Jan Szczęsny Herbut (1567–1616). Działacz szlachecki, pisarz polityczny i wydawca”. Promotor: dr hab. Marian Chachaj, prof. nadzw. (UMCS). Recenzenci: dr hab. Jerzy Urwanowicz, prof. nadzw. (Uniwersytet w Białymstoku), dr hab. Dariusz Kupisz, prof. nadzw. (UMCS).

Wystąpienia

14 stycznia dr Tomasz Dzieńkowski z Instytutu Archeologii przedstawił referat „Wczesnośredniowieczny Chełm. Kompleks rezydencjonalno-sakralny na Górze Katedralnej” podczas sesji naukowej „Walory kulturowe Chełma w aspekcie programu opieki nad zabytkami”, zorganizowanej przez Muzeum Ziemi Chełmskiej im. Wiktora Ambroziewicza oraz Prezydenta Miasta Chełm.

23 stycznia Studenckie Koło Naukowe Epigrafików UMCS Exploratio zorganizowało wykład dr Marka Florka z Instytutu Archeologii pt. „Cmentarze średniowiecznego Sandomierza”.

Publikacje

W styczniu ukazał się specjalny numer kultowego nowojorskiego magazynu artystycznego „Brooklyn Rail”, poświęcony setnej rocznicy urodzin malarza Ada Reinhardta. Wśród kilkudziesięciu tekstów najbardziej znanych amerykańskich krytyków sztuki i artystów znalazł się również esej dr Edyty Frelik z Zakładu Studiów Amerykanistycznych UMCS. Dr Frelik została zaproszona do udziału w przedsięwzięciu w związku z przyznaniem jej prestiżowej nagrody Terra Fo-

undation International Essay Prize 2013 przez Smithsonian American Art Museum w Waszyngtonie właśnie za tekst krytyczny o piarstwie Reinhardta. W eseju opublikowanym w „Brooklyn Rail” dr Frelik opisuje historię własnych studiów nad malarzem, któremu poświęciła część rozprawy doktorskiej na temat twórczości pisarskiej dwudziestowiecznych malarzy amerykańskich.

Goście

W dniach 7–15 stycznia dr Tiffany Curtis z Loyola University w Baltimore poprowadziła w Instytucie Anglistyki intensywny kurs nt. „Effective Writing” dla studentów I roku studiów II stopnia z grupy seminaryjnej prof. Jerzego Kutnika.

Z pomocą Polakom na Ukrainie

Przy Charkowskim Narodowym Instytucie im. W. N. Karazina funkcjonuje od niedawna Ukraińsko-Polskie Centrum Akademickie Nauki i Kultury. Jego zadaniem jest propagowanie historii i kultury polskiej oraz praktyczna nauka języka polskiego. W efektywnej realizacji tego ambitnego planu najbardziej przeszkadza brak na miejscu literatury w języku polskim. Z apelem o pomoc do Instytutu Historii zwróciła się dyrektorka Centrum, Tatiana Bitkova, a jej prośbę gorąco poparła i zachęciła do pomocy dyrektorka Instytutu w osobach dr hab. Dariusza Słapka i prof. Grzegorza Jawora. Tej młodej jednostce Uniwersytetu Charkowskiego najbardziej potrzebne są podręczniki do nauki języka polskiego, słowniki, encyklopedie oraz klasyka literatury polskiej. Pracownicy Instytutu, okazując wielkie serce, już zdołali wysłać do Charkowa ok. 80 książek. Dotarły na prawosławne Święta Bożego Narodzenia, stanowiąc miły upominek dla tamtejszej biblioteki i naszych rodaków. Jeśli ktokolwiek chciałby wesprzeć Centrum w podobny sposób, w sekretariacie Instytutu

Historii dostępny jest adres jednego z niewielu miejsc w tej części Ukrainy, w którym usłyszeć można język polski. Warto myśleć o tym, żeby ta pomoc nie miała tylko charakteru doraźnego i nie skończyła się na jednej, szlachetnej skądinąd akcji.

Dariusz Słapek
Agnieszka Kidzińska

Współpraca Instytutu Historii z „Kurierem Lubelskim”

W wyniku rozmów z zastępcą redaktora naczelnego „Kuriera Lubelskiego”, Katarzyną Sienkiewicz pracownicy Instytutu Historii uzyskali możliwość publikowania popularnych tekstów o historii miasta i regionu na łamach ilustrowanego dodatku do „Kuriera” – miesięznika „Nasza Historia”. Ciekawe, odkrywcze, oryginalne teksty, dotyczące dziejów powszechnych lub spraw ogólnopolskich, będą publikowane w wydaniu o zasięgu krajowym. Te regionalne przeznaczone będą raczej dla czytelnika lokalnego. Redakcja jest otwarta na propozycje tematów, licząc na dużą inwencję lubelskich historyków. Współpraca ta daje naszym pracownikom niepowtarzalną okazję spopularyzowania własnych osiągnięć naukowych w formie łatwiejszej w odbiorze dla przeciętnego czytelnika, zainteresowanego przeszłością regionu i kraju. Pozwala również na publikowanie zgromadzonej ikonografii, dla której z różnych względów zabrakło miejsca w publikacjach *stricto* naukowych. „Nasza Historia” otwiera swe łamy również dla doktorantów. Być może dla wielu młodych historyków z UMCS te juwenilia okażą się inspiracją do dalszych, poważnych badań naukowych.

Dariusz Słapek
Agnieszka Kidzińska

Sprostowanie

Do artykułu Agnieszki Kidzińskiej pt. *Historiografia dziejów najnowszych w Polsce po 1989 r.* wkładły się ►

błędy: w konferencji uczestniczyli prof. Mieczysława (a nie Mieczysław) Marody i prof. Marcin (a nie Witold) Kula.

WYDZIAŁ MATEMATYKI, FIZYKI I INFORMATYKI

Habilitacje

Rada Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki przeprowadziła postępowanie habilitacyjne dr. Andrzeja Staszczaka na podstawie osiągnięcia naukowego pt. *Stabilność oraz własności ciężkich i superciężkich jąder atomowych w modelu średniego pola z funkcjonalnym Skyrme'a*. Recenzentami w postępowaniu habilitacyjnym byli: prof. dr hab. Wojciech Broniowski (Instytut Fizyki Jądrowej im. H. Niewodniczańskiego w Krakowie), prof. dr hab. Bogusław Kamys (Instytut Fizyki UJ) i prof. dr hab. Krzysztof Rusek (Środowiskowe Laboratorium Ciężkich Jonów UW). Na posiedzeniu 20 stycznia Rada Wydziału podjęła uchwałę o nadaniu dr. Andrzejowi Staszczakowi stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk fizycznych w dyscyplinie fizyka. Dr hab. Andrzej Staszczak jest zatrudniony na stanowisku adiunkta w Zakładzie Teorii Jądra Atomu UMCS.

Doktoraty

10 stycznia odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Tomasza Krajki ze Studiów Doktoranckich Matematyki pt. „Rozkłady graniczne iloczynów sum i maksimum zmiennych losowych”. Promotorem rozprawy był prof. dr hab. Zdzisław Rychlik (Instytut Matematyki UMCS). Recenzentami byli: prof. dr hab. Aleksander We-

ron (Instytut Matematyki i Informatyki Politechniki Wrocławskiej) i prof. dr hab. inż. Jacek Wesołowski (Wydział Matematyki i Nauk Informacyjnych Politechniki Warszawskiej).

WYDZIAŁ NAUK O ZIEMI I GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ

Habilitacje

10 stycznia odbyło się posiedzenie komisji ws. postępowania habilitacyjnego dr. Ireny Agnieszki Pidek. Recenzenci: prof. dr hab. Marian Harasimiuk (Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS), dr hab. Dorota Nalepka, prof. PAN (Zakład Paleobotaniki, Instytut Botaniki im. W. Szafera PAN w Krakowie) i dr hab. Mirosław Makohonienko, prof. UAM (Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych, UAM w Poznaniu) jednoznacznie pozytywnie ocenili osiągnięcie habilitacyjne dr. Ireny Agnieszki Pidek w postaci cyklu siedmiu jednotematycznych publikacji pod zbiorczym tytułem: *Rekonstrukcje paleoklimatu w czwartorzędzie Polski wschodniej w oparciu o palinologiczny obraz szaty roślinnej z wykorzystaniem współczesnych analogów pyłkowych*. Przewodniczącym komisji habilitacyjnej był prof. dr hab. Leon Andrzejewski (Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych, UMK w Toruniu), sekretarzem – dr hab. Wojciech Zgłobicki, prof. UMCS. (Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS). Pozostali członkowie to: prof. dr hab. Zdzisław Michalczyk (Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS) i dr hab. Mirosław Błaszkiwicz, prof. PAN (In-

stytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN w Toruniu). 22 stycznia Komisja nadała dr. Irenie Agnieszce Pidek stopień doktora habilitowanego w dziedzinie nauk o Ziemi w dyscyplinie geografia.

Spotkania

Na początku stycznia dr. Andrzej Tucki brał udział w kolejnym spotkaniu warsztatowym w Styrii (Austria) w ramach projektu COST – Co-operation in Science and Technology. „Tourism, Wellbeing and Ecosystem Services (ToBeWell)” to czteroletni projekt finansowany przez UE, mający na celu wypracowanie konceptu zrównoważonego wykorzystywania turystycznych zasobów przyrodniczych i kulturowych dla poprawy jakości życia, zdrowia i dobrostanu (*wellbeing*) turystów i mieszkańców wybranych destynacji.

15 stycznia odbyło się robocze spotkanie ws. współpracy naukowej pomiędzy pracownikami Wydziału a samorządowcami powiatów łęczyńskiego i włodawskiego. Wydział reprezentowali dr hab. Radosław Dobrowolski, prof. UMCS (dziekan), prof. dr hab. Marian Harasimiuk i prof. dr hab. Zdzisław Michalczyk, zaś władze powiatów: włodawskiego Wiesław Holaczuk (starosta) oraz łęczyńskiego Kazimierz Radko (wicestarosta). Pierwszym efektem rozmów będzie wspólna konferencja organizowana w Urszulinie pod koniec czerwca. Jej hasłem przewodnim będzie „Marketing gospodarczy dla obszaru funkcjonalnego Polesie”.

W dniach 29–31 stycznia dr. Przemysław Mroczek uczestniczył, jako prowadzący, w warsztatach „Mikromorfologia gleb w kontekście archeologicznym”, które odbywały się w ramach programu Erasmus na Uniwersytecie im. Mendela w Brnie (Czechy). Uczestnikami warsztatów było 40 studentów z krajów UE za-

interesowanych badaniami mikroskopowymi warstw kulturowych, osadów antropogenicznych i gleb kopalnych.

WYDZIAŁ POLITOLOGII

Profesor nauk społecznych – Walenty Baluk

Prezydent RP Bronisław Komorowski 7 stycznia przyznał dr. hab. Walentemu Balukowi z Zakładu Praw Człowieka Wydziału Politologii UMCS tytuł naukowy profesora nauk społecznych. To już 16. profesor zwyczajny na Wydziale Politologii.

Habilitacje

10 stycznia odbyło się kolokwium habilitacyjne dr. Jana Pleszczyńskiego (Zakład Komunikacji Społecznej). Tytuł rozprawy: „Epistemologia komunikacji medialnej. Perspektywa ewolucyjna”. Recenzenci: prof. dr hab. Ignacy Fiut (AGH), prof. dr hab. Janusz Adamowski (UW), prof. dr hab. Bogusława Dobek-Ostrowska (Uniwersytet Wrocławski) oraz prof. dr hab. Jan Huddzik (UMCS).

Prof. Iwona Hofman członkiem Rady Programowej Kongresu Obywatelskiego

Prof. dr hab. Iwona Hofman, prodekan ds. studenckich, kierownik Zakładu Dziennikarstwa na Wydziale Politologii została członkiem Rady Programowej Kongresu Obywatelskiego. W październiku ubiegłego roku uczestniczyła w spotkaniu roboczym poprzedzającym Kongres. Prof. I. Hofman jest odpowiedzialna za sekcję problemową związaną z jakością komunikowania społecznego.

Rada Programowa Kongresu Obywatelskiego: Maciej Witucki – Przewodniczący Rady Nadzorczej Orange Polska, Przewodniczący Rady Programowej; Mateusz Morawiecki – Prezes Zarządu BZ WBK SA, Wiceprzewodniczący Rady Programowej; Krzysztof Domarecki – Przewodniczący Rady Nadzorczej Selen SA; Stefan Dunin-Wąsowicz – Prezes Zarządu Efekt Technologies sp. z o.o.; Robert Firmhofer – Dyrektor Centrum Nauki Kopernik; dr Bogusław Grabowski – Członek Rady Gospodarczej przy Premierze RP; Andrzej Halesiak – Dyrektor Biura Analiz Makroekonomicznych Banku PKO SA; prof. Iwona Hofman – Prezes Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej; prof. Andrzej Jajszczyk – Dyrektor NCN; Sławomir Jędrzejczyk – Wiceprezes Zarządu PKN ORLEN SA; Wojciech Kłosowski – niezależny ekspert samorządowy, specjalista w zakresie zagadnień rozwoju lokalnego; Witold Radwański – Prezes Zarządu Krokus Private Equity Sp. z o.o.; Marcin Skrzypek – działacz społeczno-kulturalny w Lublinie, Ośrodek Brama Grodzka; dr Iwona Sroka – Prezes Zarządu Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych.

Kongres Obywatelski to trwała platforma spotkań, dialogu, refleksji i samodoskonalenia Polaków, organizowana przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową we współpracy z partnerami instytucjonalnymi i indywidualnymi ze sfery gospodarki, nauki i sektora pozarządowego. I Kongres Obywatelski odbył się na Politechnice Warszawskiej 12 listopada 2005 r.

World Energy Outlook 2013

9 stycznia odbyła się prezentacja publikacji Pawła Olejarnika, eksperta z Międzynarodowej Agencji Energetycznej (International Energy Agency) z siedzibą w Paryżu pt. *World Energy Outlook 2013*.

Spotkanie zostało zorganizowane przez Zakład Teorii Polityki i Metodologii Politologii UMCS oraz Koło Naukowe Studiów Wschodnioeuropejskich.

Wystawa „Co jest najważniejsze w życiu”

W dniach 9–19 stycznia na Wydziale Politologii UMCS można było oglądać wystawę pt. „Co jest najważniejsze w życiu?”, którą otworzyła prof. Iwona Hofman, prodekan ds. studenckich. Ekspozycję zorganizowali twórcy strony internetowej Ludzie Lublina, na której prezentowane są zdjęcia i krótkie opisy ambitnych, zakreślonych ludzi z własnymi marzeniami, których można spotkać w Lublinie. Inspiracją dla strony jest *Humans of New York*. Autorami fotografii zaprezentowanych na wystawie są Adrianna Koperwas, Beata Marzec, Cyprian Lewandowski i Karol Lichota.

WYDZIAŁ PRAWA I ADMINISTRACJI

Wyróżnienia

Prof. dr hab. Anna Przyborowska-Klimczak, dziekan Wydziału Prawa i Administracji, otrzymała Honorowe Odznaczenie Lubelskiego Towarzystwa Naukowego za zasługi dla Lubelskiego Środowiska Naukowego.

Habilitacje

15 stycznia odbyło się kolokwium habilitacyjne dr. Jerzego Szczotki (UMCS). Temat rozprawy: „Najem i użyczenie egzemplarzy utworu jako odrębne pola eksploatacji”. Recenzenci: prof. dr hab. Maria Poźniak-Niedzielska (UMCS), prof. dr hab. Elżbieta Traple (UJ), prof. dr hab. Jan Błeszyński (UW), prof. dr hab. Andrzej Matlak (UJ).

BIESZCZADZKA STACJA NAUKOWA INSTYTUTU NAUK O ZIEMI UMCS W RÓWNI (1959–1995)

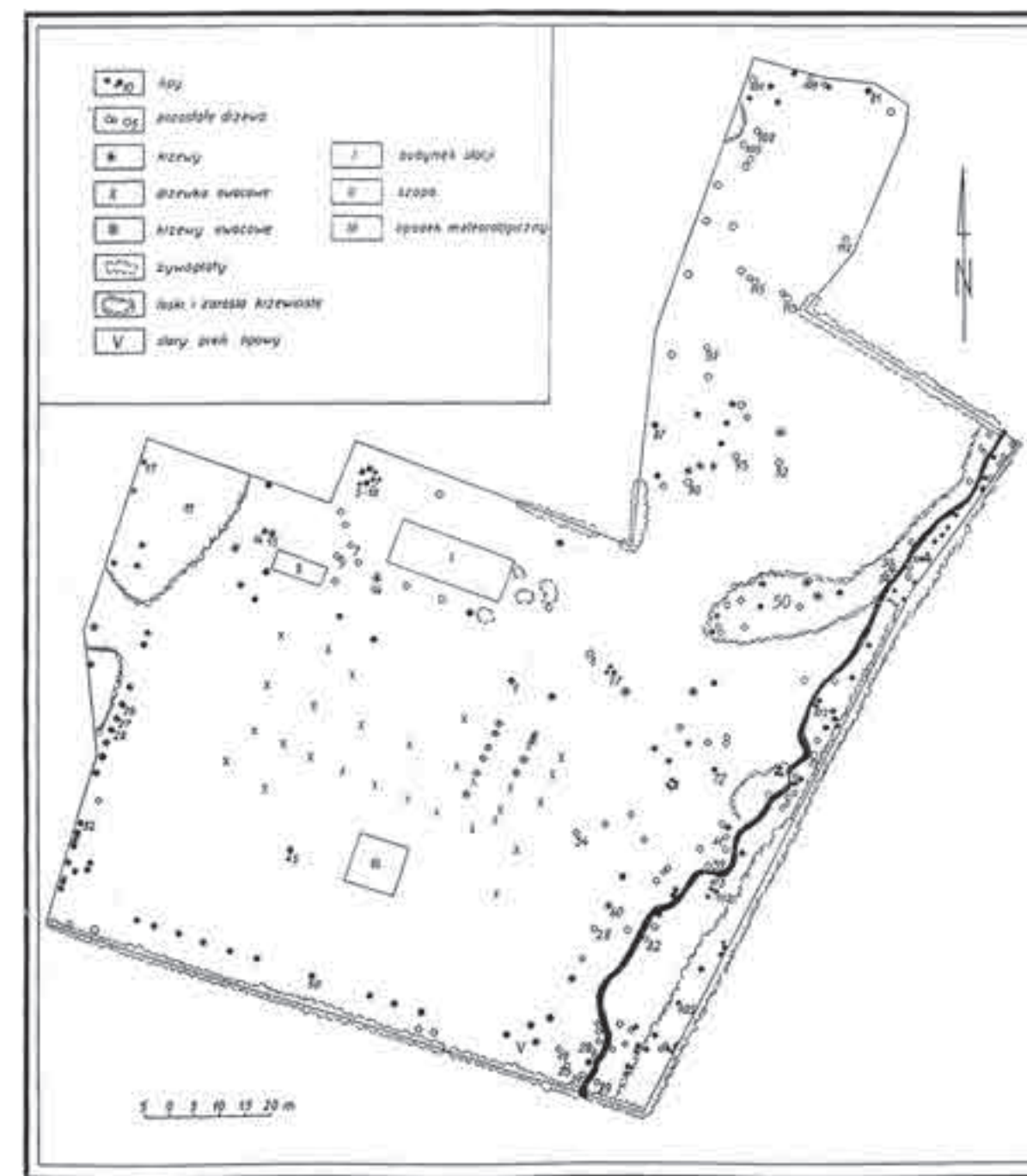

Bieszczady są jednym z ciekawszych miejsc Polski południowo-wschodniej. Region ten posiada doskonałe warunki zarówno turystyczno-wypoczynkowe, jak i naukowo-badawcze. Potwierdzeniem wymienionych walorów jest 35-letni okres istnienia Bieszczadzkiej Stacji Naukowej Instytutu Nauk o Ziemi UMCS w Równi, k. Ustrzyk Dolnych. Pomysł jej powołania zrodził w 1958 r., gdy Katedra Geografii Fizycznej UMCS prowadziła pionierskie wycieczki naukowe na obszarze Bieszczad. Ćwiczenia terenowe lubelskich studentów geografii zaowocowały działaniami zmierzającymi do stworzenia miejsca dogodnego do pracy naukowo-badawczej. Koordynatorem inicjatywy był kierownik Katedry Geografii Fizycznej UMCS prof. dr hab. Adam Malicki. Nawiązał on kontakty z władzami terenowymi i za symboliczną złotówkę otrzymał od Powiatowej Rady Narodowej Ustrzyk Dolnych teren byłego parku podworskiego rodziny Nanowskich, z przeznaczeniem na Stację Naukową UMCS. Utworzenie na tym obszarze Stacji stwarzało sprzyjające okoliczności dla miejscowych władz z dwóch względów, po pierwsze – zapewnienia odpowiednich warunków ochrony starego drzewostanu lipowego, wchodzącego w skład parku, a po drugie – zorganizowanie stałej bazy dla działalności naukowej w tym rejonie kraju. Park był własnością rodziny Nanowskich. Stan jego zachowania

był dobry i oprócz starych lip rosło w nim wiele egzotycznych gatunków drzew i krzewów (Rys. 1. *Plan Parku Bieszczadzkiej Stacji Naukowej w Równi*, oprac. M. Majewski). Lipy tworzyły naturalną osłonę od wiatru i stanowiły istotny element krajobrazu. Rosły w dwu skupiskach. Pierwsze było w bezpośrednim sąsiedztwie budynku Stacji, drugie w odległości ok. 400 m, wokół cerkwi. W koronach lip gnieździło się wiele gatunków ptaków, między innymi sowy. Powierzchnia parku liczyła 2,4 ha, przecinał ją strumyk spływający z południowych stoków Żukowa. W początkowym okresie istnienia Stacji pełnił on funkcję jej jedyne źródła zaopatrzenia w wodę. Zabudowania rodziny Nanowskich, w tym dworek, nie zachowały się, uległy zniszczeniu w czasie działań wojennych, a ich fundamenty częściowo wykorzystano przy budowie baraku Stacji. Bieszczadzka Stacja Naukowa UMCS była zlokalizowana w obrębie polskiej części Karpat Wschodnich, w centrum jednostki fizjograficznej Bieszczad Niskich, we wsi Równia (Rys. 2. *Lokalizacja stacji naukowych UMCS*, oprac. dr K. Kałamucki), nieco na południe od Ustrzyk Dolnych, w samym środku obniżenia Ustjanowa – Żłobek. Dno obniżenia o rzeźbie falistej od południowego zachodu ograniczała 250-metrowy, zalesiony stok Żukowa, a od północnego wschodu – 150-metrowe stoki mniejszych wzgórz, tworzących pasmo Mały Królik – Besida. Stoki w ekspozycji

południowej, podobnie jak i całe dno obniżenia były użytkowane rolniczo. Wzgórze położone na północ od Stacji i oddzielające ją od Ustrzyk Dolnych w tradycji nosiło nazwę Królik (Karolik), natomiast na mapach podpisywano je Gromadzyn lub Równia. Odcinek obniżenia, w którym znajduje się Równia i Stacja, odwadniał potok Olchy, wpływający do Strwiąża tuż przed Ustrzykami.

Prace w Równi rozpoczęto w lipcu 1959 r. Na miejsce przybyli z Lublina studenci IV roku geografii, którzy rozbili namioty w parku. Z miejscowości Paszowa przetransportowano, zakupiony z prywatnych funduszy prof. A. Malickiego, barak, pełniący wcześniej funkcję baczki. Nie był on w najlepszym stanie. Ze spróchniałych i przegniłych elementów baraku udało się złożyć ściany zewnętrzne, dach, ale bez podłogi. Warunki były skromne. W związku z tym prof. A. Malicki zakupił drugi barak w Teleśnicy Oszwarowej, który przewieziono do Równi w zimie 1959/1960 r. W transporcie pomogli pracownicy PGR-u. Z pozyskanego materiału latem 1960 r. zbudowano ścianki działowe, położono podłogi i sufit. Wstawiono okna, zbudowano kominy, kuchnię i piec. W następnych latach, już na koszt Uniwersytetu i przy pomocy fachowców, wygląd baraku się zmienił. Pokoje wyłożono płytkami paździerzowymi, podłogi pokryto linoleum, a z zewnątrz barak oszalowano deskami. Ponadto, zainstalowano oświetlenie elektryczne

Rys. 1. Plan Parku Bieszczadzkiej Stacji Naukowej w Równi, oprac. M. Majewski

ne, wykopano studnię z hydroforem i położono wewnętrzną instalację oraz podłączono telefon. Park ogrodzono siatką. Studenci kolejnych lat dobudowali werandę, wykorzystując pozostałe elementy zakupionego baraku. Wykonanie prac ułatwiała życzliwa pomoc miejscowych władz, jak również zaangażowanie pracowników i studentów UMCS. Wyróżnili się m.in. dr S. Nakonieczny, mgr J. Cegła, mgr J. Butrym¹. Jeszcze w 1960 r. dr E. Michna przy pomocy

pracowników Zakładu Meteorologii i Klimatologii UMCS zainstalał stację meteorologiczną I rzędu, która od 1 stycznia 1961 r. rozpoczęła systematyczne notowania². Obserwacje meteorologiczne prowadzone były w dwóch punktach: „ogródek” i „krzaki”. „Ogródek” znajdował się w środkowej części parku, zajmował powierzchnię bezdrzewną o wielkości około 40 m². Drugi punkt był w odległości 10 m w kierunku północnym, gdzie ro-

sła grupa drzew owocowych i krzewów czarnej porzeczki. Tak przygotowaną placówkę przedstawiono 8 marca 1961 r. na posiedzeniu Senatu UMCS. Dziekan Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi prof. dr hab. Włodzimierz Zinkiewicz zgłosił wniosek Rady Wydziału w sprawie utworzenia Zakładu Naukowego – Stacji Naukowo-Badawczej w Ustrzykach Dolnych (Bieszczady) przy Katedrze Geografii Fizycznej. W uzasadnieniu podał, że Bieszczady są ▶

WYKAZ PRAC MAGISTERSKICH, KTÓRE POWSTAŁY NA PODSTAWIE BADAŃ PRZEPROWADZONYCH W STACJI:

J. Badora, *Erozja gleb w dolinie Równi*, Lublin 1992, prom. prof. dr hab. A. Henkiel; M. Bielecka, *Intensywność opadów letnich w Równi w latach 1961–1990, na podstawie pluwiogramów*, Lublin 1994, prom. prof. dr hab. A. Henkiel; D. Brzozowski, *Ogólna charakterystyka zachmurzenia w Równi (1961–1981)*, Lublin 1999, prom. dr hab. M. Kaszewski; P. Czaban, *Zarys klimatu Równi w świetle typów pogody (1966–1970)*, Lublin 1987, prom. prof. dr hab. W. Warakomski; E. Gołofit, *Opady i pokrywa śnieżna w Równi w latach 1961–1990*, Lublin 1994, prom. prof. dr hab. A. Henkiel; M. Karczmarz, *Opady śnieżne w Równi /Bieszczadzka Stacja Naukowa UMCS/ w latach 1961–1985*, Lublin 1988, prom. prof. dr hab. A. Henkiel; M. Majewski, *Opady ekstremalne w Równi /Bieszczadzka Stacja Naukowa/ w latach 1961–1985*, Lublin 1991, prom. prof. dr hab. A. Henkiel; M. Małyśz, *Stacja naukowa UMCS w Równi – działalność w latach 1959–1980*, Lublin 1983, prom. prof. dr hab. A. Henkiel; D. L. Margola, *Średnie temperatury dobowe powietrza w Równi w trzydziestolecie 1961–1990*, Lublin 1994, prom. prof. dr hab. A. Henkiel; A. K. Maziarczyk, *Zapylenie powietrza w Równi /Bieszczady Niskie w roku 1987*, Lublin 1988, prom. prof. dr hab. A. Henkiel; E. M. Osiennik, *Zróżnicowanie termiczne punktów pomiarowych w parku Bieszczadzkiej Stacji Naukowej w Równi w latach 1981–1985*, Lublin 1987, prom. prof. dr hab. A. Henkiel; R. Pielak, *Zmiany średnich miesięcznych i rocznych temperatur w Równi w latach 1961–1990*, Lublin 1993, prom. prof. dr hab. A. Henkiel; A. Pożerski, *Gleby okolic Równi*, Lublin 1962, prom. prof. dr hab. A. Dobrzański i prof. dr hab. A. Malicki; L. Rukasz, *Zmienność temperatury minimalnej powietrza z poprzecznym przekrojem doliny Potoku Równia*, Lublin 1989, prom. doc. S. Paczos; W. Rumiński, *Charakterystyka zależności odczynu gleb od warunków panujących w dolinie Równi w Bieszczadach*, Lublin 1989, prom. prof. dr hab. A. Henkiel; Z. Sawicka, *Transport zawieszin potoku Równianka jako wskaźnik natężenia erozji gleb*, Lublin 1965, prom. prof. dr hab. A. Malicki i doc. S. Uziak; A. Skoneczny, *Mineralizacja wód powierzchniowych w Dolinie Równi*, Lublin 1989, prom. prof. dr hab. A. Henkiel; E. Tkaczyszyn, *Typy pogody w Bieszczadach Zachodnich na przykładzie wybranych stacji w latach 1971–1993*, Lublin 1994, prom. dr hab. B. M. Kaszewski; A. Wilczak, *Stosunki wodne doliny potoku Równia*, Lublin 1987, prom. prof. dr hab. A. Henkiel; A. Zwolak, *Okresy bezopadowe w Równi w latach 1961–1985*, Lublin 1991, prom.: prof. dr hab. A. Henkiel; P. Żoła, *Kompleksowa charakterystyka fizyczno-geograficzna doliny Równi /Bieszczady Niskie/*, Lublin 1984, prom. prof. dr hab. A. Henkiel; H. Żuk, *Termiczne pory roku w Równi w latach 1961–1985*, Lublin 1992, prom. prof. dr hab. A. Henkiel.

terenem mało znanym, jeśli chodzi o opracowania geograficzne, a bardzo ciekawym ze względu na konfigurację i możliwości prowadzenia badań morfologicznych w tym regionie. Utworzenie Stacji w Ustrzykach Dolnych pozwoli na: prowadzenie praktyk studenckich w terenie bardzo korzystnym; zbieranie materiałów do prac naukowych i magisterskich oraz prowadzenie obserwacji z zakresu klimatologii i meteorologii³. Ponadto nadmienić, że pracownicy Katedry Geografii Fizycznej i Studenckie Koło Geografów własnym wysiłkiem i środkami zbudowali pomieszczenia /barak mieszkalny/, w którym zainstalowano odpowiednie urządzenia i prowadzone są już tam prace badawcze. W dyskusji nad wnioskiem zabrali głos: rektor prof. dr hab. G. Seidler, prof. dr hab. A. Waksmundzki, dziekan doc. dr K. Myśliński, dr E. Michna, podnosząc sprawę nazwy tej jednostki, sugerując nazwę Stacja Badawcza, a nie Zakład, oraz poruszyli szereg kwestii związanych z funkcjonowaniem placówki. Senat, uznając potrzebę zalegalizowania już istniejącej jednostki naukowej oraz mając na względzie potrzeby regionu, pozyskania korzystnych terenów do badań naukowych i prowadzenia praktyk dla studentów – jednogłośnie wypowiedział się za utworzeniem przy Katedrze Geografii Fizycznej Stacji Naukowo-Badawczej w Ustrzykach Dolnych /Bieszczady/. Ponadto wyraził opinię, że funkcjonowanie tej placówki winno być zabezpieczone przez zatrudnienie na stałe odpowiednich pracowników.

Pismem z dnia 25 października 1962 r. rektor prof. dr hab. G. L. Seidler zatwierdził istniejącą przy Katedrze Geografii Fizycznej Stację Naukowo-Badawczą w Równi k. Ustrzyk, a na jej kierownika powołał prof. dr hab. A. Malickiego.⁴

Stacja kilkakrotnie zmieniała przynależność organizacyjną, kierownictwo, a nawet nazwę. Do 1977 r. pozostawała pod opieką prof. dr hab. A. Malickiego, w latach 1959–1975 jako część Zakładu Geografii Fizycznej, a w latach 1975–1977 jako samodzielna placówka przy

Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UMCS. Od 1977 r. powróciła do Zakładu Geografii Fizycznej pod kierownictwo prof. H. Maruszczaka. Od października 1979 r. stała się samodzielną jednostką Instytutu Nauk o Ziemi pod kierownictwem prof. A. Henkiela. Od 1983 r. nosiła nazwę Bieszczadzkiej Stacji Naukowej Instytutu Nauk o Ziemi UMCS.

W Stacji w Równi do końca lat 60. pracowano systemem miesięcznych dyżurów. Pełnili je kolejno pracownicy Zakładu Geografii Fizycznej. Od listopada 1970 r., przez dalsze ćwierć wieku, w Stacji mieszkali osoby tam zatrudnione. Byli to kolejno: Wacław Orzeł (XI 1970 r. – VII 1973 r.); Andrzej Wyszkowski (X 1973 r. – III 1974 r.); Tadeusz Kobusiński (VII 1974 r. – VII 1978 r.) i Teresa Górecka (XI 1978 r. – do końca działalności Stacji, tj. 1995 r.).

Stacja pełniła rolę bazy do prowadzenia badań naukowych, przede wszystkim geologicznych, geomorfologicznych i klimatologicznych na terenie Bieszczad, zapewniając zakwaterowanie, możliwość przechowywania sprzętu, zbiorów naukowych, możliwość wstępnego opracowania zebranych materiałów. W niej odbywały się zajęcia dydaktyczne. Była miejscem ćwiczeń terenowych, praktyk geomorfologicznych czy specjalizacyjnych z geografii fizycznej i klimatologii. To tu Studenckie Koło Naukowe Geografów UMCS organizowało coroczne obozy.

Warunki występujące w Stacji pozwalały na szeroką realizację działalności naukowej. Większość z przyjeżdżających w tym okresie osób to ówcześni asystenci w stopniu magistra, a także późniejsi profesorowie, np.: A. Henkiel, K. Pękala, J. Buraczyński, L. Dolecki, M. Harasimiuk, J. Wojtanowicz. Z czasem szereg studentów angażujących się w prace w Stacji w Równi uzyskał stopień naukowy doktora (R. Dobrowolski, K. Kałamucki, P. Zieliński).⁵

Bieszczadzka Stacja Naukowo-Badawcza Instytutu Nauk o Ziemi UMCS przestała istnieć w 1995 r. w następstwie wzrostu kosztów utrzymania.

Rys. 2. Lokalizacja Stacji Naukowych UMCS, oprac. dr K. Kałamucki

Zarządzenie Rektora UMCS prof. dr hab. K. Goebela nr 28/96 zawiesiło działalność Stacji Naukowej w Równi i likwidowało wszystkie stanowiska pracy. Nadzór nad majątkiem ruchomym i nieruchomym Stacji Naukowej w Równi przekazano Kierownikowi Stacji Naukowej w Guciowie. 26 czerwca 2013 r. Senat UMCS wyraził zgodę na zbycie nieruchomości w miejscowości

Równia w gminie Ustrzyki Dolne, a dokładniej działki nr 98 za cenę nie niższą niż wynikającą z aktualnego operatu szacunkowego.⁶

Anna Romanowska
Archiwum UMCS

1. A. Henkiel, *25 lat Bieszczadzkiej Stacji Naukowej UMCS*, „Czasopismo geograficzne” 1985, t. 56, z. 1, s. 112.

2. Tamże.

3. Protokół posiedzenia Senatu UMCS w dniu 8 marca 1961 r., AUMCS sygn. S4/267.

4. *Stacja Badawcza Zakładu Geografii Fizycznej UMCS w Równi*, AUMCS.

5. M. Nowosad, *O uwarunkowaniach funkcjonowania uniwersyteckich stacji naukowych*, w: *Rola stacji terenowych w badaniach geograficznych*, pod red. K. Krzemienia, J. Trepińskiej, A. Bokwy, Kraków 2005, s. 23–28.

6. Uchwała nr XXIII-9.9/13 Senatu UMCS w Lublinie z dnia 26 czerwca 2013 r.

Z MYŚLĄ O PRZYSZŁOŚCI

UCZELNIANA OFICyna WYDAWNICZA W OKRESIE 1946–1955. CZ. 2.

W 1947 r. „Annales” UMCS wyszły w objętości 100 arkuszy wydawniczych, a w następnym – ok. 250. Rozrastały się nie tylko objętościowo, ale i sekcyjnie, przy czym wynikało to głównie z przyczyn restrukturalizacyjnych. W roku

akademickim 1946/1947 Wydział Przyrodniczy stał się Matematyczno-Przyrodniczym, zaś decyzją z końca 1949 r. z UMCS wyodrębniono wydziały medyczne, które utworzyły Akademię Medyczną. Z sekcji medycznej (D) – przynależącej do nowo utworzonej szkoły wyższej – wydzielono pozostającą w obrębie dyscyplin uemceesowskich sekcję weterynaryjną (DD), którą przekazano pod kierownictwo prof. Józefa Parnasa. Wydział Matematyczno-Przyrodniczy podzielono 1 stycznia 1952 r. na dwa Wydziały: Biologii i Nauk o Ziemi oraz Matematyki, Fizyki i Chemii, w związku z czym sekcja C stała się wyłącznie biologiczną, zaś sekcja A rozdzieliła się na trzy: matematyczną (A), chemiczną (AA) i fizyczną (AAA). Jednak to dopiero w roku 1976 nastąpiło rzeczywiste usamodzielnienie się sekcji fizycznej.¹

Po dwóch latach od rozpoczęcia swej działalności w roku 1947 Biuro Wydawnictw prowadziło wymianę z mniej więcej 900 instytucjami naukowymi i pozyskiwało przez wymianę 716 czasopism branżowych. Ogólny spis państw uwzględniający beneficjentów tej wymiany przedstawiła onegdaj red. Jadwiga Strawińska.²

W kraju równości biedy, przy braku papieru i środków poligra-

ficznych, niemożności uzyskania dewiz na cele naukowe, panoszącej się cenzury, reglamentacji kontaktów ze światem zewnętrznym, szczególnie z krajami tzw. imperialistycznymi, w kraju umacniającej się szczególnie po roku 1948 dyktatury wzoru stalinowskiego (a zatem komunistycznej propagandy, brutalnej rozprawy z opozycją, likwidacji wolności ekonomicznej, nagonki politycznej, centralizmu, dogmatyzmu, stopniowego odbierania praw człowieka i obywatela, potężnej sfery militarnej) coraz większego znaczenia dla środowisk akademickich zdawały się nabierać kwestie możliwości publikacji, kontaktu ze światem zewnętrznym, dostępu do światowych czasopism naukowych.

13 maja 1949 r. redaktor naczelny annałów Zdzisław Raabe oraz dyrektor drukarni Pietrzykowskiego Czyżewski osiągnęli porozumienie, zgodnie z którym UMCS miał przejąć ten zakład, przy czym Uczelnia miała wystarać się o odpowiednie kwoty na jego modernizację z dotacji Ministerstwa Oświaty. Władze partyjne zablokowały realizację takiego rozwiązania, gdyż oznaczało to wymknięcie się roczników z rządowo-ministerialnego projektu monopolistycznej centralizacji publikacji. Do roku 1954, kiedy to

uniwersytetom w Polsce wreszcie umożliwiono wydawanie zeszytów naukowych, jedynym wydawanym bezpośrednio przez uczelnię czasopismem naukowym w naszym kraju były właśnie lubelskie annały.³ Przetrwanie „Annales” mogło wynikać z pewnej tolerancji centralnych czynników decydenckich względem pekawuenowskiej uczelni, relatywnie niewielkiego ich zainteresowania publikacjami ściśle naukowymi, a także skutecznego oporu czynników lubelskich.

Poważne trudności miało w tych latach Wydawnictwo przede wszystkim z dostępem do drukarni, których funkcjonowanie znajdowało się pod ścisłą kontrolą państwa. Przydziały papieru były również pod taką samą kontrolą. Władza miała świadomość tego, iż reglamentacja oraz dystrybucja papieru stanowią istotny element kontroli życia społecznego. Głównie ze względu na centralizm monopolistyczny państwa komunistycznego – również w odniesieniu do naukowego ruchu wydawniczego – możliwość publikowania przez UMCS czegokolwiek innego niż annały była od początku bardzo ograniczona, a w latach stalinizmu – niemal zamknięta. Całą produkcję książek naukowych monopolizowały – kontrolowane znacznie skuteczniej niż uczelnie – takie instytucje, jak PWN oraz Towarzystwa Naukowe. Planowane Towarzystwo Naukowe UMCS miało przejąć edytowanie czasopisma „Annales UMCS”, powołując nowy Komitet Redakcyjny (czytaj: pod nowym kierownictwem). Świadectwem tych zabiegów jest odpowiedź pisemna kierownik Biura Wydawnictw red. Janiny Raabe udzielona prof. Józefowi Parnasowi, dziekanowi Wydziału Weterynaryjnego, zabiegającemu o uruchomienie sekcji weterynaryjnej (DD) „Annales”.⁴ Jednak wojewoda lubelski Paweł Dąbek po raz kolejny i ostatecznie odmówił 18 lutego 1950 r. rejestracji Towarzystwa, co zapobiegło przejściu czasopisma przez insty-

tucję pozostającą poza strukturą UMCS.⁵

Z upływem czasu następowały dalsze zmiany w architekturze uczelnianego czasopisma i jednocześnie w składzie Komitetu Redakcyjnego. Kierownictwo sekcji matematycznej (A) sprawował prof. Mieczysław Biernacki, również prof. Adam Bielecki, chemicznej (AA) – prof. Włodzimierz Hubicki, medycznej (D) – prof. Tadeusz Krwawicz, również prof. Tadeusz Dzierżykray-Rogalski, rolniczej (E) – prof. Witold Sławiński (potem prof. Bohdan Dobrzański), humanistycznej (F) – prof. Stefan Nosek, w sekcji biologicznej (C) pojawił się prof. August Dehnel, a w weterynaryjnej (DD) – prof. Zdzisław Finik.

Przełomowe pod tym względem były lata 1952 i 1953. 1 stycznia 1952 r. godność rektora UMCS przyznano prof. Bohdanowi Dobrzańskiemu. W tym samym dniu Wydział Matematyczno-Przyrodniczy podzielono na dwa Wydziały: Matematyki, Fizyki i Chemii oraz Biologii i Nauk o Ziemi. Rektor Dobrzański przystąpił bez zwłoki do porządkownia pracy komórek administracji, udrożnienia obiegu informacji, uruchamiania inwestycji. W roku 1952 otwarty został Wydział Humanistyczny, a zatem Uczelnia rozszerzyła profil kształcenia. Z funkcji redaktora naczelnego annałów ustąpił prof. Zdzisław Raabe, przeniesiony do Warszawy w roku 1953.⁶ Trud kierowania placówką wzięli na siebie profesorowie Bohdan Dobrzański (redakcja) i Adam Malicki (wymiana), zachowując przy tym kierownictwo sekcyjne. Ukształtowała się zatem na krótko w odniesieniu do annałów koncepcja uczelnianego centralizmu. Funkcję redaktora naczelnego redakcji roczników objął bowiem prof. Dobrzański, który przewodził sekcji rolniczej (E), a od 1 stycznia 1952 r. do 31 sierpnia 1955 r. był rektorem UMCS. Ponadto, z funkcji redaktorów sekcji ustąpili prof. Parnas i prof. Nosek. Na bieżąco uzupełniano skład Komitetu Redakcyjnego: sekcję hu-

Prof. Zdzisław Rabbe

manistyczną (F) objął prof. Juliusz Willaume, a powołaną do życia w roku 1954 sekcję prawną (G) – prof. Grzegorz L. Seidler.⁷

Uczelniane annały przetrwały zwycięsko następujące po sobie próby ministerialnej centralizacji zarządzania i ujednolicania edytorstwa czasopism i publikacji naukowych.⁸ Doczekały roku 1954, kiedy to przyznano uczelniom prawo wydawania zeszytów naukowych. Jednocześnie utrzymały swą mocną pozycję środowiskową. Chociaż z Uniwersytetu wydzieliły się Akademia Medyczna (1949) i Wyższa Szkoła Rolnicza (1955), to jednak długotrwale utrzymały zwartą redakcję naczelną czasopisma, a także zachowano w ten sposób pewien ośrodek integrujący lubelskie środowisko akademickie. Istniała też jednolitość dystrybucji roczników w Biurze Wydawnictw UMCS.

W wyniku ogólnokrajowej akcji przekształcania się uniwersyteckich wydziałów rolnych w odrębne szkoły wyższe (1952–1955) ▶

Prof. Bohdan Dobrzański

Fot. ze zbiorów B. Dobrzańskiego Janina

Zdjęcie uzyskane dzięki uprzejmości prof. Anny Skorupskiej

prof. Bohdan Dobrzański – po zakończeniu swej kadencji rektorskiej w UMCS – przeszedł 1 września 1955 r. na stanowisko rektora, a jednocześnie organizatora Wyższej Szkoły Rolniczej, utworzonej z wydzielonych z UMCS trzech Wydziałów: Rolnego, Zootechnicznego i Weterynaryjnego. Wymusiło to również zmiany w odniesieniu do oficyny wydawniczej UMCS. Rektorem UMCS został 1 września 1955 r. prof. Andrzej Burda. Funkcję redaktora naczelnego roczników objął wówczas prof. Grzegorz L. Seidler. Nastąpiły zmiany w sposobie kierowania redakcją, a nowe sekcje przybrały następujące oznaczenia: weterynaryjna – DD, zootechniczna – EE, ogrodnicza – EEE. Kwestią wzbudzającą kontrowersje lub nawet spory stała się sprawa wprowadzenia zasady kolegalności kierowania annałami, pozostającymi w sferze zainteresowania trzech odrębnych już szkół wyższych.

Od początku roku 1947 do końca pierwszej połowy roku 1954 opublikowano na łamach czasopisma „Annales UMCS” 675 artykułów naukowych w 56 tomach, w tym 7 woluminach sekcji matematycznej, 8 – fizyczno-chemicznej, 7 – nauk o Ziemi, 8 – biologicznej, 8 – medycznej, 5 – weterynaryjnej, 8 – rolniczej, 4 – humanistycznej i 1 – prawniczej. Duże objętościowo artykuły, które mogły zaburzyć strukturę tomów, wydawano w formie suplementów.⁹

Od 1947 do połowy 1954 r. Wydawnictwo zdołało, mimo wszystko, opublikować również kilka książek pod parawanem serii paraczasopiśmiennej, jednakże ze względu na drobiazgowy i centralistyczny nadzór państwa komunistycznego nad działalnością wydawniczą, takie publikacje zostały oficynie uniwersyteckiej bezwzględnie zakazane. Do roku 1954 w uniwersyteckich rocznikach ukazało się *grosso modo* 2000 wszelkich prac naukowych.¹⁰ Taka działalność wydawnicza wymagała znacznej pracy, a co za tym idzie

zastosowania odpowiednich sił i środków. Redakcja wykonawcza została wzmocniona osobowo: nowymi pracownikami stali się korektorzy tekstów, tłumacze streszczeń obcojęzycznych (szczególnie w jęz. rosyjskim) oraz sekretarze niektórych rozbudowanych redakcji sekcyjnych. Biuro Wydawnictw, poza dystrybucją, zajmowało się również newralgiczną wówczas kwestią zaopatrywania sekcji annałów w papier, kontaktem z drukarniami, rozliczeniami. Stąd to współpracownikami redaktorek Jadwigi Strawińskiej i Janiny Raabe stali się redaktor techniczna i jednocześnie pracownica administracyjna Helena Piszczek oraz redaktor merytoryczny i adiustator Feliks Kozłowski. W razie konieczności wszyscy zajmowali się dystrybucją roczników. W samym roku 1954 Biuro Wydawnictw wysłało roczniki 1246 instytucjom naukowym z całego świata, w zamian otrzymując 1796 tytułów wydawnictw ciągłych z różnych zakątków naszego globu.¹¹

Prof. Zdzisław Raabe wskazał na duży walor naukowy tomów, potwierdzany ukazywaniem się w podstawowych czasopismach naukowych na świecie streszczeń

lubelskich artykułów, licznych cytowaniach w periodykach zagranicznych, a także przyznaniu kilku autorom lubelskim nagród państwowych i ministerialnych. Gromadzące literaturę naukową Biblioteka Główna UMCS oraz biblioteki wydziałowe lub zakładowe uzyskały wiele znakomitych publikacji światowych pochodzących z bezdewizowej wymiany za annały. Warto również uwypuklić walor informacyjno-promocyjny takiej współpracy odnoszący się do uczestnictwa lubelskich autorów w ogólnoświatowej myśli naukowej.¹²

Jubileusz dziesięciolecia Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, obchodzony w roku 1954, uczczony został opublikowaniem okolicznościowej kroniki *Dziesięć lat Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej* oraz *Księgi pamiątkowej dziesięciolecia UMCS w Lublinie*. Biuro Wydawnictw „Annales UMCS” na miarę swych możliwości wspomagało realizację programu rozwoju Uniwersytetu. Zbliżały się jednak nowe czasy. Lubelskie wielosekcyjne czasopismo naukowe „potrzebowało nowego impulsu, nowego sternika”.¹³

Lech Maliszewski

1. Wskazują na to Alina i Grzegorz L. Seidlerowie: *Wydawnictwa, w: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej 1944–1979*, red. W. Skrzydło, R. Orłowski, G. L. Seidler, Lublin 1979, s. 129.

2. J. Strawińska, „*Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska*”, „*Życie Szkoły Wyższej*” 1964, nr 7/8, s. 133.

3. M. Jędrych, *Jak powstało Wydawnictwo UMCS*, „*Wiadomości Uniwersyteckie*” 1992, nr 5, s. 10.

4. AUMCS, WU.

5. *Ibid.*; Jędrych, *Jak powstało...*, s.10.

6. Protokół z 16 października 1953 r. AUMCS, WU.

7. Protokół z posiedzenia Komitetu Redakcyjnego „*Annales UMCS*” z dn. 16.10.1953 r. AUMCS, WU. Zob. też Z. Raabe, *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, w: Dziesięć lat Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie*, Lublin 1954, s. 44–45.

8. Zob. choćby *Ibid.*, s. 41–42; R. Orłowski, *Osiągnięcia Annales UMCS*, „*Kamena*” 1956, nr 6, s. 34–35. A także Sprawozdanie redakcji „*Annales UMCS*” za rok 1955/56, podpisane 15.09.1956 r. przez prof. G. L. Seidlera: AUMCS, WU.

9. Z. Raabe, *op. cit.*, s. 44–46.

10. A. Trawiński, *Dziesięciolecie Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie*, „*Medycyna Weterynaryjna*” 1954, nr 12, s. 741–742. Jednak w tym rachunku znalazły się zapewne wszelkie prace drukowane przez Wydawnictwo. Zob. choćby dane podawane przez prof. Hubickiego na 15-lecie UMCS: „[...] Do chwili obecnej [tj. 1959 r. – L. M.] wydawnictwo to [„*Annales UMCS*” – przyp. L. M.] objęło na swych szpaltach 1093 publikacje [...]”. W. Hubicki, *15-lecie UMCS*, „*Problemy*” 1959, s. 275.

11. Z. Raabe, *op. cit.*, s. 46.

12. *Ibid.*, s. 46, 48–49.

13. W. Śladowski, *Carpent tua poma nepotes*, „*Wiadomości Uniwersyteckie*” 2000, nr 9, s. 8.

PIERWSZE „WIADOMOŚCI UNIwersYTECKIE”. WSPOMNIENIA

Ze stron „Wikipedii” i innych źródeł informacji można się dowiedzieć, kiedy i gdzie powstały pisma o nazwie „Wiadomości Uniwersyteckie”. Podają one, że pierwsze powstało w 1991 r. w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, a drugie w 1999 r. w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie. Otóż, informacje te można jeszcze uzupełnić.

Jako asystent i współpracownik w wielu rolach rektora Grzegorza Leopolda Seidlera w latach 1966–1973, przebywałem niemal codziennie w budynku rektoratu Uniwersytetu przy pl. Litewskim 5, w którym usytuowano wszystkie jego komórki administracyjne i skupiały najważniejsze decyzje. W suterrenach rektoratu znajdowała się stołówka Kleina przyciągająca na smaczne obiady pracowników naukowych i administracyjnych.

Pewnego październikowego dnia 1967 r., około południa, rektor Seidler oświadczył rozkazująco, wskazując energicznie na mnie: „Będziesz redaktorem naczelnym naszego uczelnianego czasopisma «Wiadomości Uniwersyteckie». Dobierz sobie do współpracy dwie ładne dziewczyny. Wasze kolegium redakcyjne będzie redagowało pismo z trzema działami – Świat, Polska, UMCS. Do dwóch pierwszych działów macie tutaj dostatek treści z prasy. Ja nadto będę was informował, podobnie wszyscy potrzebni wam pracownicy, o tym, co dzieje się w naszym Uniwersytecie. Poza tym, możesz uczestniczyć w posiedzeniach Senatu UMCS jako obserwator, abyście i stąd mogli czerpać wiedzę.

Po tych wielce zaskakujących dla mnie słowach rektor Seidler z wdziękiem obrócił się na pięcie, spojrzął na mnie z ukosa i zniknął za drzwiami równie szybko, jak wcześniej się w nich pojawił. Dłuższą chwilę siedziałem oszołomiony. Gdy nieco już ochłonąłem, sięgnąłem po telefon i bezzwłocznie popro-

siłem o podjęcie współredaktorskich zadań dwie bliskie mi koleżanki z Wydziału Prawa i Administracji. Jedną z nich była urodziwa i mądra mgr Ewa Gdulewicz, asystentka doc. Wiesława Skrzydły. Pamiętam, że na zakończenie tej rozmowy Ewa powiedziała mi, że tembr mojego głosu brzmi miło dla Jej uszu. Drugą zaś była mgr Maria Smółka, obdarzona podobnymi walorami jak Ewa, asystentka, jak i ja, w tej samej Katedrze, kierowanej przez prof. Grzegorza L. Seidlera. Marysia, bez wahania i komplementowania barwy mojego głosu, zgodziła się na redagowanie „Wiadomości Uniwersyteckich”.

Już nazajutrz po moich telefonach spotkaliśmy się na pierwszym posiedzeniu kolegium redakcyjnego. Zapadły najważniejsze i najpilniejsze decyzje. Pierwsze numery naszego pisma miały ukazywać się co miesiąc, w maszynopisach wykonywanych przez maszynistkę z Kancelarii Głównej UMCS, kierowanej przez mgr. Kazimierza Maliszewskiego. Ewa, Marysia i ja, niezależnie od siebie, najpierw mieliśmy proponować to, co znajdzie się na łamach miesięcznika. Następnie, już wspólnie, podczas posiedzenia kolegium redakcyjnego mieliśmy ostatecznie decydować o kształcie i treści numeru.

Układ i treści trzech, około 10-stronicowych, numerów „Wiadomości Uniwersyteckich”, bo tyle się ich ukazało, wszystkie w nakładzie po 15 egzemplarzy, odtwarzam z pamięci i na podstawie kopii protokołów z posiedzeń Senatu UMCS, które dotąd zachowałem. Nie ►

Od lewej: rektor prof. Grzegorz L. Seidler, dr Henryk Groszyk i mgr Roman Tokarczyk, 1968 r.

natrafiłem jeszcze na zachowane numery. Wszystkie trzy znajdowały się m.in. w aktach Wydziału Prawa i Administracji, które spływały jednak w niewyjaśnionych okolicznościach w latach rozwoju „Solidarności” i udręk stanu wojennego.

Nasze pismo wychodziło w marnutkiej jakości maszynopisie. Maszynistka musiała dwukrotnie przepisywać te same treści ponieważ kalki odbijały, i to mało czytelnie, co najwyżej osiem stron. Obciążona za naszą sprawą dodatkową pracą, wykonywała ją niechętnie, podobnie przyjmował to kierownik Kancelarii Głównej, wspomniany

już pan Maliszewski. Aby ułagodzić maszynistkę, sporządzałem z nią umowy zlecenia, które podpisywał i wysupływał pieniądze na ich realizację mgr Stanisław Bienia, pełniący funkcję dyrektora administracyjnego UMCS. W oczach maszynistki, Maliszewskiego i Bieni byłem kłopotliwym intruzem, tolerowanym tylko dlatego, że mogłem powoływać się na autorytet rektora Seidlera. Nagromadzone z tego powodu napięcia między nami nie zostały usunięte po wielkiej awanturze rektora, z serii zwanej „seidlerówką”.

Dział „Świat” numeru pierwszego opracowałem niemal samodzielnie, przy pomocy Ewy jako zawsze nadzwyczaj ujmującej współpracownicy. Z kilku dzienników wybraliśmy informacyjne perełki polityczne, niepublikowane przez szerzej dostępną prasę.

Dział „UMCS” w nr 1 otwierał mój około półstronicowy „wstępniak” *Od redaktora naczelnego*. Napisałem w nim, że celem redagowanego przez nas pisma jest dążenie do możliwie najbardziej wszechstronnego, ale syntetycznego informowania o życiu wewnętrznym UMCS i jego powiązaniach zewnętrznych. Gorąco zachęcałem wszystkich do współpracy z naszym kolegium redakcyjnym w proponowanych stałych rubrykach i kącikach pod takimi tytułami jak: Słowo rektora, Osobistości UMCS, Najnowsze awanse, Doktoraty i habilitacje, *Homo Didacticus*, Przodujący student, *Votum separatim*, Ploteczki akademickie, Goście UMCS, Kultura w UMCS, Sport w UMCS, Zapachy z kuchni Kleina, Zabawy i bale, Co słyszać w filiach UMCS, UMCS a Lublin, Rysunki Józefa Tarłowskiego, Anegdoty akademickie.

Od lewej: rektor prof. Grzegorz L. Seidler, doc. Jan Malarczyk i mgr Roman Tokarczyk, październik 1967 r.

Zamieściliśmy tam też zwięzłe informacje o obradach Senatu UMCS z czerwca i września 1967 r. O przygotowaniach do uroczystości 100-lecia urodzin Marii Curie-Skłodowskiej opowiedział naszym czytelnikom prorektor Włodzimierz Żuk. Miały się na nie złożyć i złożyły się faktycznie później: Ogólnopolski Zjazd Polskiego Towarzystwa Fizyków, wystawa poświęcona życiu i działalności Noblistki i Patronki naszego Uniwersytetu, Ogólnopolska Sesja Studenckich Kół Naukowych Fizyków i specjalny tom „Annales” sekcji chemicznej. Dzięki doc. Mirosławie Zakrzewskiej-Dubasowej mogliśmy napisać do naszego miesięcznika o projektowanej i odbytej następnie Sesji Naukowej z okazji 50-lecia Rewolucji Październikowej. Pani docent zachęciła mnie skutecznie, abym opracował referat na nią. Opublikowaliśmy także dane o limitach przyjęć studentów na wszystkie kierunki studiów roku akademickiego 1967/1968, przekazane nam przez prorektora Żuka.

Na sprecyzowane życzenie rektora Seidlera opublikowaliśmy informacje o niektórych zmianach osobowych w komisjach senackich

Prof. Ewa Gdulewicz i prof. Roman A. Tokarczyk

Mgr Maria Smółka i mgr Ryszard Mitaszko, październik 1967 r.

dokonanych podczas wrześniowego posiedzenia Senatu. Zmarłego prof. Aleksandra Woltera zastąpił prof. Andrzej Burda, a skład Komisji ds. Młodzieżowych został zwiększony o osoby dr. Artura Korobowicza i mgr. Leszka Rouperta. Za rektorem podkreślił Jego sformułowanie, że placówki studiów zaocznych UMCS „wchodzą głęboko w teren” w Zamościu, Rzeszowie, Tarnobrzegu i Puławach. Jako pełnomocnik rektora ds. współpracy UMCS z dęblską „Szkołą Orłów”, przekształcaną wtedy ze Szkoły Podoficerskiej w Wyższą Szkołę Oficerską, nie omieszkałem wspomnieć

i o tym. W naszym Uniwersytecie trwały intensywne przygotowania do obchodów jego 25-lecia. Napisaliśmy więc na stronach naszej gazety o przeprowadzonych remontach i ulepszeniach budowli uniwersyteckich i o zawieszeniu z tego powodu odbywania ogólnopolskich konferencji, sesji i sympozjów naukowych. Dodaliśmy, że wspomniane już pomysły uczczenia 100. rocznicy urodzin Patronki UMCS miały być wzbogacone wystawieniem przez Teatr Studencki Gong 2 sztuki *Maria*. Dla zapełnienia marnej jakości maszynopisem kart drugiego numeru „Wiadomości”

Uniwersyteckich” uczestniczyłem cierpliwie w nudnych fragmentami dwóch listopadowych posiedzeniach Senatu z 1967 r. Dlatego też mogliśmy przekazać czytelnikom miłą wiadomość o urządzeniu i oddaniu do użytku placu położonego u zbiegu ulic Henryka Raabego i Akademickiej, nazwanego Placem Przyjaciół Młodzieży Akademickiej. W specjalnej uchwale Senatu uwzględniono różne tego aspekty. Napisano m.in., że to wyraz więzi łączących młodzież akademicką ze społeczeństwem oraz hołd dla założyciela naszego Uniwersytetu – pierwszego rektora Henryka Raabego i Ludwika Czugały – pierwszego prezesa Towarzystwa Przyjaciół Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.

Więcej na łamach naszego periodyku zajęło streszczenie obszernej, wielostronicowej informacji o Studium Eksternistycznym UMCS w Lublinie, którą przekazał nam jego kierownik i chyba jeszcze docent, historyk Tadeusz Mencel. Zbyt odważnie zapewne, jak na ni ziotki jeszcze status akademicki naszego kolegium redakcyjnego, wytknęliśmy studiom eksternistycznym brak spełniania elementarnego warunku dostatecznego przynajmniej kontaktu eksternistów z Uczelnią. Odbiegały one bowiem znacznie w tym względzie nawet od studiów zaocznych. Uraziliśmy tym, niestety, kierownika Studium, o czym dowiedziałem się od Niego podczas obiadu w stołówce Kleina. Ozdobą numeru było ilustrowane kopiami rysunków omówienie bardzo ważnego dla rozwoju UMCS zbiorowego opracowania architektów, inżynierów i ekonomistów pt. *Dzielnica Uniwersytetu w Lublinie na XXV-lecie UMCS i perspektywy jej rozwoju w świetle potrzeb naukowych i dydaktycznych do 1985 roku*.

Zamierzaliśmy „upstrzyć” ten drugi numer naszego niby-czasopisma kilkoma anegdotami wybranymi z bardzo licznych krążących wówczas historii o Edwardzie Ochabie – osobistości ze świecznika centralnych władz partyjnych i rządowych, z czego jednak zrezygnowaliśmy. Przeto, ociepliliśmy nieco treści numeru wspomnieniem o Rzeczypospolitej Babińskiej jako historycznej oazie fantazyjnego humoru regionu lubelskiego. Marzyłem wtedy, co powtarzałem i później, ale bez powodzenia, o utworzeniu w UMCS jakiegoś ośrodka czy też nawet centrum badań nad komizmem. W osobie ad. Bohdana Dziemidoka, wielce wówczas popularnego w Polsce i poza jej granicami znawcy komizmu, można było przecież upatrywać lidera badaczy i szefa takiego ośrodka. Z prof. Dziemidokiem zaprzyjaźniłem się znacznie później, gdy opublikowałem obszerny artykuł

recenzyjny drugiego wydania Jego *opus magnum* – znakomitego dzieła książkowego *Komizm*. Dojrzały też zamiary zamieszczania na stronach pisma, realizowane dopiero we właściwych „Wiadomościach Uniwersyteckich” po 1991 r., świetnych rysunków autorstwa Józefa Tarłowskiego, z którym aż do jego śmierci w 2006 r. pozostawałem w bardzo bliskich, przenikniętych przyjazną współpracą kontaktach.

Nieliczne numery naszego pisma były dosłownie rozchwytywane na zasadzie z ręki do ręki. W pierwszej kolejności mieli do nich dostęp ci, którzy wstępowali do lokali rektoratu. Mimo że nasz komitet redakcyjny doświadczał małych satysfakcji, coraz bardziej utrwalało się w nas przekonanie, że powierzone nam zadanie przerasta nasze amatorskie możliwości. Bez żadnych odpowiednich kwalifikacji kaleczyliśmy powinności autorów i korektorów, autorecenzentów i autocenzorów, zeceńców i wykonawców rękopisów przekazywanych do maszynopisu. Wszystko to zabierało nam dużo czasu. Pracowaliśmy zupełnie bezinteresownie. Gasła nasza motywacja.

Z duszą na ramieniu przekazałem rektorowi Seidlerowi decyzję o tym, że trzeci numer „Wiadomości Uniwersyteckich” będzie ostatnim pod naszą redakcją. Było to w Jego rektorskim gabinecie. Wstał gwałtownie z fotela i zaczął szybko i nerwowo kręcić się wokół krzesła, na którym siedziałem. Nie powiedział ani słowa. Odetchnąłem głębiej, powiedziałem „do widzenia, panie rektorze” i opuściłem Jego gabinet.

Cały ostatni numer „Wiadomości Uniwersyteckich” z końca lutego 1968 r. wypełniony był już tylko tekścikami spod hasła „UMCS”. Okres Świąt Bożego Narodzenia i początków Nowego Roku nie obfitował w wydarzenia akademickie godne większej uwagi. Zreferowaliśmy więc listopadową oraz styczniową dyskusję z posiedzeń Senatu UMCS dotyczącą sprawy utrzymania dotychczasowej nazwy „Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej”.

Wiadomo, że dla wielu właściwe było nazwisko „Skłodowska-Curie”. Toteż niektórzy dyskutanci, wśród nich profesor filologii Paweł Smoczyński, opowiadali się za zmianą nazwy naszej Uczelni na Uniwersytet Marii Skłodowskiej-Curie. Według profesora chemii Włodzimierza Hubickiego, skrót UMCS brzmi gorzej niż skrót UMCS. Zmiana tej nazwy wymagałaby też zmiany dekretu PKWN o utworzeniu UMCS, innych historycznych dokumentów, pieczęci oraz innych trudnych, a nawet niemożliwych już przedsięwzięć. Profesor historii Kazimierz Myśliński w pierw-

szeństwie nazwiska „Skłodowska” dostrzegał polskie wartości patriotyczne, a w pierwszeństwie nazwiska „Curie” podkreślenie więzi Uniwersytetu z nauką światową. Profesor geografii Adam Malicki wdał się w nieco mętne dywagacje o polskim prawie zwyczajowym, jakoby warunkującym przyjmowanie złożonych nazw publicznych jednostek organizacyjnych złożonymi prywatnymi nazwiskami rodowymi.

Przysłowiową kropkę nad „i” w tej ożywionej i poważnej dyskusji położył doc. Jan Malarczyk. Przytoczył Jego argumentację w całości ponieważ zachowała się w moich zbiorach. „Zgodnie z prawem francuskim – przekonywał Malarczyk – Patronka naszego Uniwersytetu nazywała się «Maria Curie». Nazwisko rodowe «Skłodowska» podawane było przy nazwisku męża tylko na jej życzenie, ale nie z mocy prawa. Zmiana nazwy Uniwersytetu mogłaby być dokonana jedynie w trybie uchwały Rady Państwa bądź ustawy sejmowej, ponieważ Uniwersytet utworzony został na mocy dekretu PKWN. Uważam wobec tego, że stara nazwa Uniwersytetu powinna być zachowana” – zamknął dyskusję Malarczyk.

Pozostałe strony „Wiadomości Uniwersyteckich” wypełniła przekazana nam ustnie przez rektora Seidlera informacja o planach rozwoju UMCS. Rektor proroczo asekurował się zastrzeżeniem, że trudno trafnie przewidywać w 1968 r. przyszłe kierunki rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce z powodu jego dezintegracji i zmagania się tradycyjnego modelu uniwersytetu z modelem pragmatycznego przekształcania go w rodzaje wyspecjalizowanych wyższych uczelni zawodowych. Jako stabilną ocenił bazę materialną UMCS. Za optymalne granice rozwoju osobowego naszego Uniwersytetu przyjął liczbę 10 000 studentów, w tym 7000 na studiach stacjonarnych, a 3000 na studiach zaocznych, z 800 pracownikami naukowymi i administracyjnymi. Biadał nad niedoborem młodszych pracowników naukowych ze stopniem doktora. Obok rozwoju poszczególnych Wydziałów UMCS, zakładał szybko rozwój kadry i struktury międzywydziałowego Studium Nauk Politycznych. Te przewidywania rektora Seidlera zostały sprecyzowane w wyższych, ambitniejszych liczbach w 35-stronicowym opracowaniu *Rozwój kadry naukowych Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie*, stanowiącym załącznik nr 1 do Protokołu z posiedzenia Senatu z 23 lutego 1968 r. Kopię tego tekstu otrzymałem jako uczestnik posiedzenia i zachowałem go w moich zbiorach.

W grudniu 2013 r. odbyła się na Wydziale Prawa i Administracji UMCS sesja naukowa poświęcona 100. rocznicy urodzin prof. Grzegorza L. Seidlera. Wspomniałem podczas niej m.in. o okolicznościach narodzin i krótkiego żywota pierwszych „Wiadomości Uniwersyteckich”. Z Ewą Gdulewicz, dzisiaj już emerytowaną profesorką, po wielu pięknych sukcesach naukowych i w todze sędziowskiej, uśmiechaliśmy się do wspomnień naszej współredakcyjnej przygody. Marysia Smółka, jako adiunkt, w 1984 r. wyszła za mąż za Amerykankę i osiadła na stałe w Stanach Zjednoczonych. Pracowała tam jako dyrektor w Bibliotece University of Pennsylvania w Filadelfii. Zapewne także pamięta swój twórczy wkład w archiwizowanie pamięci o swej *Alma Mater*.

Roman Andrzej Tokarczyk

ODESZŁA DR KRYSTYNA MARCZAK

22 stycznia 2014 r.
zmarła w Lublinie
dr Krystyna Marczak –
emerytowany pracownik
naszego Uniwersytetu.

Dr Krystyna Marczak (z domu Szczypa) urodziła się w Puławach. Studia etnograficzne ukończyła w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Od drugiego roku korzystała ze stypendium Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego (PTL), odpracowując je w Bibliotece Katedry Etnografii i Etnologii UMCS i PTL. Magisterium uzyskała w 1952 r. na podstawie pracy „Budownictwo wiejskie pow. Kraśnickiego”, napisanej pod kierunkiem prof. Józefa Gajka. W tym samym roku została zatrudniona w Muzeum Okręgowym w Lublinie, gdzie pracowała przez dwa lata. W latach 1959–1967 była asystentem, następnie starszym asystentem w Katedrze Etnografii UMCS i prowadziła zajęcia dydaktyczne dla studentów etnografii i archeologii. Jeszcze jako studentka – w latach 1950–1952 oraz później jako nauczyciel akademicki – w latach 1959–1967 – uczestniczyła w prowadzonych przez Państwowy Instytut Sztuki PAN badaniach terenowych na Lubelszczyźnie i w Karpatach Polskich, interesując się głównie problematyką budownictwa ludowego, urządzeniem i zdobnictwem wnętrz mieszkalnych oraz tradycyjnym pożywieniem wiejskim. Po zawieszeniu w UMCS studiów etnograficznych i rozwiązaniu Katedry Etnografii pracowała ►

przez rok w Katedrze Archeologii, później w latach 1968–1971 jako asystent naukowo-techniczny w Zakładzie Filologii Angielskiej Instytutu Filologii Obcych. W 1970 r. obroniła w UMCS pracę doktorską pt. „Rozwój urzędowania i zdobnictwa wewnątrz mieszkalnych na wsi woj. lubelskiego od połowy XIX w.”, której promotorem był prof. Roman Reinfuss. W latach 1971–1990 była adiunktem, a następnie starszym wykładowcą w Zakładzie (późniejszej Katedrze) Archeologii UMCS. Od 1 października 1988 r. do przejścia na emeryturę 30 września 1990 r. pełniła funkcję Kierownika Pracowni Etnograficznej powstałej przy Katedrze Archeologii. Pracę dydaktyczną dla studentów archeologii kontynuowała – w niepełnym wymiarze godzin – do 2000 r.

Dr Krystyna Marczak prowadziła w Katedrze Archeologii zajęcia dydaktyczne – wykłady i ćwiczenia – z etnografii społeczeństw pierwotnych i etnografii Słowian, a także wycieczki programowe i seminarium. Zajęcia te cieszyły się uznaniem i popularnością wśród studentów. Wychodząc naprzeciw potrzebom przygotowania absolwentów do pracy w muzealnictwie i konserwatorstwie nie tylko archeologicznym, ale też etnograficznym – ogromna ich liczba znajdowała zatrudnienie właśnie w tej dziedzinie – od 1976 r. w Katedrze Archeologii, jako jedynej w Polsce, realizowano nieformalne kształcenie studentów w dwu specjalnościach jednocześnie. Oprócz podstawowej archeologicznej, poświadczonej dyplomem magisterskim, prowadzone było równoległe „II seminarium” z etnografii Polski, poparte blokiem zajęć w wymiarze znacznie szerszym niż przewidywało „uniwersyteckie minimum” i zakończone pracą pisemną oraz egzaminem końcowym. Pod kierunkiem Krystyny Marczałki powstało wówczas około stu interesujących prac dyplomowych, bazujących często na oryginalnych, niepublikowanych wynikach badań i wywiadów terenowych.

Dr Krystyna Marczałka w ramach swojej działalności dydaktycznej recenzowała prace magisterskie dotyczące sztuki ludowej realizowane w Instytucie Wychowania Artystycznego UMCS. Przez wiele lat była opiekunem studentów zaocznych historii UMCS; zajęcia prowadziła też w Wyższej Szkole Nauczycielskiej w Lublinie i na podyplomowym zaocznym studium kultury materialnej.

Powszechnie znana jest etnograficzna specjalność dr Krystyny Marczałki, jednak wie-

dzieć trzeba, że i w innej dziedzinie uzyskała stopień biegłości. Otóż posługiwała się świetnie językiem esperanto (należała do polskiego Związku Esperantystów), zaś uzyskane certyfikaty pozwalały jej na nauczanie tego języka. W latach 1995–2000 prowadziła zajęcia w Politechnice Lubelskiej, na które uczęszczali studenci, a także obcokrajowcy zatrudnieni w Fabryce Samochodów w Lublinie.

Od 1949 r. intensywnie działała w PTL. Pełniła funkcję sekretarza (1961–1970), a następnie prezesa (1971–1986) Oddziału Lubelskiego, była członkiem (1973–1982) i zastępcą sekretarza generalnego Zarządu Głównego PTL (1973–1976). Była członkiem Międzynarodowej Organizacji Sztuki Ludowej (IOV) oraz przewodniczącą Sekcji Sztuki Ludowej w radzie naukowej przy Stowarzyszeniu Twórców Ludowych. Aktywność ta pozwalała Jej na popularyzację kultury ludowej w organizowanych corocznie imprezach folklorystycznych o zasięgu wojewódzkim i krajowym. W 1977 r., gdy kierowała lubelskim oddziałem PTL, organizowała badania terenowe nad kulturą ludową tego regionu Lubelszczyzny, który wszedł następnie w zasięg Lubelskiego Zagłębia Węglowego.

Ogromną Jej pasją było żeglarsstwo – była współzałożycielem w 1976 r. uniwersyteckiego Yacht Clubu. Od 1981 r. pełniła w klubie funkcje kolejno: skarbnika, sekretarza, członka zarządu, rzecznika prasowego. Pasja do żeglarsstwa zaowocowała nie tylko przyjaźniami żeglarskimi, ale też tworzonymi z potrzeby serca oryginalnymi i zabawnymi szantami, które poświęcone były kolegom i wyprawom.

Jej dokonania uhonorowane zostały Złotym Krzyżem Zasługi (1982), Medalem 40-lecia Polski Ludowej (1984), a także odznaką Zasłużony Działacz Kultury (1986) i Honorową Odznaką za „Zasługi dla Lubelszczyzny” (1985). Rektor UMCS w 1995 r. odznaczył Ją Medalem Amicis Universitatis Mariae Curie-Skłodowska.

Dr Krystyna Marczałka była aktywnym członkiem Lubelskiej Rodziny Katyńskiej. Została pochowana obok męża Ryszarda (lekarza medycyny) w kwaterze żołnierzy AK na cmentarzu na Majdanku w Lublinie. W czasie uroczystości pogrzebowych Jej trumnę udekorowano Medalem Za Zasługi Dla Związku Oficerów Rezerwy Rzeczypospolitej Polskiej im. gen. dyw. Mieczysława Smorawińskiego.

Jan Gurba
Halina Taras

Rektor prof. Stanisław Michałowski wręcza Nagrodę im. J. Giedroycia prof. Jarosławowi Hrycakowi

JAROSŁAW HRYCAK Z NAGRODĄ IM. JERZEGO GIEDROYCIA

29 stycznia 2014 r. w naszym Uniwersytecie gościł prof. Jarosław Hrycak, ukraiński historyk zajmujący się problematyką narodzin oraz tożsamości państwa ukraińskiego. Wizyta wiązała się z wręczeniem mu podczas posiedzenia Senatu UMCS Nagrody im. Jerzego Giedroycia, ustanowionej przez Senat UMCS w 2000 r. Profesor Hrycak otrzymał ją za książkę pt. *Prorok we własnym kraju. Iwan Franko i jego Ukraina (1856–1886)*. W uzasadnieniu Kapituła Nagrody podkreśliła, że książka ta łączy gatunki biografii i historii zwykłych ludzi, które składają się na historię narodzin państwa ukraińskiego. Nagroda w opinii J. Hrycaka ma duże znaczenie przez postać Jerzego Giedroycia, który wyznaczał kierunek polskiej polityki wschodniej po 1989 r.: „Nie byłoby Majdanu, gdyby nie Jerzy Giedroyc”.

Na Wydziale Politologii prof. J. Hrycak wygłosił wykład pt. *Jak i po co patrzeć na Ukrainę?*, który dotyczył aktualnej sytuacji na Ukrainie. Demonstracje proeuro-

pejskie, które rozpoczęły się w listopadzie 2013 r., przerodziły się w rewolucję wymierzoną w rządzących państwem. J. Hrycak podkreślił, że przełom w negocjacjach opozycji z władzą wyznaczyła dymisja premiera Mykoły Azarowa. Zdaniem ukraińskiego historyka był to krok, który może zapobiec destabilizacji państwa przy ciągle obecnej eskalacji. Społeczeństwo ukraińskie walczy dziś o własne bezpieczeństwo, które staje się największą wartością. J. Hrycak zauważył, że nastroje na Majdanie są bardzo sceptyczne wobec Europy. Ma się wrażenie, że obecnie „serce Europy” jest na Ukranie. Krytycznie komentuje się powolne i mało zdecydowane reakcje państw Europy Zachodniej. Podziękował za zaangażowanie Polski i Polaków w sprawę Ukrainy. W jego opinii dynamizm wydarzeń nie pozwala na kreślenie jasnych scenariuszy. Na Majdanie poważnie dyskutuje się o programie naprawczym gospodarki państwowej, wskazując m.in. na plan Marshalla. Dyskusje toczą się także w kwestiach odpowiedzialności politycz-

nej i wyboru przywódcy. Wymienia się nazwiska Petro Poroszenki czy byłego ministra obrony Anatolija Hrycenki. Trwają również negocjacje z oligarchami, którzy przez powiązania z władzą tracą własną stabilność.

Prof. Hrycak z dumą i uznaniem wypowiadał się o tysiącach ludzi demonstrujących sprzeciw wobec władzy na kijowskim Majdanie i w pozostałych częściach Ukrainy. Mówił: „Wiele razy czytałem, jak to Ukraina powinna brać przykład od innych państw. Dzisiaj sama jest przykładem”. Prof. Iwona Hofman, sekretarz Kapituły Nagrody im. Jerzego Giedroycia, wyraziła nadzieję, iż Ukraina często w Polsce nazywana „buforem” między Wschodem a Zachodem, udowodniła, że zasługuje na szacunek jako równoważny partner.

Justyna Maguś
Pracownia Badań nad
Instytutem Literackim w Paryżu

Od lewej: prof. Jarosław Hrycak, prof. Iwona Hofman, rektor prof. Stanisław Michałowski

Spotkanie na Wydziale Politologii

Rower rektora T. Baszyńskiego

ROWER REKTORA T. BASZYŃSKIEGO W MUZEUM UMCS

Rower rektora Tadeusza Baszyńskiego, na którym przejechał tysiące kilometrów, został przekazany do Muzeum UMCS. Inicjatorem było Koło Pracowników Nauki Oddziału Akademickiego PTTK (KPN). Razem z KPN jeździł na prawie wszystkie rajdy szlakiem I Brygady Legionów Piłsudskiego i szlakiem 27. Wołyńskiej Dywizji Piechoty AK. Niezwykła kondycja wyrobiona codziennymi kilkudziesięciokilometrowymi „spacerkami” rowerowymi przez Konopnicę, Motycz, Stasin wprawiała nas w zakłopotanie, gdyż nie mogliśmy czasem dotrzymać mu „koła”.

Rower PASAT pamiętający PRL, bez żadnych nowoczesnych cudów

Dubienka, 1999 r. Rektor T. Baszyński – pierwszy z prawej

z charakterystycznym „barankiem – kierownicą”, oryginalnym dynamem i bagażnikiem. Na bagażniku wozził Rektor śpiwór i najpotrzebniejszy turystyczny ekwipunek. Nie używał sakw, pakował po prostu rzeczy w wielki nieprzemakalny worek i przypinał gumkami. Do mety rajdu zawsze przybywał jako jeden z pierwszych i nie lubił jeździć po nocy.

Przy ogniskach był niebywałym kompanem, czasem towarzyszył mu rektor Stanisław Uziak, który na ogniska przyjeżdżał samochodem. Obaj nosili charakterystyczne berety. Ten Beret rektora Uziaka też znalazł się w Muzeum UMCS.

W ostatnich latach życia rektor Baszyński został uhonorowany przez PTTK, a Jego przemówienie przygotowane na uroczystość 25-lecia KPN i 100-lecia PTTK na Zamku Lubelskim przepojone było patriotyzmem i umiłowaniem polskiego krajobrazu i zabytków. A na zabytkach to rektor Baszyński się znał. Często zatrzymywał rowery „ciurek” i skręcał do starego kościoła, cerkwi czy synagogi albo ruin zamczku czy dworku. Z Zygmuntem Nasalskim, dyrektorem Muzeum prowadzili fachowe dysputy na temat historii w czasie jazdy. Poczytywaliśmy sobie za zaszczyt pogadać z rektorem, jadąc obok na rowerze.

Pisząc: „Przez wiele lat miałem zaszczyt i przywilej przebywać z Wami i cieszyć się okazaną przyjaźnią. Mój udział w rajdach stanowił dla mnie ważne i oczekiwane zawsze przeżycie. Dziś, gdy z wiekiem kondycja moja pozostawia wiele do życzenia, każdy kontakt z przyjaciółmi jest źródłem nowej siły ducha i wewnętrznego szczęścia” – oddawał swoje uczucia i przywiązanie do nas.

Niby zwykły rower, polski, stary PASAT, a tyle można powiedzieć o Osobie, która na nim jeździła. Pamiętajmy o tym, pamiętajmy o rektorach UMCS Tadeuszu Baszyńskim (1981–1982) i Stanisławie Uziaku (1985–1987), którzy nie tylko potrafili kierować Uniwersytetem w trudnych czasach, ale też mieli pozaukolkowe zainteresowania i przyjaźnie.

Józef Kaczor

Kaptorga z Bodzi

10 grudnia 2013 r. prof. dr hab. Andrzej Buko zaprezentował wykład pt. *Bodzia. Elitarny cmentarz z początków państwa polskiego*. Spotkanie odbyło się w sali Rady Wydziału Humanistycznego i przyciągnęło studentów różnych kierunków oraz archeologów, historyków, konserwatorów i regionalistów. Uczestników ujęła niezwykła osobowość prof. Buko, dyrektora Instytutu Archeologii i Etnologii PAN i znanego archeologa, który aktywnie działa w strukturach europejskich jako ekspert Rady Europy w Strasburgu ds. Ochrony Dziedzictwa Kulturowego Miast oraz jest członkiem panelu *The Human Past* Europejskiej Rady Nauki w Brukseli, a od 2013 r. stoi na czele misji polskich archeologów we włosko-francusko-polskim projekcie badawczym w Jordaniі pt. *Petra średniowieczna*. W ostatnich latach zainteresowania i działania badawcze prof. A. Buko skoncentrowały się w także na Lubelszczyźnie.

Tematyką wykładu było sensacyjne odkrycie cmentarzyska szkieletowego z przełomu X i XI w. w Bodzi na Kujawach. Badania z lat 2007–2009 prowadzone przez IAE PAN odsłoniły unikatowe i nietypowe dla ziem polskich groby umieszczone wewnątrz czworokątnych drewnianych konstrukcji. Archeolodzy zbadali 49 pochówków mężczyzn, kobiet i dzieci. Wszyscy zmarli mieli niezwykle bogate wyposażenie w postaci broni (miecze, noże), ozdób (naszyjniki), amuletów (kaptorgi) i monet, co wskazuje na ich wysoką pozycję społeczną. Przeprowadzono nowoczesne badania szczątków kostnych na obec-

SPOTKANIA ARCHEOLOGICZNE

Pod koniec 2013 r. Instytut Archeologii zapoczątkował cykl roboczych, otwartych dla wszystkich zainteresowanych spotkań mających na celu prezentację najnowszych wyników badań wykopaliskowych, w tym także niepublikowanych, oraz przybliżanie zaawansowanych technik prospekcji terenowej i inwentaryzacji zabytków.

ność izotopu strontu. Ich wyniki wskazują na obce pochodzenie pochowanych tam ludzi, przy czym analiza zabytków wskazuje na Ruś lub Skandynawię. Postawiono zatem pytanie – czy była to elita wojowników z rodzinami związana z dworem Bolesława Chrobrego? Wyniki badań zostaną zaprezentowane w przygotowywanej międzynarodowej publikacji.

Kolejne archeologiczne spotkanie odbyło się 23 stycznia 2014 r., także w sali Rady Wydziału Humanistycznego. Instytut Archeologii zorganizował warsztaty, których myślą przewodnią było omówienie ostatnich badań nad osadnictwem i obrządkiem pogrzebowym Słowian w wybranych obszarach Lubelszczyzny wraz z prezentacją nowoczesnych sposobów dokumentowania rzeźby terenu i jej zmian za pomocą skaningu laserowego urządzeniem LiDAR. Efekty swoich prac przedstawili naukowcy z trzech ośrodków – Warszawy (IAE PAN i UKSW), Krakowa (IAE PAN) i Lublina (IA UMCS). Ogrom-

ne zainteresowanie wzbudził referat dr. Łukasza Miechowicza (IAE PAN Warszawa), Badane przez niego słowiańskie kurhany chodlikowskiej elity zawierały oprócz przepalonych kości ludzkich także szczątki koni oraz cymelia w postaci elementów uprzęży końskiej. Analogiczne pochówki znane są z terenów Rusi objętych osadnictwem skandynawskim i ugrofińskim. Na odpowiedź czeka pytanie, czy mielibyśmy tu do czynienia z wędrowną rzeczą, idei czy ludzi. Wystąpienia dr. Janusza Budziszewskiego oraz studentów Michała Jakubczaka i Agnieszki Jusiak (UKSW Warszawa), a także dr. Piotra Włodarczaka, mgr. Pawła Jarosza (IAE PAN Kraków), dr. hab. Jerzego Libery, prof. nadzw. (IA UMCS) dotyczyły prac realizowanych w Białce k. Krasnegostawu oraz Guciowie na Roztoczu. Zastosowano tu nowoczesną technologię obrazowania laserowego powierzchni terenu, która umożliwia np. rozpoznanie i dokumentowanie zmian morfologicznych w obszarach zalesionych i podmokłych, poszukiwanie kurhanów, kopalni krzemienia, grodzisk, okopów czy dawnych dróg. Ta nowa metoda pozwoliła na ujawnienie grupy kopców ukrytych w białeckim lesie oraz na nowo wykreśliła przebieg wałów grodziska w Guciowie. Te-

Skanowanie lidarowe na przykładzie grodziska w Guciowie

mat podsumowały ciekawe uwagi i ustalenia przygotowane przez dr. hab. Jerzego Liberę, prof. nadzw. o wykorzystywaniu krzemienia we wczesnym średniowieczu, co znajduje potwierdzenie w wynikach badań materiału z kurhanów z tamtego okresu. Wystąpienia wywołały ożywioną dyskusję, przy czym wszyscy mogli zapoznać się z materiałem zabytkowym pozyskanym w trakcie omawianych badań. Cieszy liczny udział i zainteresowanie studentów, dla których była to praktyczna lekcja naukowej dyskusji.

Dzięki życzliwości władz Wydziału Humanistycznego mogliśmy zaprosić uczestników do odpowiednio przygotowanego pod względem multimedialnym miejsca. Pozytywne doświadczenia pozwalają planować kolejną edycję warsztatów jeszcze w tym roku, a będą one dotyczyły wczesnośredniowiecznej ceramiki pogranicza polsko-ruskiego.

Tomasz Dzieńkowski
Urszula Kurzątkowska

Kurhan w Białce podczas eksploracji

Laureaci z UMCS, dr Waldemar Kociuba i dr Oleh Demchuk, wraz z pozostałymi 38 laureatami z całej Polski wyłonionymi w 3. edycji konkursu „Top 500 Innovators” oraz z koordynatorem projektu ze Stanford Center for Professional Development Piotrem Moncarzem Ph.D. (z prawej w pierwszym rzędzie)

LUBELSCY NAUKOWCY W DOLINIE KRZEMOWEJ

W dniach od 21 października do 20 grudnia 2013 r. dwaj naukowcy z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, dr Waldemar Kociuba z Zakładu Geografii Regionalnej i Turystyki (Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej) oraz dr Oleh Demchuk z Zakładu Chemii Organicznej (Wydział Chemii), wzięli udział w programie stażowo-szkoleniowym „Top 500 Innovators – Science, Management, Commercialization”, realizowanym w samym sercu Doliny Krzemowej w Kalifornii.

Program, pod egidą Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, ma na celu podniesienie kwalifikacji pracowników szkół wyższych w Polsce w zakresie współpracy z gospodarką, zarządzania badaniami naukowymi oraz komercjalizacji ich wyników. Dedykowany jest on szerokiemu spektrum naukowców działających w polskich jednostkach naukowych i badawczych, prowadzących badania z zakresu nauk: ścisłych, przyrodniczych, technicznych, rolniczych, leśnych, weterynaryjnych, medycznych,

nauk o zdrowiu lub nauk o kulturze fizycznej, a także do pracowników centrów transferu technologii, zajmujących się komercjalizacją wyników badań i transferem technologii. Corocznie wytypowani w konkursie MNiSW laureaci biorą udział w dwumiesięcznym programie stażowo-szkoleniowym na jednym z najlepszych uczelni świata z rankingu szanghajskiego (Academic Ranking of World Universities) Berkeley oraz Stanford University w Kalifornii.

Laureaci z UMCS, dr Waldemar Kociuba i dr Oleh Demchuk, wraz

z 38 innymi laureatami z całej Polski wyłonionymi w trzeciej edycji konkursu „Top 500 Innovators – Science, Management, Commercialization” zakwalifikowani zostali do obycia programu stażowo-szkoleniowego w Stanford University w Kalifornii.

Uczelnia, plasująca się od lat w ścisłej czołówce wszystkich światowych rankingów, została założona przez Leland Stanforda w 1891 r. Obecnie Stanford University jest sklasyfikowany na drugim miejscu w ogólnym rankingu wszystkich uniwersytetów na świecie, opracowanym przez Academic Ranking of

World Universities i zajmuje czwarte miejsce w Stanach Zjednoczonych w rankingu programów studiów licencjackich U.S. News & World Report. Z grona 27 laureatów Nagrody Nobla będących absolwentami Stanford University, 17 wykłada obecnie na uczelni. Stanford University jest jednym z najlepszych i najbardziej efektywnych inkubatorów przedsiębiorczości na świecie. Jego absolwenci stworzyli firmy takie jak Hewlett-Packard, Electronic Arts, Sun Microsystems, NVidia, Yahoo!, Cisco Systems, Silicon Graphics, Google, Nike, Gap i wiele innych.

Tematyka programu koordynowanego przez Stanford Center for Professional Development obejmowała: współpracę nauki z gospodarką, zarządzanie badaniami naukowymi oraz komercjalizację wyników badań. Część dydaktyczna programu, tj. 121 godzin zajęć realizowanych na Stanford University, obejmowała m.in. zajęcia ze: strategii, innowacyjności, przywództwa, myślenia projektowego, ochrony własności intelektualnej i zarządzania badaniami naukowymi. Wszystkie zajęcia prowadzone były przez wykładowców z wieloletnią praktyką biznesową i doświadczeniem w zakładaniu i prowadzeniu przedsiębiorstw. Większość z modułów kończyła się

Uroczyste wręczenie certyfikatu ukończenia programu „Top 500 Innovators” dr. W. Kociubie (w środku) przez koordynatorów programowych projektu ze Stanford Center for Professional Development: Consulting Professor Co-Academic Director Stanford University Michael Lepech Ph.D. (z lewej) oraz Consulting Professor Co-Academic Director Stanford University Piotr Moncarz Ph.D. (z prawej)

publiczną prezentacją – obroną realizowanych zespołowo projektów, ocenianych przez komisję, w skład której wchodziło m.in. przedsiębiorcy i przedstawiciele *venture capital*.

Ponadto, program obejmował 100 godzin stażu w instytucjach, laboratoriach, zakładach i grupach roboczych Stanford University, a w dwóch wypadkach (w tym w przypadku obu naszych laureatów) również instytucjach zewnętrznych, np. start-

-up Authentise, funkcjonujący w ramach Singularity University (NASA Ames Research Park) i zajmujący się rozwojem oprogramowania druku 3D czy Institute for the Future, kreujący już dziś rozwiązania zarówno technologiczne, jak i społeczne przyszłości. W ramach stażu w Authentise dr Waldemar Kociuba wraz z zespołem udoskonalał oprogramowanie sterujące drukiem 3D, w zakresie optymalizacji parametrów ▶

Laureaci z UMCS, dr Waldemar Kociuba i dr Oleh Demchuk, wraz z pozostałymi laureatami z Polski oraz zespołem koordynującym projekt ze Stanford Center for Professional Development

i wytypowania parametrów kluczowych w celu skrócenia czasu i jednocześnie utrzymania możliwie najwyższych parametrów druku 3D.

Kolejnym elementem programu były wizyty studyjne w firmach i instytucjach okołobiznesowych funkcjonujących w Dolinie Krzemowej. Uczestnicy programu mogli przyrzeć się funkcjonowaniu przedsiębiorstw, inkubatorów i akceleratorów biznesu, w których istotną rolę odgrywa komercjalizacja wyników badań naukowych. W ramach 10 wizyt studyjnych w: IDEO, D.school, Polycam, Plug and Play, Center for Automotive Research at Stanford (CARS), Exponent, NASA, Cutera, Center for Integrated Facility Engineering, Institute For the Future uczestnicy poznawali „mapę drogową” od pomysłu do wdrożenia, jaką wyniki badań naukowych „pokonują” nim staną się realnym produktem rynkowym.

Po dziewięciu tygodniach intensywnego szkolenia wszyscy uczestnicy programu stażowo-szkoleniowego „Top 500 Innovators – Science, Management, Commercialization” otrzymali od przedstawicieli Stanford Center for Professional Development certyfikaty ukończenia kursu.

Rozwój zawodowy pracowników polskich instytucji naukowych w ramach profilowanego programu „Top 500 Innovators – Science, Management, Commercialization” w uniwersytetach plasujących się pod względem efektów naukowych i wdrożeniowych w czołówce światowych rankingów akademickich to jeden z kluczowych projektów budowy nowoczesnej kadry naukowej, realizowanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Rozmach i skala przedsięwzięcia, którego celem jest podniesienie kwalifikacji zawodowych 500 wyróżniających się pracowników nauki, pozwala na zdobycie nowej wiedzy i doświadczeń związanych z prowadzeniem badań naukowych, ale także otwiera nowe perspektywy i wyznacza nowe horyzonty w obliczu wyzwań stojących przed współczesną polską nauką.

Waldemar Kociuba

Fot. Tadeusz Wiśniewski

Rozpoznanie terenowe obszarów krzemienionośnych na Pagórach Chełmskich

PAGÓRY CHEŁMSKIE – KRAINA KRZEMIENIEM USIANA

Prowadzone od 90 lat badania terenowe doprowadziły do rozpoznania większości znanych w obrębie ziem polskich wychodni skał krzemionkowych. Jednym z dwóch takich obszarów zlokalizowanych w obrębie Lubelszczyzny jest mezoregion Pagórów Chełmskich. Pierwsze informacje z 1927 r. o występowaniu skał krzemionkowych w okolicy Rejowca zawdzięczamy prahistorykowi Stefanowi Krukowskiemu. Ponownie zainteresowanie tym surowcem powróciło pod koniec lat 70. ubiegłego wieku, a jego wynikiem było m.in. wprowadzenie nazwy *krzemień rejowiecki*. Dopiero jednak zapoczątkowane w 2002 r. systematyczne badania metodą Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP) doprowadziły do rozpoznania powierzchniowego znacznej części Pagórów Chełmskich. Ich efektem jest uzyskanie bogatych i różnorodnych pradziejowych źródeł ruchomych w zakresie obejmującym blisko 70 tys. lat oraz zlokalizowanie ponad 100 rejonów występowania przypowierzchniowego krzemienia rejowieckiego. Wstępna charakterystyka makroskopowa wykazuje jego znaczne podobieństwo do zbliżonych odmian skał krzemionkowych wieku kredowego występujących na Wołyniu, Po-

dolu, Polesiu Wołyńskim czy Podlasiu, co ze zrozumiałych względów budzi szczególne zainteresowanie w kontekście wykazywanych od lat importów zabytków krzemienionych z obszaru zachodniej Ukrainy. W ostatnim dziesięcioleciu po raz pierwszy uzyskano źródła poświadczające obecność na Pagórach Chełmskich *Homo neanderthalensis* z późnej fazy paleolitu środkowego, jak również ślady pobytu *Homo sapiens* z wczesnej fazy paleolitu górnego. Już pierwsze wyniki badań pozwoliły na weryfikację dotychczasowych ustaleń dotyczących pradziejowego osadnictwa międzyrzecza Wisły i Bugu, a ranga zagłębia krzemienionośnego na Pagórach Chełmskich może być porównywalna do rozpoznanych wcześniej kompleksów wydobywczo-pracownianych kluczowych gatunków krzemieni czyli świeciechowskiego, czekoladowego, jurajskiego czy też z obszaru Puszczy Knyszyńskiej. Długotrwałe i wielofazowe zasiedlanie Pagórów oraz obecność pracowni przetwórstwa krzemienia rejowieckiego dają nadzieję na odkrycie tutaj również obiektów związanych z kopalnictwem tego surowca.

Możliwość opracowania zgromadzonych źródeł pochodzących z dawnych badań, odkryć przypadko-

wych, jak i prac prowadzonych ostatnio przez Instytut Archeologii oraz podsumowania wiedzy o prahistorii północnego przedpola Wyżyny Lubelskiej daje dofinansowanie przyznane przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu „Dziedzictwo kulturowe” – priorytet „Ochrona zabytków archeologicznych”. Interdyscyplinarny projekt *Lubelski region prahistorycznego przetwórstwa krzemienia (Pagóry Chełmskie)* zostanie zrealizowany w latach 2014–2015 i obejmować będzie zarówno opracowanie źródeł archeologicznych – tym zadaniem zajmie się zespół archeologów: mgr Marcin Szeliga, mgr Tadeusz Wiśniewski i dr hab. Jerzy Libera, prof. nadzw. z Zakładu Epok Kamienia Instytutu Archeologii UMCS oraz mgr Andrzej Bronicki z Muzeum Ziemi Chełmskiej im. Wiktora Ambroziewicza w Chełmie – jak również inne specjalistyczne badania. Jednym z nich będzie wykorzystanie systemu lotniczego skaningu laserowego (LiDAR) do stworzenia numerycznego modelu terenu. Ta stosunkowo nowatorska nieinwazyjna metoda wskaże nam potencjalne miejsca związane z pradziejowym kopalnictwem krzemienia (lub innych surowców) oraz inne obszary aktywności ludzkiej w zamierzonych czasach. Pozwoli zarejestrować pojedyncze kopce, grupy kurhanów, dawne pola, grodziska, groble, trakty itp. Ich weryfikacja w terenie z wykorzystaniem systemu GIS i GPS umożliwi precyzyjne umiejscowienie oraz rozpoznanie funkcji tych struktur, niezwykle trudnych do zlokalizowania w kompleksach leśnych czy bagiennych. Tę część projektu zrealizuje archeolog dr Janusz Budziszewski z zespołem z Instytutu Archeologii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Opracowanie zostanie wzbogacone o analizy geomorfologiczne mające na celu odtworzenie zdarzeń lito- i morfogenetycznych w obrębie osadów glacygenicznych Pagórów Chełmskich. Zamierzona jest również rekonstrukcja paleośrodowiska na podstawie analizy

źródeł paleobotanicznych i sedymentologicznych oraz studium dotyczącego geologii badanego mezoregionu, co umożliwi powiązanie zaobserwowanych na powierzchni skał krzemionkowych z procesami glacialnymi. Wykonawcą tej części będzie dr hab. Radosław Dobrowolski, prof. nadzw. z Zakładu Geoekologii i Paleogeografii Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS. W ramach projektu zaplanowano także analizy specjalistyczne ukierunkowane na rozpoznanie wytworów wykonanych ze skał niekrzemionkowych oraz próby powiązania ich ze złożami. Badania petrologiczne z użyciem techniki mikroskopowej optycznej i elektronowej przeprowadzi dr inż. Miłosz Huber z Zakładu Geologii i Ochrony Litosfery Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS.

Podsumowaniem projektu ma być monografia Pagórów Chełmskich obejmująca rezultaty prac geomorfologicznych, geograficznych oraz analiz petrograficznych i archeologicznych, także lotniczego skaningu laserowego. Pozwoli to na uzyskanie zupełnie nowego jakościowo obrazu osadnictwa pradziejowego północnego przedpola Wyżyny Lubelskiej, co może być punktem odniesienia do badań porównawczych w skali (inter)regionalnej. Zaprezentowane wyniki będą pomocne w wytycznych konserwatorskich przy ocenie przewidywanych zagrożeń dla stanowisk archeologicznych, określaniu stanu ich zachowania i możliwości zabezpieczenia. Uzyskane dane mogą zostać wykorzystane do opracowań tematycznych, formowania programów badawczych oraz we wnioskach dotyczących ochrony dziedzictwa narodowego na różnych poziomach administracji. Monografia z pewnością przyczyni się do popularyzacji problematyki zachowania dziedzictwa archeologicznego w środowisku pozanaukowym, wśród społeczności lokalnych i będzie przydatna w dydaktyce na poziomie ponadpodstawowym.

Jerzy Libera

PROJEKT BADAWCZY BCAMEND

SPOSOBEM NA OGRANICZENIE ZANIECZYSZCZENIA GLEB

Zanieczyszczenie gleby jest jednym z ważniejszych czynników obniżających jakość produktów rolnych. Pojawia się ono na skutek stosowania różnych związków chemicznych czy też ich wymywania z wysypisk lub w wyniku bezpośredniego wprowadzania odpadów do środowiska. Dodatkowo: kopalnie, elektrownie, przemysł metalurgiczny, chemiczny oraz użytkowanie ciężkiego sprzętu rolniczego niosą ze sobą ryzyko pojawiania się związków toksycznych w glebach. Należy podkreślić, że zanieczyszczenie gleb z reguły ma charakter trwały i nie można oczekiwać szybkiego ich samooczyszczenia. Obszary objęte zanieczyszczeniem zwykle wyłączane są z produkcji rolnej na długie lata, co ma istotny wpływ na rozwój gospodarczy danego regionu. Rekultywacja tego typu terenów jest konieczna i niezbędna, w celu przywrócenia funkcji produkcyjnej, a w konsekwencji do prawidłowego funkcjonowania agroekosystemów.

Aktualnie stosowane metody remediacji w praktyce polegają głównie na usunięciu skażonej gleby i jej przetransportowaniu do miejsc unieszkodliwiania (np. spalarni, składowisk odpadów niebezpiecznych). Metody te są bardzo kosztowne. Z tego też względu często rezygnuje się z jakichkolwiek kroków w kierunku remediacji tych gleb, pozostawiając zanieczyszczone tereny jako nieużytki. Mimo że na pierwszy rzut oka nie obserwuje się negatywnego wpływu zanieczyszczeń na środowisko w miejscu skażenia, istnieje realne zagrożenie, że występujące na tych obszarach zanieczyszczenia migrują do wód gruntowych lub ulegają akumulacji przez organizmy żywe (rośliny i zwierzęta). Stwarza to potencjalne zagrożenie również dla zdrowia ludzi. W związku z tym, należy bezwzględnie dążyć do ograniczenia pozostawiania tego typu obszarów „samych sobie” i podejmować zadania mające na celu zminimalizowanie negatywnego wpływu zanieczyszczeń na środowisko. W ramach pro-

Fot. Monika Kwiecień

Mgr Jarosław Madej i mgr Michał Kołtowski, członkowie projektu

jektu BCAMEND zaproponowano stosunkowo tanie rozwiązanie, które w znacznym stopniu ograniczy mobilność i akumulację zanieczyszczeń, a pośrednio również ich negatywny wpływ na organizmy.

W projekcie BCAMEND planuje się otrzymanie adsorbentów

węglowych (tzw. biowęgli) charakteryzujących się wysoką zdolnością do wiązania zanieczyszczeń organicznych (wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych, polichlorowanych bifenili oraz pestycydów chloroorganicznych) i następnie zastosowanie tych adsorbentów w kierunku immobilizacji zanieczyszczeń w glebie (*in situ*). Surowcem do otrzymania wspomnianych materiałów będą różne rodzaje biomasy (powszechnie wytwarzanej na cele energetyczne, np. mискantus, wierzba czy ślazier pensylwański) oraz odpady (osady ściekowe, pozostałości z biogazowni, inne odpady organiczne). Zaproponowana technologia przyjazna jest więc dla środowiska. Dotyczy nie tylko zagadnień bezpośrednio związanych z problemem zanieczyszczenia gleb, ale również łączy w sobie problemy – obecnie niezmiernie istotne – przywrócenia glebom wartości użytkowej oraz zagospodarowania różnego rodzaju odpadów organicznych. Technologia jest więc zgodna z zasadami zielonej chemii, która jest obecnie promowana w kraju i na

świecie. Należy również oczekiwać, że wzbogacenie gleb w biowęgiel, poza nadrzędnym celem, tj. immobilizacją zanieczyszczeń, będzie również, ze względu na właściwości biowęgla, prowadziło do: (1) sekwestracji dwutlenku węgla, (2) zmniejszenia zapotrzebowania na nawozy (co pośrednio wpłynie na redukcję emisji niepożądanych związków z nawozów), (3) wzbogacenie życia mikrobiologicznego przez zwiększoną zawartość węgla w glebie, (4) zmniejszenie emisji tlenu azotu (poprzez immobilizację azotu w glebie) oraz metanu (wykorzystanie odpadów rolniczych do otrzymywania biowęgla wpłynie na zmniejszenie wydzielania metanu z niezagospodarowanych odpadów rolniczych). Dwutlenek węgla, tlenki azotu i metan są gazami odpowiedzialnymi za efekt cieplarniany.

Podsumowując, należy podkreślić, że oprócz poznania pełnego spektrum problemów dotyczących rekultywacji gleb i poprawy jakości flory oraz zminimalizowania bądź wyeliminowania skażonych obszarów, rezultatem badań będzie dostarczenie nowego i skutecznego narzędzia znajdującego praktyczne wykorzystanie w rekultywacji terenów zdegradowanych lub zdezastrowanych. Zastosowanie ich wpłynie niewątpliwie na poprawę jakości gleb i innych elementów środowiska przyrodniczego, a w efekcie również na wzrost jakości produktów rolniczych pochodzących z tych obszarów.

Mgr Jarosław Madej
Mgr Michał Kołtowski
Dr hab. Patryk Oleszczuk, prof. nadzw.
Mgr Monika Kwiecień

Projekt BCAMEND jest współfinansowany przez Szwajcarię w ramach Szwajcarskiego Programu Współpracy z Nowymi Krajami Członkowskimi UE.

PROGRAM ABSOLWENT UMCS

– NOWA INICJATYWA UCZELNI RUSZYŁA Z SUKCESEM

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej wykształcił dotychczas ponad 210 tys. absolwentów. W roku jubileuszu 70-lecia powstania Uczelni utworzono Program Absolwent UMCS, pierwsze tego rodzaju przedsięwzięcie nie tylko w Lublinie, ale również we wschodniej Polsce.

Programy dedykowane absolwentom wyższych uczelni są popularne w wielu krajach europejskich, a przede wszystkim w USA. Ich głównym celem jest integracja środowiska absolwentów, umożliwienie im uczestniczenia w życiu uczelni, ułatwienie utrzymywania wzajemnych kontaktów, organizowanie przedsięwzięć kulturalnych, sportowych lub naukowych skierowanych specjalnie dla nich. UMCS, chcąc zachęcić swych dawnych studentów, by zgodnie z popularną dziś ideą nauki przez całe życie, powrócili jako słuchacze studiów podyplomowych lub uczestnicy kursów i szkoleń, zaproponował w ramach Programu Absolwent UMCS zniżki nie tylko dla absolwentów, ale również ich rodzin.

Centrum Kultury Fizycznej UMCS, ACK UMCS „Chatka Żaka”, Biblioteka Główna oraz inne jednostki również przygotowały specjalne oferty dla absolwentów Uczelni. Program obejmuje ponadto system zniżek przyznanych przez firmy i instytucje zewnętrzne posiadaczom Karty Absolwenta UMCS. Jej użytkownicy będą mogli zakupić bilety na imprezy kulturalne, do kina i teatru w cenie ulgowej, uzyskać rabaty na usługi w hotelach, restauracjach, serwisach samochodowych, szkołach językowych, klubach sportowych i w sklepach. Firmy współpracują-

Fot. Aneta Adamska

Kancelarz Grażyna Fiok jako pierwsza otrzymała Kartę Absolwenta UMCS

ce z Uczelnią przekazały wiele nagród z przeznaczeniem na konkursy, które będą ogłaszane na stronie www.umcs.pl/absolwent oraz w mediach społecznościowych. Program zakłada stopniowe wdrażanie różnorodnych projektów skierowanych wyłącznie do absolwentów – klubów zainteresowań, spotkań biznesowych, koncertów i innych wydarzeń kulturalnych.

Karta, na podstawie której Uczelnia oraz partnerzy Programu będą przyznawać zniżki, wydana została przez mBank. Jej posiadacze, jeśli zdecydują się ją aktywować jako kartę płatniczą (co nie jest wymagane), będą mieli dostęp do ogólnopolskiego systemu rabatowego mBanku. Uczestnik Programu może zdecydować się na użytkowanie karty, wyłącznie okazując ją na Uczelni

lub w firmach partnerskich w celu uzyskania zniżki lub skorzystania z innej oferty specjalnej. Uzyskanie, a także użytkowanie karty jest bezpłatne – wymagane jest złożenie czytelnego podpisu na jej rewersie. Do realizacji Programu Absolwent UMCS pozyskano sponsorów, co umożliwiło przeznaczenie większych środków na jego promocję oraz organizację. Poza mBankiem finansowe wsparcie uzyskaliśmy również od firmy E.Leclerc. Wśród Partnerów Programu, jeszcze przed jego oficjalnym rozpoczęciem, było ponad 30 firm z branży edukacyjnej, rozrywkowej, hotelarskiej, motoryzacyjnej, sportowej. Dołączyły do niego również instytucje kultury – Teatr im. Juliusza Osterwy, Filharmonia Lubelska, Teatr Anderse-
na, Centrum Kultury i Kino Bajka. ▶

Wysokość dofinansowania: 2 696 312,00 PLN
Wartość dofinansowania szwajcarskiego: 871 231 CHF
Termin realizacji projektu: 5.02.2013 – 30.06.2016
Zespół projektu:
Kierownik merytoryczny projektu:
dr hab. Patryk Oleszczuk, prof. nadzw.
Asystent naukowy: mgr Jarosław Madej
Asystent naukowy: mgr Michał Kołtowski
Kierownik administracyjny projektu:
mgr Monika Kwiecień
Strona projektu: www.pol-swiss.umcs.lublin.pl
Strona ZChŚ: www.zchs.umcs.lublin.pl
Instytucja partnerska:
Agroscope Reckenholz-Tänikon Research Station
ART, Switzerland
www.agroscope.admin.ch
Zespół badawczy:
Dr. Thomas D. Bucheli, Dr. Isabel Hilber

Fot. Aneta Adamska

ZACHOWAĆ HISTORIĘ LUBELSKIEGO SPORTU...

Od maja 2013 r. przy Instytucie Historii UMCS prężnie działa Lubelskie Centrum Dokumentacji Historii Sportu, które powstało dzięki porozumieniu Rektora UMCS prof. Stanisława Michałowskiego z Prezydentem Lublina dr. Krzysztofem Żukiem. Inicjatywa jego powstania wyszła od dr. hab. Dariusza Słapka. Dyrektor Instytutu Historii za swoje dokonania naukowe na polu historii sportu został nagrodzony w czerwcu 2013 r. Srebrnym Wawrzynem Olimpijskim (za monografię *Sport i widowiska w świecie antycznym*, Kraków–Warszawa 2010), a zupełnie niedawno został też członkiem Polskiej Akademii Olimpijskiej. Do stałego grona współpracowników Centrum należą dr Ewa Zielińska i mgr Paweł Markiewicz. Do pomocy chętnie włączają się też dziennikarze sportowi lubelskich mediów i wszyscy miłośnicy sportu.

Przed Centrum postawiono wiele zadań. Przede wszystkim ma pełnić misję archiwalną, gromadząc dokumentację, źródła narracyjne, ikonografię związane z lubelskim życiem sportowym. Publikując te pamiątki na swojej stronie internetowej (historiasportu.umcs.lublin.pl), Centrum staje się „instytucją” inspirującą do podejmowania badań i pomagającą historykom w kwerendzie naukowej. Ponieważ historia sportu pozostaje na tle regionalnej wiedzy historycznej o Lubelszczyźnie ciągle „białą plamą”, inicjatywa ta ma nieocenione znaczenie dla poprawy takiego stanu rzeczy.

Według D. Słapka: „Drobne w charakterze publikacje mają niemal wyłącznie wymiar przyczynkarskich prób podejmowanych na ogół przez entuzjastów sportu. Nie

Fot. LCDHS

Red. Stefan Szczepłęk

mogą one skutkować ani analityczną, ani syntetyczną wiedzą w zakresie tej dziedziny życia, która z perspektywy właściwej roli i znaczenia sportu w funkcjonowaniu jakiegokolwiek wspólnoty nie może być marginalizowana lub trywializowana. Na tym rodzaju wiedzy najłatwiej przecież budować określone więzy, pożądane społeczne interakcje, stymulować właściwe postawy, kreować autentyczny lokalny patriotyzm. Ponieważ badania nad dziejami sportu należą do niezwykle złożonych (sport ciągle nie jest wartością samą w sobie, pełni rolę służebną wobec polityki, systemu wychowania, jest częścią gospodarki itd., wobec czego zdefiniowanie źródeł jego poznania nastrocza wiele trudności), wysiłki w tym zakresie powinny być roztropne i przemyślane. Katalizatorem zmian może okazać się Centrum, które w oparciu o nowoczesne techniki zajmie się gromadzeniem na ogół rozproszonych materiału źródłowego. Ten zaś, jako część dokumentów życia codziennego (tzw. dżesy), ze względu na specyficzny charakter (np. ulotność i wydawałoby się jedynie

efemeryczną wartość), do niedawna nie był systematycznie gromadzony w archiwach i bibliotekach”¹. Większość wciąż pozostaje w rękach prywatnych kolekcjonerów i mogłyby nigdy nie ujrzeć światła dziennego bez LCDHS. Na bazie zgromadzonych pamiątek inicjatorzy planują stworzyć Wirtualne Muzeum Lubelskiego Sportu i Turystyki. Mają nadzieję, że ich pomysł przyciągnie nie tylko historyków czy dziennikarzy, ale również fanów sportu i młodzież zainteresowaną przeszłością swego regionu. To właśnie do młodzieży skierowany jest ogłoszony przez Centrum konkurs „Sport w mojej małej ojczyźnie też ma ciekawą historię...”.

Tradycje sportowe Lubelszczyzny sięgają XIX w., lecz ambicją Centrum jest dokumentowanie nie tylko przeszłości tej dziedziny, ale także wydarzeń najbardziej aktualnych. Przecież nasze wczoraj to już historia.

Na działania promocyjne Centrum składają się przede wszystkim wystawy organizowane najczęściej w Muzeum UMCS. Wielkim powodzeniem cieszyła się ta zatyłowana „Kolarstwo w międzywojennym Lublinie”, a stworzona na podstawie zbiorów Mai Lambert-Zamorowskiej. Wystawę można było oglądać we wrześniu i październiku 2013 r. Przebojem stanie się najpewniej również cykl popularizatorskich przedsięwzięć „Piłkarskie Tradycje Lublina”, w ramach którego organizowane będą spotkania z legendami regionalnej piłki nożnej. Pierwsze, z redaktorem Stefanem Szczepłękiem, miało miejsce 27 listopada 2013 r. w sali Rady Wydziału Humanistycznego UMCS. Uwaga prelegenta, znakomitego znawcy historii futbolu, skoncentrowana była na lubelskich epizodach w trenerskim życiu Kazimierza Górskiego („Między Lwowem a Warszawą. Piłkarskie peregrynacje Kazimierza Górskiego”). Sala pękała w szwach, a zgromadzeni mieli możliwość obejrzenia wielu

zupełnie dziś rzadkich i oryginalnych sportowych pamiątek (m.in. szytej ręcznie futbolówki, ponad 80-letnich butów piłkarskich i koszulki legendy polskiego futbolu, Kazimierza Deyny).

Na stronie internetowej LCDHS oglądać można galerie stworzone na podstawie zbiorów dawnego Muzeum Historii Sportu (m.in. dotyczące kolarstwa, a zdigitalizowane i upublicznione dzięki uprzejmości i otwartości Dyrekcji Muzeum Lubelskiego), kolekcji prywatnych (m.in. zbiorów Andrzeja Kwieka, rodziny Pudło, Cezariusza Chuszcza, Lucjana Piątka), pamiątki w postaci plakatów, wycinków prasowych, trofeów i dyplomów, a także pamiątki związane z wybitnymi lubelskimi sportowcami z różnych dziedzin. Zainteresowani znajdą tam także artykuły poświęcone zespołom i sportowcom oraz bibliografię lubelskiego sportu. Oprócz stałych członków zespołu redakcyjnego, autorami artykułów są często studenci i doktoranci lubelskich uczelni, którym Centrum umożliwia odbycie praktyk. Nie można bowiem zapominać, że projekt ma charakter naukowy. Internetowe repozytorium wiedzy o dziejach lubelskiego sportu ma na celu inspirować akademickich historyków do podejmowania badań nad historią sportu, przedmiotem i dyscypliną nieco w tym środowisku marginalizowaną. Kataliza-

torem pozytywnych w tym względzie przemian będzie z pewnością znajdująca się w druku *Bibliografia historii lubelskiego sportu* autorstwa D. Słapka i E. Zielińskiej.

Dariusz Słapka
Agnieszka Kidzińska

1. D. Słapka, *Nasza misja*, <http://historiasportu.umcs.lublin.pl/o-nas/nasza-misja/> (29.01.2013).

Fot. LCDHS

Spotkanie z red. Stefanem Szczepłękiem

ARCHEOLOGDZY UMCS GÓRĄ, CZYLI RZECZ O KOLEJNYM PROJEKCIE

Rok 2014 rozpoczął się dla Instytutu Archeologii bardzo obiecująco – pozyskaniem znaczącego dofinansowania na badania naukowe, tym razem z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Do kolejnej edycji programu MKiDN „Dziedzictwo kulturowe” w ramach priorytetu „Ochrona zabytków archeologicznych” aplikowało blisko 130 wnioskodawców z różnych ośrodków akademickich i muzealnych Polski, a wnioski Instytutu Archeologii znalazły się wśród najwyższej ocenionych. Jeden z nich, czyli projekt naukowy *Horodysko. Od epoki kamienia do wczesnego średniowiecza*, który ma na celu opracowanie materiałów z badań przeprowadzonych w okresie 2004–2005, będzie realizowany w latach 2014–2015 i zakończy się publikacją wyników.

W celu realizacji zadania stworzono interdyscyplinarny zespół, którym kieruje dr Tomasz Dzieńkowski przy współpracy prof. dr. hab. Andrzeja Kokowskiego oraz dr. Piotra Łuczkiwicza. Zaplanowane działania ukierunkowano na opracowanie materiałów archeologicznych pozyskanych z unikatowego stanowiska w Horodysku (pow. chełmski, woj. lubelskie), które jest kluczowe dla problematyki osadnictwa z terenów Polski, zachodniej Ukrainy, jak i północnych Niemiec. Długotrwałe i wielokulturowe zasiedlenie tego miejsca obserwowane od młodszej epoki kamienia (V tys. p.n.e.) po wczesne średniowiecze (X w.) oraz wyjątkowe zabytki (narzędzia krzemienne, srebrne monety, fibule, ozdoby stroju i ciała) potwierdzają rangę dokonanych tu odkryć i pozwalają uznać tę przestrzeń osadniczą za jedyną w swoim rodzaju.

W projekcie wyszczególniono szereg problemów badawczych, m.in. możliwość odtworzenia warunków środowiskowych na przestrzeni tysiącleci, próbę rekonstrukcji osad wczesnych rolników, kwestię pobytu zagadkowych barbarzyńców, a także osiadłych w VI w. Słowian. Prze-

widziano również opracowanie interesujących badawczo pochówków kultury strzyżowskiej, wykonanie analiz laboratoryjnych ceramiki oraz surowca kamiennego i krzemienno, realizację precyzyjnych datowań węglem radioaktywnym C14 i metodą termoluminescencyjną. Podkreślenia wymagają zaplanowane nowatorskie na skalę Polski badania DNA szczątków ludzkich sprzed 3,5 tys. lat wraz z rekonstrukcją twarzy wybranych osobników – zadanie zostanie wykonane przez zespół z Poznania. We współpracy ze specjalistami z Berlina i Krakowa zostaną zrealizowane fizykochemiczne analizy kolekcji naczyń kultury strzyżowskiej oraz ceramiki z młodszej okresu przedrzymskiego.

Dla rozpoznania tak szerokiej problematyki stworzono zespół złożony z 24 badaczy reprezentujących różne dyscypliny, takie jak: archeologia, antropologia, archeozoologia, geomorfologia i paleogeografia, geologia, petrografia, fizyka, biochemia, genetyka, archeometria. Współpracę zadeklarowały ośrodki

Grób należący do ludności kultury strzyżowskiej

naukowe z Lublina (Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS; Wydział Budownictwa i Architektury Politechniki Lubelskiej), Łodzi (Katedra Antropologii Uniwersytetu Łódzkiego), Gdańska (Wydział Oceanografii i Geografii Uniwersytetu Gdańskiego), Poznania (Uniwersytet Medyczny i Politechnika Poznańska) oraz Berlina (Excellence Cluster Topoi). Z ramienia Instytutu Archeologii UMCS zadania ujęte w projekcie będą prowadzili dr hab. Jerzy Libera, prof. nadzw., dr Barbara Niezabitowska-Wiśniewska, dr Piotr Łuczkiwicz oraz prof. Andrzej Kokowski i dr Tomasz Dzieńkowski. Z rezultatami prac będziemy mogli zapoznać się za dwa lata dzięki naukowemu wydawnictwu, które zbierając wyniki poszczególnych działań, zwieńczy projekt i podsumuje problematykę oraz wytyczy dalsze cele badawcze. W zamierzeniu wykonawców projektu książka ta stanowić będzie również doskonałą promocję archeologii UMCS, samej Uczelni oraz regionu.

Tomasz Dzieńkowski

KAMPANIA SPOŁECZNA „ZAUWAŻ NASZE SŁOWA” NA UMCS

„Ludzie, którzy nie słyszą, mogą wszystko z wyjątkiem słyszenia”. O prawdziwości tych słów Irvinga K. Jordana, pierwszego niesłyszącego rektora Uniwersytetu Gallaudeta mogli przekonać się: władze i pracownicy Wydziału Pedagogiki i Psychologii UMCS, studenci oraz zaproszeni goście – przedstawiciele samorządu lokalnego oraz organizacji pozarządowych. W Auli Instytutu Pedagogiki UMCS 14 stycznia 2014 r. odbyła się konferencja w ramach ogólnopolskiej kampanii edukacyjno-informacyjnej „Zauważ nasze słowa”. O założeniach i przebiegu projektu opowiadali jego inicjatorzy z portalu migam.pl, powitani w imieniu władz Wydziału, przez Prodziekan ds. kształcenia dr. hab. Stanisławę Byrę.

Głównym celem Kampanii jest przybliżenie osobom słyszącym kultury ludzi głuchych – przełamanie bariery lęku przed osobami niesłyszącymi, obalenie funkcjonujących w społeczeństwie mitów na temat języka migowego, a także prezentacja innowacyjnych technologii wspomagających komunikację. Zasięgiem swym, jak powiedziała Karolina Fetrąś, koordynatorka działań, akcja obejmuje całą Polskę. Przez sześć miesięcy prowadzona będzie aktywna kampania, w której weźmie udział 30 specjalistów oraz ok. 2 tys. uczestników. Jak wynika ze statystyk, do tej pory organizatorom udało się dotrzeć do ok. 500 tys. osób.

Sławomir Łuczywek, tłumacz języka migowego, biegły sądowy, a także pierwszy niesłyszący dyrektor w Polsce, zwrócił uwagę uczestników Konferencji na szereg stereotypowych stwierdzeń dotyczących języka migowego, które z upodobaniem funkcjonują w społecznym odbiorze, a nie mają z prawdą za wiele wspólnego. Podkreślił, że język polski dla osoby głuchej jest językiem obcym. Dlatego, wbrew powszechnemu przekonaniu, aby skutecznie się skomunikować, po-

trzeba czegoś więcej niż długopis i kartka. Zapisanie zdania czy pytania nie zmienia faktu, iż są one zupełnie niezrozumiałe dla niesłyszących, ponieważ język migowy ma własną składnię i gramatykę (np. czasowniki stoją zawsze na końcu zdania). Wynika z tego wiele problemów, między innymi to, że dzieci głuche, nie uczone w języku migowym, wynoszą ze szkoły zaledwie 20% przekazywanej wiedzy. O tym, jak ważny jest pozytywny wizerunek społeczny osoby z niepełnosprawnością i co można zrobić, aby go poprawić, opowiadała dr Anna Bieganowska z Zakładu Pedeutologii i Edukacji Zdrowotnej UMCS, a o wspomaganiu osób niesłyszących na rynku pracy mówiła Agnieszka Szymczak z Agencji Pracy Kalich. Na rolę i wagę postawy społecznej odpowiedzialności i efektywności uwzględniania jej zasad w biznesie zwróciła uwagę Karolina Fetrąś.

Kamil Drabek z migam.pl zaprezentował innowacyjny i unikalny projekt systemu rozpoznawania znaków języka migowego, który spotkał się z uznaniem m.in. brytyjskiego miliardera sir Richarda Bransona. Automatyczny tłumacz języka migowego został wymyślony przez Przemysława Kuśmierka z zespołem migam.pl. Jego zadanie będzie polegało na przekładzie znaków języka migowego na język mówiony. System ma nie tylko rozpoznawać migane słowa, ale także uczyć się nowych znaków. Dzięki temu osoba głucha będzie mogła samodzielnie w krótkim czasie załatwić wiele codziennych spraw, co dziś nie jest oczywistością.

Kampania „Zauważ nasze słowa” jest ważnym głosem w dyskusji na temat wielomilionowej grupy osób głuchych. Tym bardziej jest nam miło, że za sprawą UMCS Lublin znalazł się na krótkiej liście pięciu miast, w których można wziąć udział w tak inspirującym spotkaniu.

Dr Anna Bieganowska

Zakład Pedeutologii i Edukacji Zdrowotnej

Józef Wawrzyczek w prze-marszu uczestników I Ogólnopolskiego Młodzieżowego Sejmiku Szkół Karpackich w Polanicy Zdroju do pomnika poległych w II wojnie światowej, 1 maja 1997 r.

RODZINA SZKÓŁ KARPACKICH

*Są bitwy, na które
nie pada pył zapomnienia.
Bierze je na swoje skrzydła legenda
i zanoszą do narodowego
pamiętek kościoła.
Do nich należy właśnie
bitwa o Monte Cassino.*

gen. Władysław Anders

W szkolnictwie III Rzeczypospolitej Polskiej, szczególnie podstawowym i średnim, zaczęto przykładając większą wagę do wychowania młodego pokolenia w duchu patriotyzmu i wartości chrześcijańskich, przywołując przykłady Wielkich Polaków oddanych tym ideałom całym swoim życiem. Bardzo żywa jest pamięć o bohaterach, którzy poświęcili zdrowie dla wiary i Ojczyzny i oddali życie na frontach drugiej wojny światowej.

Już przed powstaniem „Solidarności” dyrekcje i grona nauczycielskie niektórych szkół w Polsce nadały im imiona bohaterów i nazwy jednostek Polskich Sił Zbrojnych na

Zachodzie. Tworzono izby pamięci i przybliżano autentyczne wiadomości o Siłach Zbrojnych, o których tendencyjnie, w niekorzystnym świetle informowały PRL-owskie środki masowego przekazu. W naszym kraju najliczniejsze „rodziny” tworzą szkoły katolickie, im. Jana Pawła II, Armii Krajowej i Batalionów Chłopskich.

Z chwilą odzyskania niepodległości w 1989 r. uczestnicy walk na Zachodzie mogli zrzeszać się w różnych stowarzyszeniach. Jednym z nich jest powstałe w tym samym roku Stowarzyszenie Byłych Żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie „Karpaczczyk”. Skupia ono głównie byłych żołnierzy

3. Dywizji Strzelców Karpackich, która wchodziła w skład 2. Polskiego Korpusu gen. Władysława Andersa, walczącego we Włoszech w latach 1944–1945.

Szkoły polskie, które posiadały już imiona generałów Władysława Andersa i Bronisława Ducha, a także innych bohaterskich żołnierzy spod Monte Cassino oraz 3. Dywizji Strzelców Karpackich, zaczęły nawiązywać kontakty ze Stowarzyszeniem „Karpaczczyk”. Zaowocowało to w 1995 r. m.in. wspólnym wyjazdem do Włoch na uroczystości 50-lecia wyzwolenia Bolonii.

Podczas tej podróży mgr Tadeusz Smejda, dyrektor Zespołu Szkół Mechanicznych im. Bohaterów Monte

Józef Wawrzyczek, kombatan Brygady Karpackiej – gościem honorowym Szkoły Podstawowej im. Bohaterów Monte Cassino w Ostrówku Lubelskim na uroczystej akademii z okazji 20. rocznicy nadania szkole imienia, październik 2006 r.

Cassino we Wrześni i mgr Marek Anioł z tejże szkoły, rozmawiając z przewodniczącym Stowarzyszenia „Karpaczczyk” kol. Tadeuszem M. Czerkawskim, zastanawiali się nad ideą zintegrowania szkół im. Bohaterów Monte Cassino. Pomysł wcieliła w życie mgr Grażyna Wnuk, dyrektor Szkoły Podstawowej im. Żołnierzy Polskich spod Monte Cassino w Grabowie nad Pilicą.

Aby spotkać się, nawiązać kontakty i odbyć rozmowy, wysłano zaproszenia do dziewięciu bratnich szkół: Zespołu Szkół Zawodowych im. Bohaterów Monte Cassino we Wrześni, Zespołu Szkół Samochodowych im. porucznika Adolfa Bocheńskiego w Olsztynie, Szkoły Podstawowej im. Żołnierzy Polskich spod Monte Cassino w Grabowie nad Pilicą, 22 Liceum Ogólnokształcącego im. gen. Bronisława Ducha w Krakowie, Prywatnego Liceum Ogólnokształcącego im. gen. Władysława Andersa w Charzykowach, Zespołu Szkół

Mechanicznych im. gen. Władysława Andersa w Rzeszowie, Szkoły Podstawowej im. Bohaterów Monte Cassino w Jasionówce, Szkoły Podstawowej nr 25 im. Bohaterów Monte Cassino w Poznaniu, 62 Liceum Ogólnokształcącego im. gen. Władysława Andersa w Warszawie.

15 grudnia 1995 r. we Wrześni doszło do spotkania przedstawicieli tych szkół, podczas którego podjęto decyzję o utworzeniu ogólnopolskiego Klubu Szkół Monte Cassino pod patronatem Stowarzyszenia Byłych Żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie „Karpaczczyk” oraz 22. Karpackiej Brygady Piechoty Górskiej w Nysie, która w 1992 r. przejęła tradycję Karpaczczyków.

W czasie obrad opracowano ramowy program współpracy międzyшкоlniej w zakresie popularyzowania wśród młodzieży wiedzy i pielęgnowania pamięci o walkach o wolność, niepodległość i suwerenność Ojczyzny, ze szczególnym uwzględnieniem szlaku bojowego

2. Polskiego Korpusu gen. Władysława Andersa w kampanii włoskiej.

Zebrani uznali, że program ten należy realizować poprzez: organizowanie w szkołach, w ramach Klubu Szkół Monte Cassino, konkursów wiedzy o historii 2. Polskiego Korpusu; gromadzenie pamiątek, organizowanie okolicznościowych wystaw i ekspozycji w izbach pamięci i tradycji; uroczyste obchody dni patronów szkół; wycieczki do miejsc pamięci narodowej; otaczanie opieką lokalnych miejsc pamięci; stałe kontakty z kombatanami z okazji rocznic, uroczystości szkolnych i państwowych; współpracę z niepodległościowymi organizacjami weteranów, a szczególnie ze Stowarzyszeniem Byłych Żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie „Karpaczczyk” i 22. Karpacką Brygadą Piechoty Górskiej w Nysie oraz wszystkimi jednostkami wojskowymi, które są spadkobiercami tradycji 2. Polskiego Korpusu; tworzenie młodzieżowych ▶

kół historycznych w celu poszerzenia indywidualnych zainteresowań i wyzwalania inicjatyw.

Ustalono ponadto, że pracami Klubu Szkół Monte Cassino będzie kierował trzyosobowy zarząd zmieniający się co dwa lata, którego siedzibą będzie szkoła macierzysta przewodniczącego zarządu.

Poprzez nawiązywanie kontaktów Klub rozrósł się do 18 szkół. W roku 1997 wybrano nowy zarząd ze Szkół Podstawowych w Nowej Rudzie, Nysie i Polanicy Zdroju, którego przewodniczącym został mgr Ryszard Kuś. Zarząd ten zatwierdził logo Klubu przedstawiające dwa orły z polskiego cmentarza na Monte Cassino i bukiet czerwonych maków. Formę artystyczną opracował mgr Henryk Szypuła, plastik ze szkoły w Polanicy Zdroju. Zainicjowano też spotkania przedstawicieli delegacji sztandarowych szkół w ramach Sejmiku Młodzieżowego Szkół Karpackich, aby dokonać okresowego podsumowania wyników pracy i wytyczyć zadania na przyszłość.

Pierwszą znaczącą okazją do integracji powiększającego się Klubu Szkół Monte Cassino był Światowy Zjazd „Karpatczyków” w Polanicy Zdroju w dniach 1–3 maja 1997 r., który był połączony z obchodami 55. rocznicy powstania 3. Dywizji Strzelców Karpackich w Ziemi Świętej oraz piątej rocznicy sformowania 22. Karpackiej Brygady Piechoty Górskiej w Nysie. Uroczystości, w których wzięło udział wielu kombatantów z kraju i zagranicy, przebiegały następująco: 1 maja – w Nowej Rudzie; była to jednocześnie druga rocznica nadania Szkole Podstawowej nr 6 imienia płk. Józefa Sokola, legionisty, tobrukczyka i montekasyńczyka; 2 maja – w Polanicy Zdroju; pierwsza rocznica nadania Szkole Podstawowej nr 2 imienia Żołnierzy spod Monte Cassino; 3 maja – w Nysie; spotkanie w jednostce 22. Karpackiej Brygady Piechoty Górskiej, zwiedzanie jej bogatej izby tradycji i odsłonięcie tablicy poświęconej poległym żołnierzom polskich wojsk górskich w latach 1914–1945.

Bezpośredni kontakt z wojskiem i kombatantami, uczestnikami walk na Zachodzie, był dla młodzieży wielkim przeżyciem i żywą lekcją historii. Nie dziwi więc pomysł zorganizowania w szkołach podstawowych i średnich konkursu wiedzy o 2. Polskim Korpusie.

Pierwszy Ogólnopolski Młodzieżowy Sejmik Szkół Karpackich odbył się w dniach 12–14 listopada 1998 r. w Polanicy Zdroju i Nysie. Przybyły delegacje szesnastu szkół ze swoimi pocztami sztandarowymi, których szarfy zdobiły emblematy 3. Dywizji Strzelców Karpackich. Stowarzyszenie „Karpatczycy” reprezentowała delegacja byłych żołnierzy spod znaku świerka, a 22. Karpacką Brygadę Piechoty Górskiej w Nysie jej dowódca. Spotkanie było poświęcone podsumowaniu dotychczasowej współpracy z organizacjami kombatanckimi i wojskiem, kontaktem międzyszkolnym oraz przygotowaniu programu działalności na najbliższe lata. Omówiono wyjazd do Włoch w 1999 r. na uroczystości jubileuszowe z okazji 55. rocznicy bitwy o Monte Cassino; niestety z powodu trudności finansowych uczestniczyły w nim nieliczne reprezentacje szkół.

Oprócz obchodów tej rocznicy, 30 maja 1999 r. odbyła się podniosła uroczystość odsłonięcia pomnika Bohaterów Monte Cassino w Ogrodach Krasińskich w Warszawie, w której uczestniczyły delegacje 22 szkół z pocztami sztandarowymi, a także po raz pierwszy drużyna Niezależnego Związku Harcerstwa Polskiego Krąg Instruktorski „Czerwony Mak” ze Skawiny z harcmistrzem Kazimierzem Dymanusem na czele. Rok ten okazał się pracowity dla Klubu Szkół Monte Cassino. W dniach 1–3 października odbył się, równolegle z XIV Kongresem Międzynarodowej Federacji Żołnierzy Wojsk Górskich, II Ogólnopolski Sejmik Młodzieżowy w Polanicy Zdroju. Jednym z punktów programu Sejmiku, w czasie którego laureaci międzyszkolnych konkursów wystąpili z recytacjami i pieś-

niami poświęconymi walkom i bohaterom 2. Polskiego Korpusu, było spotkanie obradującej młodzieży z delegatami Kongresu. W prywatnych rozmowach wyrażali oni podziw dla patriotycznego wychowania młodzieży w naszych szkołach.

W roku 2002, od 1 do 3 maja w Warszawie, a od 4 do 6 w Nysie i Kłodzku, odbywały się uroczystości z udziałem reprezentacji Klubu Szkół Monte Cassino związane z 60. rocznicą powstania 3. Dywizji Strzelców Karpackich w Ziemi Świętej. Licznie obecni na uroczystościach Karpatczycy z kraju i zagranicy uświetnili nadanie ich imienia gimnazjum w Nysie (po likwidacji szkoły podstawowej).

Wiele szkół, poszukując patronackich stowarzyszeń kombatanckich, zwracało się z prośbą o informacje do Ministerstwa Obrony Narodowej i tam dowiedziało się o istnieniu Stowarzyszenia „Karpatczycy”. Przyczyniło się to m.in. do powiększenia się „rodziny szkół karpackich”. W 2005 r. było ich już 40 i stale przybywały kolejne. Delegacje szkół wybrały nowy Zarząd, którego przewodniczącą została mgr Maria Szczepaniec z Zespołu Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych im. Bohaterów Monte Cassino w Lubieniu. Pozostali dwaj członkowie wywodzili się z 22 Liceum Ogólnokształcącego im. gen. Bronisława Ducha w Krakowie i Harcerskiego Kręgu Instruktorskiego „Czerwony Mak” im. Bohaterów Monte Cassino w Skawinie. Zarząd ten zajął się sądową rejestracją Klubu i opracowaniem statutu. Jego nowa nazwa brzmi teraz (od września 2003 r.): Stowarzyszenie Klubu Przyjaciół Szkół i Organizacji Monte Cassino.

Prężna działalność Zarządu zaowocowała rychłym przygotowaniem III Ogólnopolskiego Sejmiku Młodzieżowego Szkół Karpackich w Lubieniu, który odbył się w dniach 11–13 września 2003 r. Bogaty program uroczystości obejmował m.in.: odsłonięcie pamiątkowego głazu z tablicą 10. Brygady Kawalerii Zmotoryzowanej płk. Stanisława Macz-

ka; odsłonięcie tablicy upamiętniającej uczestników bitwy o Monte Cassino z napisem będącym cytatem z przemówienia gen. Władysława Andersa; wyjazd do Kalwarii Zebrzydowskiej i Wadowic, zwiedzanie miejsc związanych z papieżem Janem Pawłem II; występ zespołu harcerskiego „Czerwony Mak” i zwiedzanie jego izby pamięci w Skawinie; udział we mszy św. w intencji gen. Sikorskiego w Katedrze na Wawelu i złożenie hołdu oraz kwiatów w krypcie św. Leonarda. Trzeba dodać, że frekwencja dopisała.

Na uroczyste obchody okrągłej, 60. rocznicy bitwy o Monte Cassino we Włoszech 18 maja 2004 r. Stowarzyszenie „Karpatczycy” i Zarząd Szkół Karpackich przygotowały kilkudniowy wyjazd i program obejmujący: udział w uroczystościach rocznicowych na Polskim Cmentarzu Wojennym na Monte Cassino; udział w audyencji u Ojca Świętego Jana Pawła II w Watykanie; zwiedzanie miejsc pamięci narodowej na ziemi włoskiej.

Oprócz licznych kombatantów i ich rodzin z kraju i zagranicy, przybyły 32 delegacje szkół z pocztami sztandarowymi i harcerze Kręgu Instruktorskiego „Czerwony Mak” ze Skawiny.

Uroczyste zamknięcie obchodów w Polsce odbyło się 25 maja 2004 r. w Warszawie z udziałem: ministra edukacji narodowej i sportu oraz przedstawiciela Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, wiceprezydenta Warszawy, „Karpatczyków”, 25 delegacji „szkół karpackich” z pocztami sztandarowymi, mieszkańców Warszawy i zaproszonych gości. W Katedrze Polowej Wojska Polskiego w Warszawie odprawiono mszę św. w intencji poległych pod Monte Cassino i na innych polach bitewnych drugiej wojny światowej. Wcześniej, w Centralnej Bibliotece Wojska Polskiego im. Marszałka Józefa Piłsudskiego, odbyła się konferencja naukowa poświęcona bitwie pod Monte Cassino i 2. Korpusowi Wojska Polskiego, której towarzyszyła

okolicznościowa wystawa i wręczenie wyróżnionym nauczycielom „szkół karpackich” odznaczeń państwowych i resortowych. Ostatnim akcentem obchodów było przekazanie ośmiu szkołom pamiątkowych urn z ziemią z grobu gen. Sikorskiego w Newark, spod Monte Cassino i Lenino oraz apel poległych przed pomnikiem Bohaterów Monte Cassino z oddaniem salwy honorowej przez Kompanię Reprezentacyjną Wojska Polskiego.

Na szczególne uznanie w stopniowym budowaniu dużej „rodziny szkół karpackich” zasługują ich nauczyciele, Karpatczycy oraz niierzadko władze samorządowe. Cieszy też to, że zasłużeni nauczyciele, mimo odejścia na emeryturę, w dalszym ciągu utrzymują serdeczne kontakty ze szkołami i weteranami. Charyzma wychowawców i nauczycieli „szkół karpackich” została wysoko oceniona przez władze III RP, skoro nadały one sześć Krzyży Polonia Restituta, około 40 Krzyży Zasługi i ponad 60 Medali za Zasługi dla Obronności Kraju.

Rok 2005 był rokiem dziesiątej rocznicy powstania Klubu Szkół Monte Cassino. Program opracowany na posiedzeniu w Krakowie w listopadzie przewidywał realizację znaczących idei i pomysłów. I chociaż bardzo smuci dzisiaj odchodzenie pokolenia Karpatczyków na „wieczną wartę” oraz słabnące zdrowie jeszcze żyjących, to napawa nadzieją fakt, że dzięki ofiar-nemu zaangażowaniu dyrektorów szkół, nauczycieli, polskiej młodzieży i harcerzy w realizację założeń organizacyjnych i programowych wciąż będzie się powiększała „rodzina szkół karpackich”, nośnik idei i patriotyzmu polskich bohaterów walk o niepodległość na Zachodzie. Nowi członkowie, przyjaciele i sympatycy Stowarzyszenia są mile widziani¹.

Józef Wawrzyczek

1. Bliższych informacji można zasięgnąć bezpośrednio u Prezesa Stowarzyszenia mgr Marii Szczepaniec pod adresem 32-433 Lubień 20.

JÓZEF WAWRZYCZEK

Pięcioletnia działalność Szkoły Karpackiej, czyli Gimnazjum i Liceum 3. Dywizji Strzelców Karpackich, powołanej Rozkazem Nr 122 z dnia 18 września 1943 r., jako Dywizyjny Kurs w zakresie trzech klas gimnazjum ogólnokształcącego, zakończyła swoje funkcjonowanie 12 kwietnia 1948 r. ostatnią sesją egzaminów dojrzałości. Pięknym łącznikiem między Szkołą a UMCS jest jej Absolwent, wieloletni lektor języka angielskiego w Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych, Józef Wawrzyczek.

Autor wspomnień urodził się 10 grudnia 1925 r. w Goczałkowicach. Przed wybuchem drugiej wojny światowej zdążył ukończyć szkołę powszechną i dwie klasy gimnazjum ogólnokształcącego w Pszczynie. Wywieziony na przymusowe roboty do Rzeszy przebywał tam do momentu wyładowania wojsk alianckich we Francji. Przedostał się na stronę aliantów i wstąpił do Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie. Przydzielony do II Korpusu we Włoszech uczestniczył w działaniach wojennych w charakterze radiotelegrafisty. Za swoje czyny został odznaczony Medalem Wojska Polskiego oraz brytyjskimi: Italy Star, War Star i Defence Medal.

Do kraju powrócił w 1947 r. i przez dwa lata pracował w Przedsiębiorstwie Wiertniczo-Górnym w Katowicach. W latach 1949–1952 studiował anglistykę na KUL, uzyskując dyplom filologii angielskiej ze specjalnością pedagogiczną. Pracował w różnych instytucjach, a od 1 października 1967 r. związał się z UMCS i tej Uczelni pozostał wierny do momentu przejścia na emeryturę 30 września 1991 r.

Anna Łosowska

DZIESIĄTA – JUBILEUSZOWA STUDENCKA DEBATA „GOSPODARKA PRZESTRZENNA W TEORII I PRAKTYCE”

13 stycznia 2014 r. na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS odbyła już już dziesiąta – jubileuszowa studencka debata z cyklu „Gospodarka przestrzenna w teorii i praktyce”, zorganizowana przez dr Dagmarę Kociubę z Zakładu Polityki Przestrzennej i Planowania wraz ze studentami II roku gospodarki przestrzennej oraz Studenckim Kołem Naukowym Planistów.

Powitanie gości przez Dziekana WNoZiGP prof. Radosława Dobrowolskiego

Gościem honorowym spotkania, które odbyło się pod hasłem „Przestrzeń dla Ludzi”, był mgr Marcin Skrzypek z Ośrodka Brama Grodzka – „Teatr NN”, współautor „Strategii Rozwoju Lublina na lata 2013–2020”, animator kultury oraz członek Rady Kultury Przestrzeni i Forum Kultury Przestrzeni.

Debate miała szczególny charakter, była bowiem jednocześnie wydarzeniem otwierającym kampanię edukacyjną na rzecz „Miasta dla ludzi” według filozofii Jana Gehla – znanego na całym świecie duńskiego architekta i urbanisty. Wyjątkowego znaczenia spotkaniu nadał sam fakt, iż studencka

debata została objęta honorowym patronatem Jego Ekscelencji Steena Hommela – Ambasadora Królestwa Danii w Polsce.

W związku z tym ważnym dla całego miasta wydarzeniem, na debatę przybyło wielu znamienitych gości z różnych środowisk. Na spotkaniu pojawili się m.in.: Marta Orlikowska z Ambasady Królestwa Danii w Polsce, prof. dr hab. Marian Harasiumiuk, dr hab. inż. Bogusław Szmygin, prof. nadzw. – Proroktor ds. Rozwoju Uczelni Politechniki Lubelskiej, Jan Kamiński – przewodniczący Rady Kultury Przestrzeni oraz członkowie Rady Kultury Przestrzeni, Hubert Mącik – Miejski Konserwator Zabytków,

Marzena Pastuszek – Zastępca Dyrektora Wydziału Gospodarki Komunalnej, Monika Kłos – Zastępca Dyrektora Wydziału Funduszy Europejskich ds. Projektów Nieinwestycyjnych, Michał Przepiórka – lubelski Officer Rowerowy, Marta Kurowska z Rady Dzielnicy Wieniawa, Joanna Zętar z Teatru NN, Łukasz Sobótko z Radia Centrum oraz pracownicy i studenci lubelskich szkół wyższych, rzeźbiarze, projektanci, przedstawiciele stowarzyszeń i inni animatorzy życia kulturalnego z Lublina i Nałęczowa.

Celem spotkania było przybliżenie uczestnikom postaci oraz dorobku Jana Gehla. Zapoznano się z głównymi założeniami w planowaniu miast, które Gehl kreuje oraz realizuje w ramach wielu projektów rewitalizacyjnych dla miast na całym świecie. W myśl swoich idei, ten wybitny architekt i urbanista zachęca do tego, aby tworzyć miasta na „ludzką skalę”, czyli takie, które dostosowane są swoimi parametrami użytkowymi i gabarytowymi do naturalnych zdolności percepcji przestrzeni przez człowieka. Sugestia Gehla dla zdrowej polityki miejskiej jest dość prosta: „zróbmy wszystko, co możemy, by zachęcić ludzi do chodzenia pieszo i jeżdżenia na rowerze. To rozwiążenie najprostsze i najbardziej wydajne”. Architektowi przyświeca bowiem idea kreowania miast dla ludzi, nie zaś

Mgr Marcin Skrzypek

Inicjatorka i organizatorka debaty dr Dagmara Kociuba oraz moderator Ewelina Habza i gość specjalny mgr Marcin Skrzypek

dla samochodów. Uważa on, że bardzo rozległe przestrzenie zajmowane przez trakty komunikacyjne oraz zaparkowane samochody powinny być przeznaczone na przyjazne ludziom przestrzenie publiczne, zachęcające do spotkań i zacieśniania więzi międzyludzkich. Jan Gehl apeluje o spoglądanie na architekturę miejską z punktu widzenia człowieka nie zaś z punktu widzenia obserwatora znajdującego się w przestrzeni ponad miastem.

W dyskusji na temat Lublina nie zabrakło zarówno dobrych przykładów, jak i sugestii dotyczących potencjalnych działań na rzecz zmiany sposobu powszechnego postrzegania przestrzeni przez mieszkańców i władze miasta oraz gospodarowania przestrzenią i w przestrzeni. W czasie wystąpienia i dyskusji wielokrotnie podkreślono, że promowanie filozofii tego znakomitego architekta w Lublinie jest szczególnie istotne, gdyż jego idee są bardzo bliskie lubelskim wartościom kultury przestrzeni oraz wpisują się doskonale w główne cele i założenia Strategii Rozwoju Lublina 2020. Rozpowszechnianie dorobku Gehla wśród mieszkańców Lublina, w tym też studentów, z pewnością umocni pozytywne postawy wobec przestrzeni, co w przyszłości może zaowocować tworzeniem lepszych warunków życia w mieście.

Jubileuszowa studencka debata, pełna niezwykle cennych głosów i komentarzy, z sukcesem zainaugurowała cykl wydarzeń odbywających się w 2014 r. w Lublinie pod hasłem „Rok Jana Gehla”.

Debate organizowana jest pod patronatem: Rektora UMCS prof. Stanisława Michałowskiego, oraz Dziekana Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS prof. Radosława Dobrowolskiego. Patronem medialnym jest Akademickie Radio Centrum.

Organizatorzy

Marta Orlikowska z Ambasady Królestwa Danii oraz Michał Przepiórka – lubelski Officer Rowerowy

Dyskusja uczestników debaty

IV EDYCJA DEBAT POLITOLOGICZNYCH DLA UCZNIÓW

10 stycznia 2014 r. na Wydziale Politologii UMCS wyłoniono najlepszą szkołę uczestniczącą w IV edycji Debat politologicznych. Zwycięską szkołą zostało I Liceum Ogólnokształcące im. W. Broniewskiego w Świdniku. Szkołę reprezentowała drużyna w składzie: Marcin Ołdakowski, Mateusz Pruszkiewicz i Wojciech Staracha, a nauczycielem przygotowującym była mgr Elżbieta Derek.

Pomysł organizacji konkursu dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych wzorowanych na debatach oksfordzkich powstał w gronie pracowników Wydziału Politologii w 2010 r. Wykonawcami idei byli, od samego początku: dr Wojciech Ziętara oraz dr Tomasz Bichta – pełnomocnik dziekana Wydziału Politologii ds. współpracy ze szkołami. Jak wspomina T. Bichta, pierwszej edycji towarzyszyła niepewność: „Wydział Politologii współpracuje z przeszło 30 szkołami gimnazjalnymi i po-

nadgimnazjalnymi z województwa lubelskiego. W 2010 r. przedstawiliśmy ideę organizacji konkursu debat politologicznych, które mają na celu krzewienie kultury dyskusji, kształtowania umiejętności wypowiedzi w określonym czasie oraz podnoszenie poziomu wiedzy wśród młodzieży. Zdawaliśmy sobie sprawę, że takiej formule będzie towarzyszyła rywalizacja, a więc duże napięcie, stres i emocje. Uczniowie otrzymują wcześniej wszystkie tematy, ale nie wiedzą, jakiej opinii i poglądów będą bronić, ponieważ jest to uzależnione od losowania w dniu konkursu. Dlatego taka debata daje możliwość pełniejszego poznania i zrozumienia stanowisk obu stron. Czasami może dochodzić do sytuacji, w których uczniowie nieutożsamiający się z danym stanowiskiem muszą go bronić. To mogło prowa-

dzić do pewnej niechęci wobec prezentowanego pomysłu. Jednak odpowiedni dobór tematów pozwolił przekonać nauczycieli i uczniów do włączenia się do konkursu i za nami już cztery edycje”. Do grona stałych współorganizatorów z ramienia Wydziału należą: dr Kamil Fil, dr Liliana Węgrzyn-Odzioba oraz dr Marta Michalczyk-Wliziło.

Fot. Liliana Węgrzyn-Odzioba

Powitanie uczestników przez Dziekana Wydziału Politologii prof. Grzegorza Janusza

Fot. Liliana Węgrzyn-Odzioba

Zwycięska drużyna I LO ze Świdnika z opiekunem

W IV edycji uczestniczyła rekordowa liczba sześciu szkół (dotychczas zgłaszały się po cztery reprezentacje). Oprócz wyżej wymienionej zwycięskiej szkoły w IV Debatie uczestniczyli uczniowie z: Gimnazjum im. A. Mickiewicza w Woli Sernickiej, IV Liceum Ogólnokształcące im. J. Młodowskiej w Chełmie, IV Liceum Ogólnokształcące

akcesja Polski do Unii Europejskiej może zostać oceniona pozytywnie? Czy „rządy silnej ręki” to dobry pomysł na przywództwo w Polsce?

Ponad czterogodzinne spotkanie było okazją do prezentacji umiejętności erystycznych i retorskich oraz wiedzy na wyżej wymienione tematy. Debata spotkała się z przychylnym przyjęciem nauczycieli, uczestników oraz obserwatorów. Debatę podsumowali zwycięscy uczniowie i ich nauczyciel: „W przygotowaniu do konkursu uczniowie bardzo wnikliwie analizowali każdy temat. Należało przygotować mowy wprowadzające, konkretne argumenty na tak i nie, dane statystyczne potwierdzające stanowisko do obrony, pytania dla przeciwników i mowy końcowe. Debaty oksfordzkie mają uczyć kultury dyskusji, sztuki argumentowania, erystyki, prowadzenia sporów politycznych, zwyciężania na argumenty, umiejętności poprawnego wypowiedzenia, kultury słowa. Oczywiście każda część debaty miała ściśle określone ramy czasowe, co było dodatkową trudnością”.

V edycja debat politologicznych odbędzie się tradycyjnie w styczniu, już w 2015 r.

**Tomasz Bichta
Wojciech Ziętara**

1. http://www.ilo.swidnik.pl/oksfordzkie_debaty.politologiczne.i.miejsce.dla.ekipy.z.i.liceum-2421.html (28.01.2014).

PODSUMOWANIE IV EDYCJI W LATACH 2011–2014

1. I Liceum Ogólnokształcące im. W. Broniewskiego w Świdniku – 8 pkt. (zwycięzca II oraz IV edycji)
2. IV Liceum Ogólnokształcące im. S. Sempołowskiej w Lublinie – 6 pkt. (zwycięzca III edycji)
3. V Liceum Ogólnokształcące im. M. Skłodowskiej-Curie w Lublinie – 5 pkt. (zwycięzca I edycji)
4. IV Liceum Ogólnokształcące im. J. Młodowskiej w Chełmie – 4 pkt.
5. Zespół Szkół Ekonomicznych im. A. i J. Vetterów w Lublinie – 3 pkt.
6. VII Gimnazjum im. J. Kochanowskiego w Lublinie – 1 pkt.

Za zwycięstwo w edycji: 3 punkty, za drugie miejsce: 2 punkty, za trzecie miejsce: 1 punkt.

Fot. Liliana Węgrzyn-Odzioba

Pojedynek ćwierćfinałowy

Fot. Archiwum Autora

WIZYTA STUDENTÓW W MPK

10 stycznia 2014 r. studenci kierunku logistyka na Wydziale Ekonomicznym UMCS uczestniczyli w wizycie studyjnej w Miejskim Przedsiębiorstwie Komunikacyjnym w Lublinie, która została zrealizowana dzięki porozumieniu o współpracy pomiędzy Uniwersytetem a MPK, które zostało zawarte 18 listopada 2013 r.

Studenci rozpoczęli wizytę od zwiedzania zajezdni. Następnie spotkali się z przedstawicielami kadry zarządzającej oraz wysłuchali prelekcji przygotowanych przez pracowników MPK. Zapoznali się ze szczegółami działania przedsiębiorstwa. Mieli możliwość obserwowania funkcjonowania komunikacji miejskiej w czasie rzeczywistym. Widzieli, jak dane z autobusów i trolejbusów gromadzone są na bieżąco oraz porównywane z planem jazdy, co pozwala na aktualne śledzenie ruchu pojazdów oraz graficzną prezentację wyników – także na wielkim ekranie.

Studenci zwiedzili także halę napraw i serwisowania taboru MPK oraz poznali zasady konserwacji i przygotowania pojazdów do jazdy. Pracownicy MPK bardzo ciekawie opowiadali o działalności przedsiębiorstwa oraz chętnie i szczegółowo odpowiadali na pytania studentów, które dotyczyły głównie organizacji transportu w Lublinie, przejeżdżności, porównywania transportu zbiorowego z użytkowaniem samochodów oraz wpływu na środowisko naturalne.

Wizyta była doskonałą okazją do pogłębienia wiedzy o funkcjonowaniu komunikacji miejskiej w naszym mieście oraz skonfrontowania dotychczasowej jej obrazu od strony pasażera. Studenci logistyki otrzymali nową porcję wiedzy od praktyków oraz okolicznościowe dyplomy i gadżety MPK.

Jarosław Banaś

Ulotki
w języku
ukraińskim

Broszura
w języku
angielskim

ZAGRANICZNE WYJAZDY REKRUTACYJNE

W ramach udziału w programach *Study in Poland* i *Study in Lublin* oraz realizacji polityki rekrutacyjno-informacyjnej UMCS, w dniach 14–16 listopada 2013 r. przedstawiciele Uczelni wzięli udział w Targach Edukacyjnych *Education Abroad* w Kijowie. Są to największe targi edukacyjne w Ukrainie, organizowane dwa razy do roku przez Ministerstwo Edukacji i Nauki, Młodzieży i Sportu Ukrainy wspólnie z Akademią Narodową Nauk Pedagogicznych oraz Towarzystwem „Znannia” w słynnym już dziś Centrum Współpracy Biznesowej i Kulturowej „Ukrainskyj dim”. Targi cieszą się sporym zainteresowaniem zarówno wśród maturzystów ukraińskich (organizatorzy szacują, że w ciągu trzech dni odwiedziło je ok. 10 tys. osób), jak i wśród wystawców. Co roku w Targach uczestniczy ponad 50 uczelni zagranicznych z Austrii, Czech, Cypru, Estonii, Finlandii, Francji, Grecji, Holandii, Izraela, Kanady, Litwy, Łotwy, Malty, Niemiec, Polski, Rosji, Szwajcarii, Turcji, Wielkiej Brytanii, Zjednoczonych Emiratów Arabskich, a także przedstawiciele z ponad 20 organizacji i instytucji edukacyj-

nych, m.in. z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego Polski, Niemieckiego Centrum Kulturowego Goethe Instytut, Izraelskiego Centrum Kulturowego przy Ambasadzie Izraela w Kijowie, Niemieckiej Centrali Wymiany Akademickiej DAAD, Campus France, Ukraińsko-Polskiego Centrum Wymiany Akademickiej i innych.

Stoisko UMCS cieszyło się dużym zainteresowaniem tegorocznych maturzystów. Wiele osób przyszło na Targi, poszukując informacji na temat oferty edukacyjnej naszej Uczelni.

Specjalnie na Targi zostały przygotowane przez Biuro Promocji i Biuro Rekrutacji nowe ulotki w języku ukraińskim, z aktualną ofertą dydaktyczną UMCS, informacjami nt. nowych kierunków studiów, procesu rekrutacji, Uniwersytetu, życia studenckiego i możliwości rozwoju.

Pod koniec listopada 2013 r. został zrealizowany także wyjazd rekrutacyjny do Lwowa. Przeprowadzono wówczas spotkanie rekrutacyjne w szkołach i podpisano umowy patronackie z lwowskimi szkołami. Maturzyści z Ukrainy wykazują spore zainteresowanie studiami w Polsce, szczególnie kierunkami ekonomicznymi, stosunkami mię-

dzynarodowymi, neofilologiami. W związku z dużym zainteresowaniem studiami na UMCS wśród maturzystów zagranicznych zostały przygotowane również nowe ulotki wydzielowe.

W dniach 27–29 stycznia 2014 r. odbył się kolejny wyjazd rekrutacyjny, w ramach którego odwiedziliśmy Lwów i Tarnopol. Zorganizowano spotkania w siedmiu szkołach Tarnopola, w tym w Szkole Polskiej, a także przeprowadzono rozmowy z firmami rekrutacyjnymi, zainteresowanymi współpracą z UMCS.

5 lutego 2014 r. gościliśmy grupę maturzystów z Ukrainy, zain-

teresowanych podjęciem studiów na UMCS, którym zaprezentowano ofertę edukacyjną, kulturalną i sportową UMCS. Uczniowie zapoznali się również z infrastrukturą UMCS – budynkami dydaktycznymi, ACK „Chatka Żaka”, obiektami sportowymi.

W dniach 11–16 lutego 2014 r. przedstawiciele UMCS byli w Tbilisi, Gruzja, gdzie wzięli udział w Targach Edukacyjnych „Overseas Studies and Students’ Services”, odbyli spotkania na uczelniach: Państwowym Uniwersytecie w Tbilisi im. I. Dżawachiszwili (www.tsu.edu.ge); University of Georgia (www.ug.edu.ge); Uniwersytecie św. Andrzeja (www.sangu.edu.ge), w celu nawiązania współpracy z gruzińskim środowiskiem akademickim i naukowym. Odwiedzili także Centrum Edukacji Międzynarodowej (www.cie.ge), gdzie uzyskali informacje nt. sytuacji szkolnictwa wyższego w Gruzji.

W celu jak najlepszego zaprezentowania oferty dydaktycznej UMCS, zostały opracowane i wydrukowane nowe ulotki angielskojęzyczne oraz inne materiały promocyjne, zawierające podstawowe informacje o UMCS, ofercie dydaktycznej oraz procesie rekrutacji.

Natalia Derewińska-Sobiecka

ROBERT STĘPIEŃ – STYPENDYSTA FUNDACJI KERSTENÓW

Mgr Robert Stępień, doktorant prof. dr. hab. Krzysztofa Skupieńskiego otrzymał stypendium doktoranckie im. Adama Kerstena na rok akademicki 2013/2014, przyznane przez Fundację Kerstenów.

Fundacja Kerstenów została założona w 2011 r., aby uczcić i upamiętnić życie oraz dokonania Krystyny i Adama Kerstenów. Jej celem jest krzewienie wartości humanistycznych i demokratycznych, propagowanie postaw otwartości, rzetelności, szacunku dla innych, poszanowania prawdy oraz wspieranie badań i inicjatyw służących pogłębianiu i upowszechnianiu wiedzy humanistycznej, a także działalności naukowej, edukacyjnej i oświatowo-kulturalnej na rzecz ogółu społeczności, popularyzującej ideały kulturowe przez Krystynę i Adama Kerstenów. Stypendium im. Adama Kerstena przeznaczone jest dla uczestników Studium Doktoranckiego w Instytucie Historii UMCS.

Robert Stępień (ur. 1986) jest absolwentem Instytutu Historii UMCS oraz Wydziału Politologii UMCS na kierunku stosunki międzynarodowe. Na Wydziale Pedagogiki i Psychologii UMCS zrealizował program specjalności psychologia komunikacji społecznej. Jego zainteresowania badawcze koncentrują się wokół dwóch zagadnień: historii klasztoru benedyktynów w Sieciechowie oraz systemów informacyjnych stosowanych we współczesnych archiwach. W Instytucie Historii UMCS przygotowuje pod kierunkiem prof. dr. hab. Krzysztofa Skupieńskiego rozprawę doktorską poświęconą tematyce systemów informacyjnych stosowanych w archiwach brytyjskich.

Jak wyjaśnia stypendysta: „Tematyka przygotowywanej przeze mnie rozprawy doktorskiej dotyczy systemów informacyjnych stosowanych w archiwach brytyjskich. Informatyzacja instytucji archiwalnych zmierza obecnie w kierunku projektowania wielomodułowych systemów, realizujących zadania w zakresie gromadzenia, opracowywania, zabezpieczania i udostępniania zasobów archiwalnych. W Polsce od 2007 r. trwa budowa Zintegrowanego Systemu Informacji Archiwalnej (ZOSIA), który ma dostarczać informacji na temat narodowego zasobu archiwalnego. Archiwa brytyjskie zaczęły wprowadzać podobne systemy u schyłku minionego wieku i obecnie mają szeroką wiedzę na temat ich zastosowania w działalności archiwalnej. Moje badania służą dokonaniu oceny, czy brytyjskie doświadczenia i rozwiązania można wykorzystać w pracy polskich archiwów”¹.

Serdecznie gratulujemy mgr. R. Stępnio i życzymy owocnej pracy naukowej.

Marek Konstankiewicz

1. Konkurs o stypendium im. Adama Kerstena, <http://kerstens.org/fundacja/stypendia/IHUMCS/stypendysci/13%20Stepien.shtml> (31.01.2014).

For. Aleksandra Cisek

ROZPORZĄDZENIE I DYREKTYWA JAKO ŹRÓDŁO PRAWA UNIJNEGO

15 stycznia 2014 r. na Wydziale Prawa i Administracji UMCS odbyła się Konferencja Naukowa „Rozporządzenie i dyrektywa jako źródła prawa Unii Europejskiej i prawa państw członkowskich”, zorganizowana przez Sekcję Historii i Teorii Państwa i Prawa Studenckiego Koła Naukowego Prawników. Autorami referatów byli studenci I roku prawa, a ich wystąpienia w ramach trzech paneli dyskusyjnych dotyczyły tematów: 1. Charakterystyka rozporządzeń i dyrektyw oraz ich wpływ na prawo krajowe; 2. Mechanizm implementacji dyrektyw; 3. Konkretnie przypadki implementacji dyrektyw w krajowym porządku prawnym. Celem konferencji było zainteresowanie studentów I roku problematyką prawa Unii Europejskiej, z którą będą zapoznawać się na kolejnych latach studiów.

Konferencja odbyła się pod patronatem Dziekana prof. Anny Przyborowskiej-Klimczak. Patronem merytorycznym wydarzenia był prof. Andrzej Korybski. Konferencja została zorganizowana przez nowych członków Sekcji Historii i Teorii Państwa i Prawa z I roku studiów, ale cieszyła się bardzo dużą popularnością również wśród studentów starszych roczników.

Organizatorzy składają serdeczne podziękowania na ręce prof. Andrzeja Korybskiego i mgr Marzeny Myślińskiej z Katedry Teorii i Filozofii Prawa za udzieloną im merytoryczną pomoc w przygotowaniu tej konferencji.

Patrycja Chajduk
*Przewodnicząca Sekcji Historii i Teorii
Państwa i Prawa SKNP UMCS*

For. Aleksandra Cisek

SPORT TELEGRAM

Opracowała Anna Skóra

Bezpłatny kurs tańca

Od 1 marca 2014 r. rozpoczną się bezpłatne zajęcia z tańca towarzyskiego dla pracowników i studentów naszej Uczelni. AZS UMCS Lublin zaprasza wszystkich chętnych na cotygodniowe weekendowe spotkania w rytm muzyki w godzinach popołudniowych. Kurs będzie się odbywał w obiektach Centrum Kultury Fizycznej UMCS (dawniej AOS, ul. Langiewicza 22) w sali nr 3.

Organizatorzy oraz Szkoła Tańca Zamek – Aneta i Łukasz Pawlak zadbają o miłą i relaksującą atmosferę. Elastyczny i różnorodny charakter zajęć ma zachęcić jak największą liczbę uczestników do udziału w kursie. Tańce będą prezentowane w blokach, dzięki czemu będzie można dołączyć do zajęć w dowolnym momencie. Oprócz klasycznych tańców takich jak walc, cha cha, tango, proponujemy m.in. blok tańców karaibskich – zumbę, bachatę, merengue, a dla miłośników szybszych rytmów rock'n'rolla i salse.

Zgłoszenia prosimy nadsyłać na adres: biuro@azs.umcs.pl.

Pełny program zajęć – na profilu na facebooku KU AZS UMCS Lublin.

Podsumowanie występu w AMP 2014 w szachach

W AMP 2014 w Katowicach wystąpiło 2440 zawodniczek i zawodników z 32 uczelni z całego kraju. W klasyfikacji generalnej drużynowo zwyciężył Uniwersytet Warszawski przed gospodarzami Uniwersytetem Ekonomicznym w Katowicach i Politechniką Poznańską. Szachiści AZS UMCS Lublin zostali sklasyfikowani na 17. miejscu w klasyfikacji generalnej oraz na 8. w klasyfikacji uniwersytetów. W klasyfikacji indywidualnej kobiet najwyższe 41. miejsce zdobyła Eliza Wawer, natomiast w rywalizacji mężczyzn 43. – Artur Suliborski. Pozostali zawodnicy wywalczyli miejsca: 48. – Aneta Wróbel, 44. – Dominik Sobaniec, 48. – Maciej Koziej, 116. – Tomasz Bucior (UMCS), 124. – Wojciech Banachiewicz (UMCS), 127. – Jan Nowosad (UMCS). Są to wynik zdecydowanie lepsze w porównaniu do występu zeszłorocznego, czyli roku, w którym zdobyliśmy trzecie miejsce klasyfikacji generalnej AMP wśród uniwersytetów. Oby tak dalej.

Historyczny awans koszykarek

Wyteżona praca całego zespołu szkoleniowego, a przede wszystkim zawodniczek AZS UMCS Lublin, prowadzonych przez trenera Sławomira Deptę, zaowocowała zakończeniem rundy zasadniczej na drugim miejscu w tabeli w grupie A I ligi kobiet. Zdobyta pozycja premiuje Lublinianki do walki o awans do ekstraklasy w mistrzowskiej grupie C. Na tym etapie rozgrywek bierze się pod uwagę już rozegrane spotkania z rundy zasadniczej z zespołami gr. A, które również awansowały do gr. C (tj. MKK Siedlce, Uniwersytet Warszawski i SMS PZKosz Łomianki). Przed zawodniczkami AZS UMCS Lub-

lin pozostały do rozegrania dwumecze z zespołami z gr. B – Śląza Wrocław, Poznań City Center, Dekorex Pabianice i Ostrovia Ostrów Wielkopolski. Po zakończeniu wszystkich spotkań do fazy play-off awansują cztery najlepsze zespoły. Na starcie kolejnej rundy rozgrywek koszykarki AZS UMCS Lublin zajmują czwarte z ośmiu miejsc z dorobkiem 9 pkt. Nie bez znaczenia było umocnienie zespołu transferem doświadczonej skrzydłowej Barbary Głockiej, która grała już na parkietach ekstraklasy. Pozostaje nam życzyć zawodniczkom silnej woli i nieustępliwości w walce o awans do Basket Ligi Kobiet.

CHEŁMSKIE AKTA SEJMIKOWE

W zainaugurowanej przed kilku laty przez lubelskie Archiwum Państwowe serii „Fontes Lublinenses” ukazał się właśnie kolejny tom, zawierający akta sejmiku ziemi chełmskiej z lat 1572–1668. Publikacja ukazała się nakładem Wydawnictwa UMCS, a zawarte w tomie teksty zebrał i opracował prof. dr hab. Henryk Gmiterek, dr Wiesław Bondyra i dr Jerzy Ternes z Instytutu Historii UMCS. Ta monumentalna, licząca 740 stron książka, stanowi pod wieloma względami wydawnictwo unikalne. Wiąże się to z rolą, jakie sejmiki ziemskie odgrywały w przedrozbiorowej Rzeczypospolitej. Były to zasadnicze organy samorządu szlacheckiego, ale ich uchwały odnosiły się do wszystkich sfer życia publicznego oraz wszystkich grup społecznych. Na forum sejmikowym określano też było stanowisko szlachty danej ziemi wobec zasadniczych potrzeb wewnętrznych kraju, a także spraw związanych z polityką zagraniczną. Na sejmikach wybierano posłów jadących na sejm walny, przygotowywano dla nich instrukcje, wybierano kandydatów na urzędy ziemskie oraz – od 1578 r. – deputatów do Trybunału Koronnego.

Wszystkie te kwestie znajdują odzwierciedlenie także w omawianym tomie. Zebrane w nim zostały uchwały, instrukcje poselskie, korespondencja sejmikowa i inne materiały

odnoszące się do sejmiku ziemi chełmskiej. Ziemia ta w dobie przedrozbiorowej stanowiła jedną z pięciu, za to najbardziej autonomiczną jednostkę terytorialną w ramach dawnego województwa ruskiego, którego stolicą był Lwów. W dzisiejszym rozumieniu Lubelszczyzny jako regionu historycznego jej sejmik był jednym z dwu – obok lubelskiego – sejmików funkcjonujących na tym terenie. Z tego względu publikacja chełmskich akt sejmikowych dostarcza ogromnej ilości materiału źródłowego do dziejów tak rozumianej Lubelszczyzny, stanowiąc nie tylko dla badaczy, ale dla wszystkich miłośników przeszłości ojczyzny inspirację do wglębnia się w to wszystko, czym żyli nasi przodkowie, jak odnosili się do zasadniczych spraw i dylematów wielonarodowościowej, rozległej Rzeczypospolitej Obojga Narodów.

W książce znalazły się informacje o 212 zgromadzeniach szlachty chełmskiej, poczynając od bezkrólewia po śmierci ostatniego Jagiellona, na sejmikach bezkrólewia po abdykacji Jana Kazimierza kończąc. Najwięcej z nich odnosi się do sejmików związanych z sejmem (przedsejmowe,

relacyjne), nie brak wszakże materiałów związanych z sejmikami deputackimi, elekcyjnymi, z czasów bezkrólewia, zjazdów rokoszowych, okazowań i popisów pospolitego ruszenia. Ten bogaty materiał, zgromadzony przez wydawców w rezultacie kwerend w archiwum lubelskim, ale także w innych zasobach archiwalnych krajowych i zagranicznych (Lwów, Kijów, Mińsk, Moskwa), został wzorowo opracowany pod względem edytorskim, opatrzonego w niezbędne komentarze. Tom zawiera także indeks osób oraz wykaz nazw geograficznych, co znakomicie ułatwia korzystanie ze zgromadzonego materiału.

Warto dodać, że książka ukazała się w roku jubileuszu 70-lecia Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, a do jej opublikowania walczyły się finansowo Spółka Akcyjna Lubelski Węgiel „Bogdanka”, wpisując się tym samym w najlepsze tradycje mecenatu naukowego i kulturalnego i dając dowód troski największego przedsiębiorstwa produkcyjnego Lubelszczyzny o zachowanie dziedzictwa kulturowego i cywilizacyjnego regionu.

Henryk Gmiterek

LUBELSKI WĘGIEL „BOGDANKA”
SPÓŁKA AKCYJNA

„BUŁGARSKO-POLSKI SŁOWNIK LEKSYKI POTOCZNEJ”, T. II

Pod koniec 2013 r. ukazał się długo oczekiwany II tom Bułgarsko-polskiego słownika leksyki potocznej. K-O autorstwa pracowników Zakładu Językoznawstwa Słowiańskiego Instytutu Filologii Słowiańskiej UMCS Petara Sotirova, Marioli Mostowskiej i Agaty Mokrzyckiej. Słownik zawiera popularną leksykę używaną we współczesnym języku bułgarskim wraz z polskimi odpowiedni-

kami (zarówno literackimi, jak i potocznymi). Tom obejmuje 1700 artykułów hasłowych zawierających około 2100 połączeń wyrazowych o różnym stopniu łączliwości. Słownik może znaleźć wykorzystanie w pracy tłumaczy, lektorów języka bułgarskiego oraz lingwistów bułgarystów. Praca wnosi istotny wkład w leksykografię bułgarsko-polską. Poza rozpowszechnioną leksyką przedstawia także jednostki, które do tej pory nie doczekały się opisu w istniejących źródłach leksykograficznych, a także wyrazy nowe.

Ewa Białek

NOWOŚCI WYDAWNICZE WYDAWNICTWA UMCS

Oprac. Aneta Okuń

Pisma zebrane – Utwory dla dzieci

Józef Czechowicz

Tom siódmy *Pism zebranych* wypełniają oryginalne wiersze dla dzieci Czechowicza, drukowane i niedrukowane, a także utwory dramatyczne, utwory prozą oraz utwory prawdopodobnego i domniemanego autorstwa.

Studia Iuridica Lublinensia, t. XIX

Tom studiów pomyślany został jako jubileuszowy – na 70-lecie urodzin, a stał się tomem poświęconym pamięci wybitnego historyka prawa, cenionego nauczyciela akademickiego, kolegi oraz współpracownika, człowieka wielkiej szlachetności i życzliwości. Publikacja jest dowodem należnego mu uznania za wszystkie dokonania w Jego prawie 50-letniej działalności akademickiej.

Pisma zebrane – Varia

Józef Czechowicz

Niniejszy tom *Pism zebranych* Józefa Czechowicza obejmuje utwory bardzo różnorodne, często mają one charakter pozaliteracki i są świadectwem pracy poety jako dziennikarza, redaktora, nauczyciela. W dołączonych aneksach opublikowano teksty niepewnego autorstwa oraz listę tekstów dziennikarskich Józefa Czechowicza, które nie zostały zamieszczone w tomie. Większość tekstów jest publikowana po raz pierwszy od czasu ich pierwszego wydania.

Komunikacja bibliologiczna wobec World Wide Web

Sebastian Dawid Kotuła

W książce podjęto próbę odpowiedzi na pytanie, jak zmienia

się model i przedmiot (książka) komunikacji bibliologicznej, gdy jest realizowany w środowisku WWW z pełnym wykorzystaniem możliwości sieci i hipertekstu. Autorowi udało się wykazać ciągłość i związki obecnej w bibliologii koncepcji komunikacji, zogniskowanej wokół książki, z rozwiązaniami będącymi konsekwencją zaistnienia nowego środowiska (hipertekstowego i multimedialnego WWW) i formy komunikacji (sieciowej).

Prasa Narodowej Demokracji. Prasa lokalna, regionalna, środowiskowa, t. 4

Tom ukazuje bogactwo tytułów prasowych wydawanych przez Narodową Demokrację. Zakres temporalny opracowania jest szeroki, obejmuje okres od schyłku XIX stulecia do początku XXI w., czyli od początku kształtowania systemu prasowego ND do czasów współczesnych, co pozwoliło na przedstawienie jego rozwoju i ewolucji. Zawartość zamieszczonych artykułów odnosi się do szeroko rozumianej kultury komunikacji w polityce na gruncie wymiernych materiałów historycznych i współczesnych.

Język – Człowiek – Społeczeństwo

Na niniejszy, jubileuszowy tom składają się prace dedykowane prof. Stanisławowi Grabiasowi przez uczniów i przyjaciół z okazji jego 70. urodzin. Tytuł tomu *Język – Człowiek – Społeczeństwo* obejmuje triadę pojęć, wokół których skupiły się naukowe zainteresowania Jubilata.

Europejskie inspiracje myśli politycznej w Polsce od XIX do XXI wieku

Publikacja ujmuje problematykę myśli politycznej w kontekście europejskim, poczynając od okresu tworzenia się państw narodowych w Europie, skończywszy na dorobku myślicieli współczesnych, tworzących na przełomie XX i XXI w. Celem opracowania jest wskazanie, że polska myśl polityczna korzystała z intelektualnej tradycji Europy, rekonstruowała, kontynuowała, interpretowała ideową twórczość Zachodu i Wschodu, dawała dowód więzi z europejską kulturą i historią, z dorobkiem umysłowym i artystycznym, zwracała uwagę na wspólnotę dziejów kontynentu oraz społeczności na nim mieszkających.

70 lat współczesnej polszczyzny. Zjawiska – procesy – tendencje

Publikacja stanowi kompendium wiedzy o współczesnej polszczyźnie, pokazuje jej ewolucję, ale także związki z kulturą narodową i światową, osadzone w zmieniających się systemach wartości. Współczesność jest tu pojmowana w odniesieniu do najnowszych dziejów polszczyzny, których początek wyznacza przełomowe w historii Polski wydarzenie, jakim był wybuch II wojny światowej. Tom, przygotowany przez przyjaciół, współpracowników oraz uczniów, jest poświęcony prof. Janowi Mazurowi w 70. rocznicę jego urodzin.

Zobacz, poznaj i pomóż jej chronić. Polskie rośliny chronione, rzadkie i zagrożone – ścieżka edukacyjna w Ogrodzie Botanicznym UMCS

Ścieżka edukacyjna została przygotowana z myślą o tych, dla których ważna jest przyroda i którzy aktywnie spędzając czas, chcą poznawać otaczający świat, chcą wiedzieć wię-

cej, by być świadomymi „użytkownikami” środowiska i przyjaciółmi przyrody. Ścieżkę tworzy 40 przystanków – gatunków roślin objętych ochroną prawną, zagrożonych wyginięciem i rzadkich we florze Polski, wybranych z ponad 220 zgromadzonych obecnie w Ogrodzie Botanicznym UMCS w Lublinie.

Błąd w literaturze, kulturze i językach narodów słowiańskich

Artykuły i rozprawy zamieszczone w monografii dotyczą błędów, pomyłek, porażek, błędzenia i poszukiwania. Zawarta w tomie refleksja jest wieloaspektowa. Autorzy artykułów poddają analizie i refleksji badawczej prozę, poezję, myśl publicystyczną i filozoficzną.

Współczesne i historyczne konteksty wolności

Książka zawiera kilkanaście opracowań, przygotowanych przez badaczy pochodzących ze wszystkich najważniejszych polskich ośrodków naukowych. Wszystkich autorów łączy pytanie o naturę, rodzaje oraz konteksty ludzkiej wolności. Pytanie to stawiają oni zarówno filozofom i ich koncep-

cjom, jak i samemu światu. Perspektywa historyczno-filozoficzna łączy się tu z perspektywą systematyczną.

Przywództwo organizacyjne w kontekście aksjologicznych i moralnych wyzwań przyszłości

Monika Baczeńska-Ciupak

Publikacja porusza tematykę wynikającą z aktualnego, a jednocześnie interdyscyplinarnego spojrzenia na zagadnienia związane z przywództwem organizacyjnym. Zawiera m.in. dekalog etycznych

fundamentów przewodzenia w organizacji, którymi powinien kierować się przywódca w dobie kryzysu wartości.

Fawor niebieski

Paweł Ruszel

Utwór Pawła Ruszla, opracowany przez Annę Nowicką-Struską, opowiada historię z 1648 r., czasu wojen kozackich, kiedy przejętym trwogą przed zbliżającymi się do Lublina Kozakami mieszkańcom miasta ukazała się seria cudownych znaków na niebie, świadczących o palladycznej mocy relikwii Drzewa Krzyża Świętego przechowywanej w kościele Dominika-

nów. *Fawor niebieski* Pawła Ruszla wpisany jest w historię oraz kulturę literacką barokowego Lublina po wielokroć. Książka ukazała się w serii „Lubelska Biblioteka Staropolska”.

Niematerialne dziedzictwo kulturowe: źródła – wartości – ochrona

Praca stanowi efekt międzynarodowej, pionierskiej konferencji naukowej poświęconej bardzo złożonej problematyce ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Publikacja wnosi istotny i cenny wkład do dyskusji na temat zachowania niematerialnego dziedzictwa narodowego.

„TEKA LUBELSKA”

W połowie grudnia 2013 r. na rynku wydawniczym pojawił się nowy periodyk poświęcony dziejom Lubelszczyzny – „Teki Lubelskie”. Nasz Uniwersytet reprezentują w komitecie redakcyjnym: prof. Monika Adamczyk-Garbowska, prof. Jerzy Bartmiński, prof. Dariusz Chemperek, prof. Andrzej Kokowski, prof. Ryszard Szczygieł, prof. Henryk Gmiterek i dr Piotr Dymmel. Redaktorzy liczą również na owocną współpracę z historykami z UMCS w przyszłości. Prezentacja „Teki” odbyła się w siedzibie Collegium Artium Ośrodka Brama Grodzka – Teatr NN.

Jak napisali w słowie wstępnym redaktorzy tomu pierwszego, nowe czasopismo ma za zadanie wypełnić

lukę w naszej wiedzy na temat rozwoju kulturalnego regionu lubelskiego. Na jego łamach znajdą się opracowania dotyczące niematerialnego dziedzictwa mieszkańców Lubelszczyzny oraz recepcji zjawisk kulturowych. Pismo ma ambicje interdyscyplinarne, ponieważ dla osiągnięcia jak najpełniejszego obrazu przeszłości warto interpretować go z różnych punktów widzenia. Redaktorzy pragną więc zainspirować do pracy nad powyższymi zagadnieniami nie tylko historyków, ale i muzykologów, literaturoznawców, historyków sztuki, religioznawców itp.

W pierwszym tomie „Teki Lubelskiej” znalazła się m.in. opowieść o lubelskich latach Hanny Malewskiej – jednej z najważniejszych polskich pisarek XX w., korespondencyjny dialog Zbigniewa Herberta z abp. Józefem Życińskim oraz materiały o prof. Małgorzacie Kitowskiej-Łysiak (1953–2012) – wybitnej historyczce i krytyczce sztuki. Drugi tom tworzą nieznane fotografie Lubelszczyzny wykonane podczas etnograficznych objazdów pod czas etnograficznych objazdów inwentaryzacyjnych prof. Romana Reinfussa w latach 50. i 60. XX w.

Dariusz Ślapek
Agnieszka Kidzińska

KONCERTY „PONAD GRANICAMI”

Chór Centrum Języka i Kultury Polskiej UMCS „Ponad Granicami” 2 lutego 2014 r. w Kościele św. Teresy w Lublinie zakończył cykl występów związanych z polską tradycją kołędowania. W połowie stycznia Chór wystąpił w Trybunale Koronnym na spotkaniu opłatkowym Oddziału Lubelskiego „Wspólnoty Polskiej” i Fundacji „Nowy Staw” z Nasutowa. Trzecią okazją do kołędowania było spotkanie opłatkowo-noworoczne Towarzystwa Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej 17 stycznia br.

Międzynarodowy program kołęd przygotowywany jest w listopadzie i grudniu na uroczystości obchodzonej w CJKP Wigilię. Składają się więc nań koledy w języku ukraińskim i rosyjskim, no i oczywiście w języku polskim. „Żelaznym” gwoździem programu jest *Cicha noc*, którą studenci cudzoziemcy wykonują w co najmniej siedmiu językach, tak jak miało to miejsce w tym roku. Tak więc koledę tę Chór CJKP UMCS śpiewa po niemiecku (ze względu na jej oryginalny tekst), po angielsku i hiszpańsku

(ze względu na zasięg obu języków w świecie), ale także w językach reprezentowanych przez słuchaczy CJKP – po białorusku, ukraińsku i rosyjsku. Bywały jednak w latach poprzednich wykonania po łotewsku, rumuńsku, bułgarsku, a nawet po arabsku. Generalnie zasada jest taka, że Chór śpiewa ją w językach reprezentowanych przez uczących się aktualnie w CJKP języka polskiego cudzoziemców. W czasie tego-rocznych występów wiele przeżyć dostarczyła słuchaczom grupa studentów pochodzących z Rumuńskiej Bukowiny, wykonują *a capella* nieznana w Polsce koledę „Paśli pasterze woły”.

Chór „Ponad Granicami” istnieje przy CJKP UMCS od ponad 20 lat. Jego cechą wyróżniającą jest to, że składa się wyłącznie z cudzoziemców, którzy na roku „0” przygotowują się do studiów w Polsce lub są słuchaczami studiów podyplomowych i każdego roku tworzą nowy skład spośród przybyłych do Lublina studentów.

W bieżącym roku Chórowi „Ponad Granicami” akompaniowali słuchacze studiów podyplomowych – Tatiana Szulgina na pianinie oraz Roman Derdziak na skrzypcach. Od początku istnienia Chór śpiewa pod kierunkiem pisańca te słowa – nauczyciela języka polskiego w CJKP UMCS oraz aktora Teatru Provisorium.

Jacek Brzeziński

ANNA MARTA ŻUKOWSKA

ANIOŁY Z REIMS I INNE TEMATY MALARSKIE

Anna Marta Żukowska: *Wystawa malarstwa*. Wydział Pedagogiki i Psychologii UMCS w Lublinie, listopad 2013 (z okazji obchodów 40-lecia Wydziału Pedagogiki i Psychologii UMCS i Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Współczesne dylematy pedagogiki. Teoria i praktyka”, Lublin, 19–20 XI 2013 r.).

Z bogatego repertuaru plastycznego średniowiecznych francuskich fasad katedralnych Anna M. Żukowska wybrała znaną, a intrygującą fizjonomią i nastrojem oblicza rzeźbę Anioła z ewangelicznej sceny *Zwiastowania NMP* w Reims – świątyni koronacyjnej królów Francji, i postać Anioła z zespołu rzeźbiarskiego portalu w północnym ramieniu transeptu tegoż kościoła.

Figura Archanioła Gabriela została wykuta w kamieniu w trzeciej ćwierci XIII w. i należy do zespołu figuralnego portalu głównego fasady: obok stoi rzeźba Maryi i tuż obok postaci Maryi i Elżbiety w scenie *Nawiedzenia*. Postacie tej sceny są szczególnie intrygujące ze względu na ich twarze i stylizacje szat. Ich oblicza, fryzura Maryi i szaty obu niewiast otrzymały stylizację antykizującą. Zaskakujące to zainteresowanie Antykiem (w okresie dojrzałego gotyku – kolejny przykład swoistego *renesansu*, a także programowego historyzowania w sztuce pełnego średniowiecza). Nic dziwnego, że Archanioł i obok stojące wyrzeźbione Niewiasty zatrzymują na sobie uwagę przybyszów. ►

ANNA MARTA ŻUKOWSKA

Urodzona w Krasnymstawie. Studia w Instytucie Wychowania Artystycznego (ob. Wydział Artystyczny) UMCS w Lublinie, dyplom artystyczny w Pracowni Rzeźby u prof. art. rzeźb. Bogumiła Zagajewskiego, praca magisterska pod kierunkiem prof. dr. hab. Kazimierza Dobrzyńskiego. Od r. 1984 na stanowisku asystenta w Zakładzie Teorii i Wychowania Artystycznego. 1993 r. – doktorat na Wydziale Pedagogiki i Psychologii UMCS (promotor prof. dr. hab. Karol Poznański). 2011 r. – habilitacja i stanowisko profesora UMCS. 2004–2011 – kierownik Zakładu Edukacji Plastycznej w Instytucie Sztuk Pięknych UMCS.

Działa naukowo w zakresie pedagogiki artystycznej, prowadzi badania w obszarze edukacji plastycznej, terapii poprzez sztukę. Autorka ponad 60 rozpraw i czterech książek: *Kształcenie i doksztalcanie nauczycieli rysunku na potrzeby szkół ogólnokształcących II Rzeczypospolitej* (2003), *Rysunek i wychowanie plastyczne w szkolnictwie ogólnokształcącym w Polsce po II wojnie światowej* (2009), *Edukacyjny i terapeutyczny aspekt sztuki* (2013), *Sztuka. Edukacja. Współczesność* (red.; 2007).

Kontynuuje malarską twórczość artystyczną. Udział w wystawach, m.in. w Reims (Francja) 2000, Penzlin (Niemcy) 2002, 2006; Wenecja (Włochy) 2010.

Jedno uniesione jeszcze i rozłożone, skrzydło Archanioła jakby obejmujące ramię Maryi – osłania ją, bierze ją pod opiekę. Ten gest i uśmiech stanowią istotę tego bezsłownego dialogu z milczącym *fiat* Świętej Panny.

Fotogeniczna atrakcyjność postaci *Posła z Wysokości* – Oznajmiciela, Zwiastuna (gr. *Aggello* – oznajmiam, zwiastuję; stąd łaciński *Angelus* – poseł i polski *anioł*) i innego *Zwiastuna* z zespołu portalu północnego ramienia transeptu trafiła na płótna kilku obrazów Anny M. Żukowskiej, na których zestawione razem w półfigurowych kadrach wypełniają w zbliżeniach przestrzeń kompozycyjną. Uśmiechy obu Aniołów już głoszą *chwałę Bogu na Wysokościach, a na ziemi pokój ludziom dobrej woli*.

Realizacja zadania malarskiego została dokonana przez Artystkę zestawieniem obu figur Aniołów, wykadrowaniem ich do półpostaci, posłużeniem się dużymi płaszczyznami pół barwnych, mocnym rysunkiem fałd szat, piór, skrzydeł i głęboko światłociennością plastycznością głów i twarzy, wydobywającą fizyczną cielesność ziemskiego ich zjawienia i tajemniczość spojrzeń, jakby bezocznych oczu, tak jak u pozbawionych gałek ocznych czy polichromii zaznaczających tęczęwki i źrenice antycznych rzeźb.

Światło padające na postacie Aniołów, podmalowania barwne, katedralne tło architektoniczne i ujęcie ich figur w monumentalizującym spojrzeniu od dołu – wszystko to razem znakomicie dynamizuje kompozycje, wprowadza dodatkowo wrażenie poruszenia w tej już pozaewangelicznej teatralizacji.

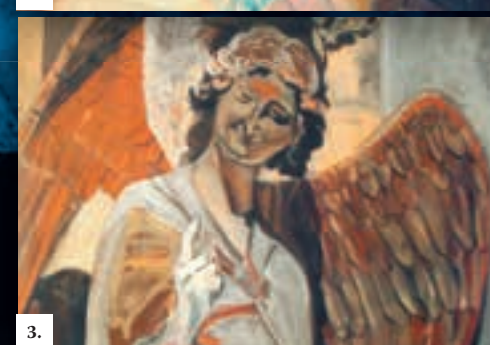
Kolejne kompozycje przenoszą nas w inny świat obrazowania, zarówno tematu, jak i konwencji malarskiej: to kompozycje abstrakcyjne, choć oparte na konkretności miejsca; to wrażenia

plenerowe z włoskiej Toskanii, operujące mocnymi, budującymi dynamiczność i ruch, tworzącymi przestrzenność formami nieprzedmiotowymi, choć z ich nieokreśloności malarskiej zdają się wydobywać, sprowadzone do barwnych płaszczyzn, elementy nieba, krajobrazu, architektury. Są grą powściągliwie stonowanych barw i baśniowej tajemniczości, opowieścią o pejzażu odrealnionym, przeniesionym w obszar abstrakcji.

Jeżeli szukać szerszego kontekstu, miejsca tych obrazów Anny M. Żukowskiej w sztuce polskiej, to jako należące do tej samej konwencji pejzażu odrealnionego w kierunku abstrakcji przesuwają się plenerowe obrazy Piotra Tadeusza Potworowskiego (zm. 1962) z lat 50. XX w., krajobrazy Jana Dutkiewicza (zm. 1983) czy malarskie uogólnienia obrazowe Zbigniewa Tymoszewskiego (zm. 1963), np. *Miasto* (1963), a w swobodzie operowania plamą malarską i elementem geometrycznym należące do tego obszaru obrazy Eugeniusza Minciela (ur. 1958).

Interesującym uogólnieniem malarskim o temacie muzycznym jest pięciopostaciowa kompozycja *Przed publicznością*, z mocnym sylwetowym akcentem postaci pierwszoplanowej i czterema w głębi, w układzie figur i ich głów nawiązującym do zapisu nutowego. Dynamiczna ekspresja różnych natężeń czerwieni, jasnych zgeometryzowanych plam nutowych pulpity, wszystko to tworzy obraz napięcia dramatycznego, budującego pełną ekspresji dynamikę akcji muzycznej. I właśnie ten obraz znalazł się w kolorowej reprodukcji w tomie *Tryptyk dla Fryderyka. Scientia-Musica-Ars*, wydanym pod redakcją Tomasa Jasińskiego (Instytut Muzyki Wydziału Artystycznego UMCS) przez lubelską „Polihymnię” w 2010 r.

Kazimierz Parfianowicz

MALARSTWO ANNY MARTY ŻUKOWSKIEJ

1. By czas nie zaćmił i niepamięć
2. Dziwni przybysze
3. Ty zawsze przy mnie stój
4. Cisi przyjaciele
5. Przed publicznością
6. Pejzaż włoski. Toskania 1
7. Pejzaż włoski. Toskania 2
8. Pejzaż włoski. Toskania 3

Posiadasz Dyplom UMCS?

Zapisz się do Programu i odbierz Kartę Absolwenta UMCS

Skorzystaj z przywilejów jakie daje Ci Karta:

- Zniżki na studia podyplomowe, warsztaty, kursy i szkolenia
- Rabaty nawet do 50% u Partnerów Programu Absolwent UMCS
- Dostęp do zbiorów Biblioteki Głównej UMCS
- Wsparcie rozwoju osobistego i zawodowego Absolwentów
- Zniżki na ofertę kulturalną i sportową Uniwersytetu
- Możliwość uczestnictwa w projektach i wydarzeniach dla Absolwentów

Więcej informacji na nowym portalu:

www.umcs.pl/absolwent

Dołącz do nas!

/Program.Absolwent.UMCS

@Absolwenci_UMCS

Organizator Programu:

Sponsorzy Programu:

Partnerzy Programu:

